

Diplomová práce

Opravená verze

Obhajoba dne 20. 09. 2022

Dle požadavku komise

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Profese učitele druhého stupně základní školy v době
koronavirové krize**

**A teacher's profession at the secondary school during the
coronavirus crisis**

Diplomová práce

Vedoucí práce:
PhDr. Salim Murad, Ph.D.

Autor:
Bc.Bohuslava Widemannová

Praha 2022

Poděkování

Velké poděkování patří vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D. Především za odborné vedení, cenné rady, trpělivost, podporu a poskytnutí mnoha informací důležitých ke zpracování mé diplomové práce. Dále děkuji všem dotazovaným za jejich přínos pro výzkumnou část mé diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací „Profese učitele druhého stupně základní školy v době koronavirové krize“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. 07. 2022

Bc. Bohuslava Widemannová

Anotace

Diplomová práce pojednává o dopadu koronavirové krize na kvalitu výuky, především z pohledu pedagoga druhého stupně základní školy. Popisuje vývoj jmenované krize v České republice. Nabízí historický pohled na rušení výuky v České republice. Zabývá se pojmem distanční výuka, jejími výhodami, ale i úskalími, která tato možnost výuky přináší, ve spojení se zajímavými postřehy a zkušenostmi pedagogů. Diplomová práce přináší také zkušenosti a osobitý pohled na danou problematiku ředitele školy.

Klíčová slova: koronavirová krize, pandemie, školství, distanční výuka, pedagog, výuka

Annotation

The diploma thesis discusses about the impact of corona virus crisis on the quality of education, especially from the view of the second-grade elementary school teacher. It describes the development of the named crisis in Czech Republic. It offers historical perspective on interference of education in the Czech Republic. It deals with the concept of distance education, its advantages but also pitfalls that this possibility of education brings in connection with interesting observations and teachers experiences. The diploma thesis also brings experiences and a unique perspective on this issue of the school director.

Key words: coronavirus crisis, pandemic, education, distance learning, teacher, teaching

Obsah

Úvod	1
1. Teoretická část	3
1.1. Koronavirus	3
1.2. Výskyt a vývoj pandemie	6
1.2.1 Počátek koronavirové krize v České republice	9
1.2.2. Dopady pandemie na školství v České republice	10
1.2.3. Výuka v České republice před krizí	12
1.2.4. Distanční výuka	15
1.2.4.1. Problém distanční výuky	18
1.2.4.2. Mimořádné šetření MŠMT k distanční výuce žáků v základním vzdělávání	19
1.2.4.3. Vybraná zjištění České školní inspekce k distančnímu vzdělávání	29
1.2.4.4. Zkušenosti českých učitelů s distanční výukou	30
1.3. Průřez historií výuky	32
1.3.1 Důvody uzavírání školních institucí v minulosti	34
2. Praktická část	36
2.1. Metodologie Výzkumu	36
2.2. Sběr dat	37
2.3. Cíl výzkumu a výběr otázek k polostrukturovanému dotazníku	38
2.4. Analýza rozhovorů	40
2.4.1. Shrnutí výzkumu	70
2.4.2. Rekapitulace získaných informací	87
2.5. Diskuze	88
2.5.1. Krátké pojednání ředitele školy ZŠ a MŠ Bez hranic	89
2.5.2. Osobní zkušenost s výukou v době krize v roli studenta i pedagoga	94
Závěr	96
Seznam použitých zdrojů	98
Přílohy	102

Seznam obrazového materiálu

Obr. č. 1. Mapa ukazující státy s potvrzenými případy a státy s případy úmrtí.....	7
Obr. č. 2. Mapa výskytu potvrzených případů nemoci covid-19 (16. února 2021).....	7
Obr. č. 3. Mapa hustoty úmrtí na milion obyvatel (9. února 2021).....	8
Obr. č. 4. Pořízení digitálních prostředků základních škol (tabulka, graf).....	20
Obr. č. 5. Herbartův didaktický trojúhelník.....	13
Obr. č. 6. Způsob distanční výuky (tabulka).....	21
Obr. č. 7. Způsoby zadávání a sběru úkolů od žáků (graf, tabulka).....	22
Obr. č. 8. Podíl neúčasti žáků na distanční výuce dle velikosti běžných škol (graf).....	23
Obr. č. 9. Typy aktivit a úloh při distanční výuce (graf).....	24
Obr. č. 10. Důvody neúčasti žáků na distanční výuce (graf).....	25
Obr. č. 11. Důvod neúčasti žáků na distanční výuce podle velikosti běžných ZŠ (podíly z počtu neúčastníků se žáků (graf).....	26
Obr. č.12. Zapojení tzv. offline žáků do distanční výuky (tabulka).....	27
Obr. č. 13. Neúčast žáků na distanční výuce dle velikosti běžných škol (tabulka).....	28
Obr. č. 14. Shrnující protokol, respondent č. 1 (tabulka).....	45
Obr. č. 15. Shrnující protokol, respondent č. 2 (tabulka).....	51
Obr. č. 16. Shrnující protokol, respondent č. 3 (tabulka).....	57
Obr. č. 17. Shrnující protokol, respondent č. 4 (tabulka).....	63
Obr. č. 18. Shrnující protokol, respondent č. 5 (tabulka).....	69

Úvod

Koronavirus byl prvně identifikován v prosinci roku 2019 v čínském Wu-chnanu. Následný globální stav zdravotní nouze vyhlásila Světová zdravotnická organizace v lednu roku 2020 a vyhlášení pandemie přišlo vzápětí v březnu roku 2020. Vzpomínám si, když jsem se zájmem sledovala média a mé úvahy směřovaly k myšlence, „že se nás to netýká, vždyť je to daleko“. Nikdy nezapomenu den, když ředitel školy, kde jsem toho času působila, přišel do výuky mé hodiny a oznámil mně a žákům, že se škola zavírá z důvodu pandemie a vlastně nikdo neví na jak dlouhou dobu. Ministerstvo vydalo pokyn k uzavření škol dne 11. března 2020. V tu chvíli jsme byli překvapeni, někteří zmateni a žáci jásající z lavic, že budou prázdniny. Bohužel nikdo z nás netušil, jak dlouhé vlastně budou a co nás všechno čeká. Následoval dlouhý vývoj, jak přístupu k výuce, tak k prostému životu. Myslím, že v koutku duše jsme ovlivnění médií byli ovládnuti strachem z nemoci a nakažení od seniorů počínaje, po žáky v mateřské škole konče. Pokyny z ministerstva na počátku zněly velmi nejasně, co ale jasné bylo, že nikdo včetně učitelů nesmí vstoupit na půdu školy. Kladli jsme si otázky, jak vlastně budeme předávat žákům informace, kdy vůbec začít. Vše okolo výuky se zdálo být zmatené a nejisté. Jistě jsme se v této situaci neocitli sami a většina populace tápala. Výjimečná byla vlna solidarity ze stran občanů a soucit s nemocnými, ale i profesemi, které pozastaveny nebyly, naopak na ně byl vyvíjen daleko větší tlak, díky neustále narůstajícímu počtu nemocných. Vývoj pandemie ale ukázal posun v umění pedagogů improvizovat, když už bylo jisté, že „prázdniny potrvají déle“. Ukázal ale i neblahou tvář v rozdělení populace, kdy začaly přicházet stále nové pokyny ze strany státu, nouzový stav a dlouhodobé působení médií vyvolávající v lidech stálou nejistotu a nevraživost mezi skupinou lidí dodržujících nařízení státu a skupinou lidí, kteří se odmítali účastnit těchto nařízení. Tento jev se neblaze promítl i na smýšlení dětí a rodičů, kteří změnili pohled na práci učitele a pedagogickou praxi, která se mimo jiné i v tomto období musela striktně řídit nařízením státu. Jinými slovy zmiňované období přineslo mnohá úskalí v podobě frustrace, psychické, ale i fyzické, ekonomické a sociální nepohody.

„Strach lže a ty mu věříš.“¹

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. V části teoretické se věnuji vysvětlení pojmu samotného onemocnění, vzniku a průběhu pandemie. V další řadě zmiňuji počátek koronavirové krize v České republice a jiných státech. Věnuji se i samotným dopadům koronavirové krize na školství v České republice a jiných státech. Popisuji, jak vypadala výuka v České republice před krizí. Zabývám se historickým pohledem na rušení výuky v České republice v minulosti a distanční výukou. Praktická část je výzkumná, provedena formou polostrukturovaného rozhovoru. Přináší mnoho názorů a pohledů na samotnou výuku, přístup žáků k výuce a osobní zkušenosti pedagogů. Velmi přínosný je i pohled ředitele školy, nejen na kvalitu výuky učitelů v krizi. V poslední části přikládám i vlastní pojednání o výuce z pohledu studenta vysoké školy a zároveň učitele základní školy.

¹ Databazeknih.cz. [online] Friedrich Nietzsche. Citáty. 2008-2022. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/citaty/friedrich-nietzsche-1297?id=6>

1. Teoretická část

1.1. Koronavirus

Na úplném začátku teoretické části bych se chtěla věnovat krátkému vysvětlení základních pojmů, které jsou přímo spojeny s koronavirem.

Sars – cov2 – Vychází z anglického názvu, Severe acute respiratory syndrome – related coronavirus. Sekvenční analýza tohoto viru zjistila, že se řadí do stejného druhu jako Sars – Cov . Jednoduše řečeno jde o virus vedoucí k onemocnění SARS. Zmíněný koronavirus způsobuje onemocnění covid 19.² Koronaviry byly objeveny v 60. letech 20. století a většina z nich se objevuje primárně u zvířat a je zjištěno, že velká část se vyskytuje u netopýřů. Řadí se mezi RNA viry. V současné době je zjištěno 7 druhů koronavirů, které jsou přenosné na člověka. Koronavirus přežívá v kapénkách, ale dokáže přežít i několik hodin na různých předmětech. Přenos viru na člověka, bývá ve větší míře tedy respirační, ale jak již bylo zmíněno, svou roli v přenosu může hrát i kontaminovaný předmět, tento význam je ale celkem nejasný.³

Onemocnění covid 19 – Koronaviry způsobují především respirační onemocnění, od běžného nachlazení až po závažnější onemocnění, jako je akutní respirační syndrom, nebo syndrom těžkých dýchacích cest.⁴

Příznaky – Dle Světové zdravotnické organizace se může onemocnění projevit u nakažené osoby v různě dlouhých intervalech. Nejčastěji se jedná o 5-6 dní, ale v některých případech je inkubační doba uvedena až 14 dní. Stejně tak jsou popisovány příznaky, které se u většiny nakažených projevují mírným průběhem, ale v některých

²Nature microbiology. [online]. The species *Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus*: classifying 2019-nCoV and naming it SARS-CoV-2 [online]. 2020. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41564-020-0695-z>

³Nzip.cz. Covid – 19: úvod, inkubační doba, původce a sezónnost onemocnění. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. 2022. [cit. 27. 4. 2022]. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>

⁴ Státní zdravotní ústav. Onemocnění Covid – 19, nový koronavirus je nepravděpodobné, že se virus přenáší potravinami. [online]. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/onemocneni-covid-19-novy-koronavirus-sars-cov-2-je>

případech může dojít ke středně těžkému až těžkému průběhu. Nejčastěji popisované příznaky jsou horečka, kašel a únava, méně časté představují bolest v krku, bolest hlavy, vyrážka na těle, nebo barevné změny na prstech nohou, nebo rukou, zarudlé, nebo podrážděné oči. K závažným příznakům patří dýchací obtíže, dušnost, ztráta řeči, nebo schopnosti pohybu, zmatenost a bolest na hrudi.⁵

Prevence vzniku onemocnění – Před samotnou nákazou chrání nespecifická a specifická opatření. Nespecifická opatření jsou definována jako u jiných kapénkových infekcí. Respirátory FFP2 – zakrytí úst a nosu, zejména ve zdravotnických provozech. Respirátory minimalizují riziko nákazy, rozestupy nejméně jeden až dva metry a pravidelné a správné mytí rukou s následnou desinfekcí. Dále je doporučeno větrání prostor pro menší kumulaci viru na jednom místě, zdravý životní styl, zvlhčovat sliznice nosu. Pokud má osoba příznaky onemocnění, je doporučeno zdržovat se v domácím prostředí. Specifickou prevencí představuje očkování. V ČR jsou prozatím dostupné vakcíny, které neobsahují živý virus, ale vyvolávají imunitní odpověď, kdy dochází k tvorbě protilátek.⁶

Léčba onemocnění - Všeobecná léčba onemocnění neexistuje, je doporučeno pouze mírnit příznaky dostupným léčivem a dodržovat uvedená preventivní opatření. Nemocný s mírně – či více závažným průběhem je doporučen k hospitalizaci ve zdravotnickém zařízení, kde je podle závažnosti postižení plic, nebo jiných orgánů následkem infekce patřičně léčen.

Detekce onemocnění - Pro prokázání onemocnění covid – 19 je dostupná řada testů. Nejcitlivějším je test PCR, který je možno provést i u lidí s vysokou pravděpodobností nakažení, tedy ještě nemusí mít příznaky. Test se provádí nejčastěji výtěrem ze sliznice nosu, ale i krku. Antigenní test je taktéž prováděn výtěrem z nosní či krční sliznice, ale je doporučeno provádět ho pouze v případech, kdy jsou u nemocného prokazatelné příznaky. Oba testy vypovídají výsledek pouze v okamžiku odběru. Všechny výsledky

⁵ World health organization. Coronavirus disease(Covid – 19). [online]. WHO, 2022. [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3: Adaptováno autorkou do českého jazyka.

⁶ Nzip.cz. Covid – 19: možnosti prevence. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. 2022. ISSN 2695-0340. [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/1069-covid-19-moznosti-prevence>

obou testů jsou hlášeny do systému infekčních nemocí. Pozitivně testovaný je povinen dodržovat stanovená opatření. Detekce protilátek umožňuje odhalit vyskytující se protilátky po prodělané infekci, posuzování jejich významu se stále vyvíjí.⁷

Mezi populací, především vlivem médií, vznikají různorodé informace ohledně koronaviru a samotného onemocnění. Společnost hledala pravdu, odpovědi na otázky týkající se samotného onemocnění, průběhu a ohrožených skupin obyvatelstva. Byli jsme svědky obrovské solidarity, když došly zásoby ochrany úst, která byla společnosti doporučena jako prevence nákazy. Lidé sami začali roušky vyrábět. Neustálý tlak na společnost, ale vyvolal i vlnu nejistoty. Panovaly a stále panují mezi lidmi informace, které se zakládají, či nezakládají na pravdě. Velice složité pro část společnosti se stal i fakt, kde ty správné informace vzít a či se jedná o pravdu, nebo lež. Především ohledně léčby osob ve vážném stavu vznikaly spekulace nad různými zkoušenými léčivy, které postupně vyvěraly prostřednictvím médií, či sociálních sítí do povědomí společnosti, kdy následkem toho docházely zásoby daných „zaručených“ léků, či doplňků stravy. Velmi nezaujatě k danému tématu hovoří a vysvětluje problematiku prevence, léčby a vakcinace profesorka Jiřina Bartůňková – přednostka Ústavu imunologie 2. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Paní profesorka uvádí, že kterákoliv infekce je vždy výsledkem osobní kondice, která je daná geneticky a aktuálním zdravotním stavem a na straně toho viru jeho množstvím. Výsledkem této interakce může být stav od zcela bezpříznakové infekce až po velmi vážné stavy. Největší riziko představuje pro seniory a osoby s přidruženým onemocněním. Cesta k nalezení účinného léku jistě existuje, existují různá antivirotika, jejichž podání závisí v načasování a vážnosti stavu. Koronaviry mají sezónní charakter, epidemie postupně upadne a pak se může objevit jako chřipka znovu. Paní profesorka také říká, že celá hysterie kolem pandemie zanechá dosti hlubokou stopu v nás samotných. Lidé se budou víc bát, budou xenofobní, řada lidí přijde například o práci. Je třeba se naučit žít s tím, že různé infekce budou přicházet a zase odcházet a neměli bychom panikařit.⁸

⁷Státní zdravotní ústav. Vývoj a možnosti detekce infekce koronavirem Sars – cov2 [online]. Centrum epidemiologie a mikrobiologie, 29. 12. 2020 [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/vyvoj-a-moznosti-detekce-infekce-koronavirem-sars-cov-2>

1.2. Výskyt a vývoj pandemie

Jak již bylo uvedeno v úvodu diplomové práce, virus byl prvně detekován v čínském WU-chanu. Propuknutí globálního stavu zdravotní nouze vyhlásila Světová zdravotnická organizace v lednu r. 2020. Následovalo vyhlášení pandemie v březnu 2020. Některé zdroje uvádí, že do 28. června 2022 bylo potvrzeno celkem 546,37 miliónů případů nakažených a z toho 6,33 miliónů úmrtí v souvislosti s covidem-19 v 199 státech. Podle odborníků nebyla řada úmrtí oficiálně zaznamenána a tak se hovoří odhadem až o 16 milionech obětí k říjnu r. 2021. Pandemie způsobila celosvětovou reakci, která vedla ke globálnímu narušení sociální a ekonomické situace, tedy největší globální recesi od dob hospodářské krize. Od roku 2021 až po současnost bylo detekována v největším zastoupení varianta viru delta a nyní varianta omikron. Různé varianty a tempo šíření způsobují vzestup a pád pandemie, které se postupně lišily napříč postiženými státy.⁹ Rušila se řada událostí, došlo k narušení zemědělství, nedostatku potravin, které byly vyvolány panickými nákupy. Byly uzavírány vzdělávací instituce. Ve společnosti se začaly vyskytovat případy xenofobie a diskriminace lidí pocházejících z míst zdroje nákazy. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků a sociálních sítí docházelo k šíření dezinformací. Vznikly různé teorie o vzniku nákazy od nákazy netopýrem na trhu po uniknutí viru z Wuchanského institutu virologie. Velmi znepokojující je i informace o údajném zatajování šíření viru a zakrývání vážnosti situace Komunistickou stranou Číny. Je dokonce známo několik jmen lidí, kteří právě Komunistickou stranou Číny byli umlčeni cenzurou, či domácím vězením, v horších případech zmizením. První nakažený zemřel dne 9. ledna v Číně a v polovině ledna byly evidovány první případy onemocnění

⁸ UK TV. Ochrání vás před Covidem 19 imunita? Pro koho je koronavirus skutečně nebezpečný? [online]. Youtube, 2020 [cit. 30. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/results?search_query=koronavirus+vyj%C3%A1d%C5%99en%C3%AD+prof.bart%C5%AF%C5%88kov%C3%A1

⁹ The Economist [online]. The pandemic's true death toll, 2021- [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.economist.com/graphic-detail/coronavirus-excess-deaths-estimates?fsrc=core-app-economist>: Adaptováno autorkou do českého jazyka.

mimo Čínu.¹⁰ Pro přehlednost jsou níže přiloženy mapy ukazující výskyt onemocnění a úmrtnost s ním spojenou.

Obrázek č. 1

Mapa ukazující státy s potvrzenými případy a státy s případy úmrtí:

Zdroj: Převzato z webových stránek The Economist [online]. [cit. 10. 5. 2022]. : Adaptováno autorkou do českého jazyka

■ úmrtí
■ potvrzené případy

Obrázek č. 2

Mapa výskytu potvrzených případů nemoci covid-19 (16. února 2021)

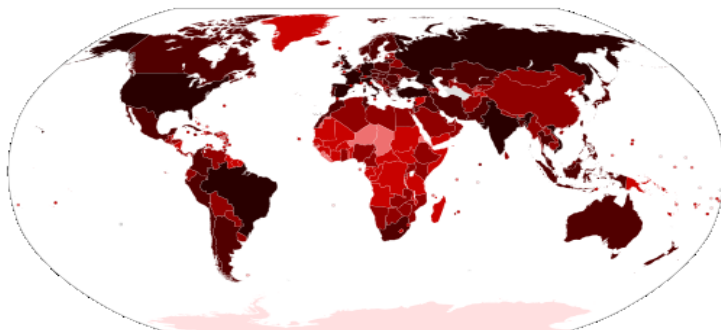
Zdroj: Převzato z webových stránek The Economist [online]. [cit. 10. 5. 2022]. : Adaptováno autorkou do českého jazyka

■ více než 10 000 000 potvrzených případů ■ 1 000 000–9 999 999 potvrzených případů

¹⁰Švamberk, A. Koronavirus mohl řádit ve Wu-chanu už vloni v srpnu, ukazují satelitní snímky. Novinky.cz [online]. 9.06 2022 [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/koronavirus-mohl-radit-ve-wu-chanu-uz-v-loni-v-srpnu-ukazuji-satelitni-snimky-40327039>

100 000–999 999 potvrzených případů 10 000–99 999 potvrzených případů

1 000–9 999 potvrzených případů 100–999 potvrzených případů

Obrázek č. 3

Mapa hustoty úmrtí na milion obyvatel (9. února 2021)

Zdroj: Převzato z webových stránek The Economist [online]. [cit. 10. 5. 2022]. : Adaptováno autorkou do českého jazyka

více než 1000 úmrtí na milion obyvatel

178–1000 úmrtí na milion obyvatel

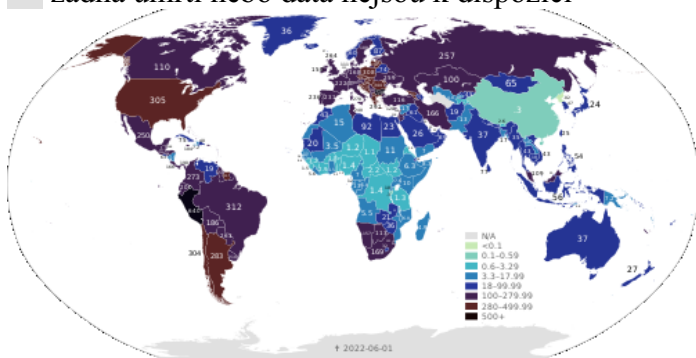
32–178 úmrtí na milion obyvatel

6–32 úmrtí na milion obyvatel

1–6 úmrtí na milion obyvatel

méně než 1 úmrtí na milion obyvatel

žádná úmrtí nebo data nejsou k dispozici

1.2.1. Počátek koronavirové krize v České republice

Na území České republiky byly potvrzeny první tři případy onemocnění 1. března 2020. Ke dni 29. června bylo nakaženo 3,93 milionů lidí a aktivně nemocných 6,03 tisíc, zotavených 3,98 milionů osob, zemřelo 40,32 tisíc v souvislosti s onemocněním. Hlavním zdrojem infekce je uveden přenos na české občany z lyžařského střediska ze severní Itálie. První opatření přijal stát 3. března, 11. března 2020 byly uzavřeny školy a 12. března byl vyhlášen nouzový stav. Následující dny přicházely další opatření týkající se omezení, či uzavření provozoven, podniků a restauračních zařízení. Od 16. března 2020 byly uzavřeny státní hranice. Následovaly evidence nakažených. První úmrtí v souvislosti s covidem-19 bylo oznámeno u hospitalizovaného seniora dne 22. března 2020. Každým dnem jsme byli informováni o počtu nakažených osob o počtu vyléčených a počtu úmrtí. První vlna pandemie vrcholila kolem 12. dubna 2020. I přes různá nařízení vlády a opatření začal počet nakažených osob opět narůstat a v září 2020 byla Česká republika označena mezi nejvíce zasažené země Evropy. Denní nárůsty nově nakažených se stupňovaly a od 14. října 2020 dochází k dalším omezením a nařízením státu v souvislosti s pandemií.¹¹ Nařízení se týkala obecně nošení roušek na veřejnosti, zákazu setkávání se více osob na jednom místě, zákazu vycházení z domu v určitou hodinu, uzavření provozů, podniků, testování osob atd., obchody s potravinami a léky směly být otevřeny. Opatření sebou nesla pro mnoho lidí spoustu komplikací v zaměstnání i rodině. Nouzový stav byl vyhlášen několikrát. Pro přehled přikládám data. Od 12. 3. 2020 – 17. 5. 2020, od 5. 10. 2020 – 14. 2. 2021, od 27. 2. 2021 do 11. 4. 2021 a poslední v souvislosti s pandemií covidu-19 od 26. 11. 2021- 25. 12. 2021.

¹¹ Bartoníček, R et al., 2022. Anatomie selhání: Dva roky covidu v Česku během pěti vln zemřelo 39 tisíc nakažených. Aktuálně.cz [online]. 5. 3. 2022 [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

1.2.2. Dopady pandemie na školství v ČR

V České republice došlo k prvnímu uzavření škol a všech vzdělávacích institucí, na základě nařízení ministerstva zdravotnictví v důsledku pandemie dne 11. 3. 2020. K opětovnému otevření již nedošlo až do letních prázdnin, díky nepříznivě se vyvíjející epidemii covid-19. Dne 25. 8. 2020 byla ministerstvem zdravotnictví stanovena pravidla pro distanční vzdělávání žáků a novelou stanovena povinnost školy zajistit distanční vzdělávání pro žáky a zároveň žáci jsou povinni se tímto způsobem vzdělávat s ohledem na výjimky. Uvedená novela je zakotvena v zákoně č. 349/2020 Sb.¹² Mimo metodiku, kterou vydalo MŠMT se souhrnnými doporučeními pro distanční vzdělávání, vydalo i MZČR mimořádná opatření pro přítomnost žáků na půdě vzdělávacího zařízení. Jednalo se především o opatření týkající se desinfekce rukou, rozestupů v místnosti, účasti dětí ve školních družinách a jídelnách, nošení roušek a v neposlední řadě testování na covid – 19.¹³ Následovala různá doplnění a změny týkající se těchto opatření a školy byly opětovně otevřeny se začátkem školního roku. I přes veškerá možná nařízení nebyla situace s pandemií příznivá a k opětovnému uzavření školních institucí došlo dne 14. října 2020. Školy se měly otevřít 2. listopadu, ale situace nebyla uspokojivá a vláda se rozhodla školy nechat zavřené. Nejprve se do lavic vraceli žáci 1. a 2. tříd základních a speciálních škol 18. listopadu, dále se do prezenční výuky vraceli žáci závěrečných ročníků středních škol dne 25. listopadu a 30. listopadu se vraceli i ostatní žáci.¹⁴ V průběhu epidemie se na základě množství potvrzených testů na covid-19 zavíraly jednotlivé třídy, mateřské školky, ale i školy, pokud byla umožněna prezenční výuka.

¹² Zákony pro lidi, sbírka zákonů. Zákon č. 349/2020 Sb. [online]. Aion cs.s.r.o. 2010-2022 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-349#Top>

¹³ Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. MZČR: 2021, Mimořádná opatření. Stanovení podmínek pro osobní přítomnost dětí a žáků na vzdělávání nebo při poskytování školských služeb s účinností 31. 8. 2021 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/08/Mimoradne-opatreni-stanoveni-podminek-pro-osobni-pritomnost-deti-a-zaku-na-vzdelavani-nebo-pri-poskytovani-skolskych-sluzeb-s-ucinnosti-od-31-8-2021.pdf>

¹⁴ Škola profi. [online]. Školy byly zavřené od března do května, nyní od 14. října, ČTK 2020 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.skolaprofi.cz/33/skoly-byly-zavrene-od-brezna-do-kvetna-nyni-od-14-rijna-uniqueidgOkE4NvrWuPcrNPYrV2y-VR4XlcYcRrvT6QQQea68B8/>

Díky dané situaci na půdě českých vzdělávacích institucí vznikalo v průběhu pandemie mnoho různých portálů a forem týkajících se vzdělávání na dálku. Česká televize s podporou MŠMT vytvořila například vzdělávací program pro žáky prvního stupně základních škol „Učitelka“, kde se měli žáci možnost vzdělávat zábavnou formou v předmětech český jazyk, matematika, člověk a jeho svět a angličtina. Na webových stránkách uvedeného programu bylo možno dohledat rozvrh kdy a jaký předmět a pro jakou třídu bude vyučován, včetně výukových materiálů a pracovních listů.¹⁵ Další portál spuštěný MŠMT a národním pedagogickým institutem s názvem „Na dálku“, obsahuje návod pro učitele i rodiče, jak distančně vzdělávat a nechybí zde materiály pro výuku, tipy a nápady pro online výuku a webináře.¹⁶

Výše uvedená a nově vznikající opatření, týkající se školství, způsobila ředitelům vzdělávacích institucí, pedagogům, žákům, ale i rodičům nemalé potíže vedoucí k sociální, psychické, fyzické, ale i ekonomické frustraci.¹⁷ Ve výuce žáků, došlo k velkým změnám, s čímž si musely poradit všechny uvedené skupiny lidí. Výuka postupně přinášela mnohá úskalí, kterým bylo třeba čelit. V první etapě uzavření škol, kdy chyběly pokyny z MŠMT, a nebylo jisté, zda se školy znovu otevrou, začala výuka formou zasílání výukových materiálů internetovou poštou. V mnoha případech se jednalo o hromadné zasílání a tvorbu skupinových e-mailů pro každou třídu zvlášť. Problémy nastaly ve chvíli, kdy žák neměl přístup k internetovému připojení, či nevládnul z jakýchkoliv důvodů počítač. Pokud to tedy rodinná situace dovolila, mohl si žák osobně vyzvednout materiály ve schránce školy, nebo mu byl učitelem vložen do domovní schránky. Bylo na učitelích, žácích a rodičích zda zadání splní, nebo nikoliv. Někteří učitelé zasílali žákům videa a vznikaly i snahy o hromadné vyučování online. Dalším úskalím se stalo hodnocení práce žáků. Pandemie ve školství ukázala rozdíly mezi žáky, ale i nezpochybnitelnou schopnost pedagogů vyrovnat se s opakovaně měnící situací. Žáci s chudším zázemím, ale i žáci z mimořádně pracovně vyčerpávaných rodin vykazují

¹⁵ Česká televize. Učitelka, I-vysílání [online] 1996-2021. [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13394657013-ucitelka/>

¹⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: 2020, Na dálku, Vzdělávání na dálku, [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs>

¹⁷ Iniciativa sníh. [online]. Pro většinu rodičů je pandemie covid-19 stresující zátěž, 2021 [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.iniciativa-snih.cz/pro-vetsinu-rodicu-je-pandemie-covid-19-stresujici-zatez/>

výrazný pokles znalostí, který může být nevratný a hrozí zde až roční výpadek vzdělání. Další rozdíly lze zaznamenat u škol, kde se ukázalo, že rozhodující není digitální gramotnost pedagogů, ale především jejich schopnost a ochota komunikovat i mezi sebou. Části škol, kde jsou učitelé zvyklí spolupracovat, pandemie prospěla, naopak lze říci, že negativní výsledky a dezorganizace vykazují školy, kde učitelé působí jako pracující samotáři. Opravdu dramatické škody napáchala pandemie na kompetencích žáků pracovat ve skupině, schopnosti někoho vést, dělit si role či klást otázky. K těmto uvedeným aspektům je důležité navštěvovat sportovní, nebo kulturní akce, které byly v rámci pandemie pozastaveny. Špatná je i situace na učilištích a školách s vedením odborné praxe. Ředitelé a učitelé začali přemýšlet, co je a není důležité v této době vyučovat a tak postupně docházelo k úpravám ŠVP na školách. Velmi rychlý a razantní pokrok způsobila pandemie v digitální gramotnosti žáků, učitelů, ale i rodičů.¹⁸

1.2.3. Výuka v České republice před krizí

Protože se v dalším oddílu diplomové práce zabývám distančním vzděláváním, budu se krátce věnovat tématu vzdělávání a výuky. Vzdělávání v České republice se řídí rámcovými vzdělávacími programy (dále jen RVP), které stanovují především konkrétní cíle, formy, délku a obsah všeobecného i odborného vzdělávání. RVP určují také organizační uspořádání, profesní profil a dále podmínky průběhu a ukončení vzdělávání. Jsou nedílnou součástí tvorby školních vzdělávacích programů (dále jen ŠVP). RVP určují podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podmínky organizační, personální i materiální, stanovují předpoklady pro bezpečnost a ochranu zdraví a odpovídají nejnovějším poznatkům vědních disciplín a z pedagogiky a psychologie. RVP vydává MŠMT a také rozhoduje o příslušných změnách. ŠVP jsou realizační programové dokumenty, které si jednotlivé školy vytvářejí podle již zmíněného

¹⁸ Feřtek.T. Covid u tabule: Větší rozdíly mezi školami digitální gramotností a vědomí nejistoty. Respekt [online] 31.12.2020 [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/vzdelavani/rok-s-pandemii-vetsi-rozdily-mezi-skolami-digitalni-sborovny-a-vedomi-nejistoty>

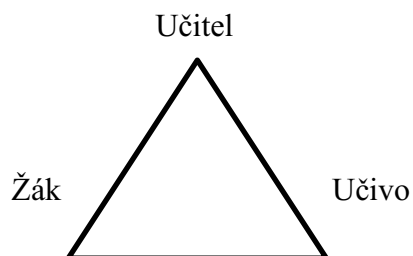
RVP, obsah vzdělávání je zde uspořádán do předmětů, nebo modulů (viz. příloha č. 1). ŠVP vydává ředitel školy a musí být veřejný a volně přístupný k nahlédnutí.¹⁹

Výuka se obecně řadí k edukačním procesům, ke kterým neodmyslitelně patří i výchova a vzdělávání. Uvedené edukační procesy jsou jedním z nejrozšířenějších jevů ve společnosti od narození až po stáří. V dnešní době se nejvíce uplatňují edukační procesy směřující k co největšímu počtu lidí, díky nimž získává obyvatelstvo, či populace nespočet informací vedoucích ke změně škodlivých návyků, či k získání postoje k ekologickým problémům. Školní výuka je typem edukačního procesu velmi komplikovaným, z důvodu různorodých druhů učení, jednou skupinou jsou žáci, ti kteří učivo přijímají a tou druhou skupinou jsou učitelé, tedy ti, kteří učení zprostředkovávají. Jedná se o živý proces mezi žákem učitelem a učivem.²⁰

Obrázek č. 5

Herbartův didaktický trojúhelník

Zdroj: Převzato od Průcha, J. (1997)

Neodmyslitelným a důležitým pojmem ve výuce je cíl. Cíl je výsledek, ke kterému společně žáci a učitelé směřují. Cíle vzdělávání jsou stanoveny ve školských zákonech, vzdělávacích programech a učebních osnovách. Cíle rozdělujeme do několika různých skupin podle kritérií. Jedná se o časové hledisko, kde je vyjádřen krátkodobý, či dlouhodobý cíl, hledisko konkrétnosti, hledisko vztahů (skupinové, individuální) a hledisko obsahové. Při výuce je podporován rozvoj celé osobnosti a při stanovování

¹⁹Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Edu.cz [online] 2020 [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

²⁰ PRŮCHA, J. Moderní pedagogika: věda o edukačních procesech. Praha: Portál, 1997. 80-82 s. ISBN 80-7178-170-3.

konkrétních cílů je pak možné přizpůsobit obsah a samotnou strategii výuky. Stanovení cíle působí i na ostatní didaktické kategorie a kladně ovlivňuje veškeré součásti procesu vyučování, kterými jsou obsah, metody výuky, organizační formy práce, kontrola a hodnocení a čas.²¹

Jedním z prvků procesu výuky jsou po stanovení cíle i metody výuky. Jedná se o činnost a schopnost učitele. Výběr metod výuky je obzvláště v dnešní době důležitý pro aktivní zapojení žáků do výuky. Samotný výběr metody může ovlivnit několik faktorů, obsah učiva, cíl hodiny, podmínky školy, potřeby žáků, organizační forma výuky, schopnosti učitele a využití času.

Výukových metod existuje mnoho, ale považuji za důležité si některé z nich přiblížit pomocí kombinované klasifikace výukových metod.

- a) **Klasické výukové metody** – Do této skupiny metod patří především *slovní*, které jsou zásadní ve výukovém procesu, příkladem je přednáška, rozhovor, vyprávění, nebo práce s textem. Metody *názorně - demonstrační* a metody *praktické*, které žáka připravují na reálný život a závisí na napodobování, experimentování, manipulování a vytváření dovedností.
- b) **Aktivizující metody** – Jmenované metody umožňují žákům uznávat jejich osobitost a individualitu. Do této skupiny se řadí metoda *diskusní*, metody *heuristické, řešení problémů*, metody *inscenační*, které mají za úkol simulovat reálné situace, *didaktické hry*. Pokud chce učitel vést výuku kvalitně, měl by znát určité množství a portfolio metod, které by se měly prolínat a tím rozvíjet potřebné dovednosti u žáků.²²
- c) **Komplexní metody** – Zde řadíme *frontální výuku*, tedy metodu výkladu učitele ke skupině žáků a společné práce s texty, či hodnocení, *skupinovou*, kdy učitel pracuje s několika skupinami žáků na jednom či více úkolech, *samostatnou práci žáků, projektovou výuku*, kdy se učitel stává jakýmsi koučem i průvodcem a je jasně stanoveno základní téma ve vymezeném časovém úseku s určitým cílem,

²¹ DOLEŽALOVÁ, J. Vzdělávání, výuka, cíle, obsah výuky: (interaktivní text z obecné didaktiky). Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 38 s. Vyd. 3. ISBN 978-80-7435-003-0.

²² Čapek, R. Pro učitelství měsíčník: Výukové metody Líného učitele [online] 2022. [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné z: <https://robertcapek.cz/pro-ucitelsky-mesicnik-4-vyukove-metody-lineho-ucitele/>

kdy žáci dostávají možnost při realizaci průřezu získání informací z mnoha různých předmětů. *Kritické myšlení* je metoda založena na umění vytvořit si vlastní názor na základě osobních zkušeností či jiných odborných osob. *Brainstorming* je metoda založena na množství nápadů, v určitou chvíli, na dané téma. Metoda je skupinová.²³

V moderní didaktice existuje až 200 metod, které může pro výuku učitel využít. Podle Roberta Čapka není nutné mít přeplněné tematické plány učivem, nýbrž je důležité, aby učivo bylo jen prostředkem pro žákovu činnost. Jedině tak se žák učí.²⁴

1.2.4. Distanční výuka

Vládní nařízení v období pandemie covid-19 zasáhla české školství a vzdělávání ve všech jeho oblastech a jak jsem popsala výše, tyto klasické formy a metody výuky, jak je známe, nebylo možné využít. Tudíž nutnou a jedinou formou vzdělání v tomto období se stala distanční výuka. Pro Českou republiku je jednou z nejužívanějších forem vzdělávání prezenční forma studia, kde se předpokládá přítomnost žáka ve školském zařízení v klasických intervalech od pondělí do pátku. Kombinovaná forma studia je takové studium, kde se předpokládá přítomnost žáka o víkendech v různých časových intervalech, či v několikadenních blocích, jednou či vícekrát za měsíc, využívá a kombinuje prvky distanční a prezenční formy studia. Častokrát se jedná jen o přechodnou fázi, kdy prezenční studium postupně přechází v distanční formu.²⁵ Distanční formou studia rozumíme výuku online kdykoliv a odkudkoliv, zcela dle individuálních potřeb studujícího či učitele.²⁶ Před uzavřením škol byla distanční výuka spjata především s vysokoškolským, nebo středoškolským vzděláváním, naopak u vzdělání základního byla výjimkou, jednalo se hlavně o domácí vzdělávání. Jde

²³MAŇÁK, J a ŠVEC, V. Výukové metody. Brno: Paido, 2003. 219 s. ISBN 80-7315- 039-5.

²⁴Čapek, R. Pro učitelský měsíčník: Výukové metody Líného učitele [online] 2022 [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné z: <https://robertcapek.cz/pro-ucitelsky-mesicnik-4-vyukove-metody-lineho-ucitele/>

²⁵Zlámalová, H. Distanční vzdělávání a e-learning. Univerzita J. A. Komenského. Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3.

²⁶VŠEM. Forma a průběh studia. [online] [cit. 15. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.vsem.cz/forma-a-prubeh-studia.html>

o multimediální formu řízeného studia, kde jsou vyučující či konzultanti trvale odděleni od vzdělávaných, to přináší značnou svobodu studia, ale přenáší na studenta daleko větší zodpovědnost. Jak je patrné, dané studium přináší jistá pozitiva, ale i rizika. U pozitiv je důležité zmínit studijní flexibilitu, která umožňuje časovou a místní volbu samotného vzdělávání, Obsahová flexibilita přináší studentovi výhody výběru studijních modulů dle jeho možností a potřeb. Flexibilita organizační studentovi dává možnost dle vlastních potřeb během vzdělávání upravit rychlost, s ohledem na jeho časové možnosti. Využívá nepřehledné množství komunikačních a informačních technologií, které jsou důležité pro zpětnou vazbu studenta i pedagoga. Umožňuje zvláštní pedagogickou podporu studujících, např. individuální konzultace, letní školy. Nejčastější úskalí a problémy, které mohou nastat při distanční výuce, se týkají nejen pedagogů, ale i studentů. Z hlediska vyučujícího to mohou být špatně zvolené materiály ke studiu, neprofesionální řízení studia, nedostatek kvalitních odborníků, stejně tak nedostatek kvalitních studijních materiálů, kdy vyučující má sice k dispozici učebnice, či tištěné materiály, ale pro studium na dálku jsou nedostačující. Může také dojít k podcenění administrativní náročnosti distanční výuky. Zatímco studující mohou mít problémy s nedostatečnou či žádnou motivací ke studiu. Velmi často u studujících může docházet k pocitu osamocení, který překrývá právě prvotní nadšení z časové flexibility a studijní svobody. Studující může být také málo vybaven studijními dovednostmi a návyky, které jsou důležité pro zvládnutí samostudia. Studující může mít nedostatek času na samostudium, ale také nemusí mít možnosti pro účast na distanční formě studia z hlediska využití informačních a komunikačních technologií, jež je specifické pro technofobiky, sociálně slabší, nebo starší jedince.²⁷

Distanční výuku můžeme rozdělit podle formy a organizace na tzv. off-line výuku, kde není třeba digitální zařízení a neprobíhá přes internet. Tam kde třeba digitální technologie jsou, hovoříme o on-line výuce. Tento termín může být často spojován s e-learningem, kde můžeme rozlišit výuku asynchronní či synchronní, dle toho jestli je

²⁷Zlámalová.H. Distanční vzdělávání- včera, dnes a zítra [online]. Centrum pro studium vysokého školství v.v.i. Praha: 2007 [cit. 20. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.e-pedagogium.upol.cz/pdfs/epd/2007/03/04.pdf>

student a vyučující přítomen ve stejném čase.²⁸ Nástroje pro on-line výuku lze rozdělit. Mezi asynchronní můžeme uvést e-mail, SMS zprávy či aplikace jako Viber, iMessage apod., součástí může být i využití tzv. internetových tabulí, kde je možné psát, malovat i vkládat nápady, příkladem uvádím Jamboard. K synchronním nástrojům řadíme ty, kde se dají pořádat videokonference a řídit komplexní virtuální výuku. Jedná se o LMS systémy (Learning Management Systems), ty poskytují celkovou platformu pro snáze organizovatelnou a přehlednou výuku. Známy je univerzitní MOODLE, MS teams, Google meet a jiné. Důležité jsou i zdroje pro vzdělávání, kterých je v internetovém prostředí nepřeberné množství, patří sem encyklopedie a slovníky a servery ke sdílení videosouborů. Online prostředí poskytuje herní vzdělávací platformy, kde si studenti mohou hravou formou opakovat získané znalosti, nebo nabývat nové. Didaktické hry on-line může učitel připravit sám, nebo jsou k dispozici např. Duolingo pro výuku jazyků, escape games, známé jako únikové hry a Kahoot. Jedná se o gamifikační nástroje. Nedílnou součástí on-line výuky je i kontrola studentských prací a ověřování získaných vědomostí. Pro tyto účely mohou sloužit dotazníkové nástroje Quizlet, Google forms aj. Velmi důležité pro management jsou i školní informační systémy, které propojují učitele s žákem a rodičem a uvádějí evidenci studentů, klasifikaci a jiné záznamy.²⁹

Distančním vzděláváním v České republice se zabývá od r. 1995 Národní centrum distančního vzdělávání (dále jen NCDiV), které bylo zřízeno MŠMT. Role centra je koordinační a v současné době nemá žádné pravomoci. Spolupracuje na základě dobrovolnosti se vzdělávacími institucemi. Podporuje a koordinuje vznik a následný rozvoj distančních středisek na území ČR a podporuje zájem vzdělávacích institucí o distanční výuku a využití jejích technologií. Pořádá školení pro pracovníky distančního vzdělávání, ale také vydává registrovaná osvědčení jeho absolventům.³⁰

²⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: Metodické doporučení pro vzdělání distančním způsobem, Praha: 2020. 8 s. [cit. 20. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/metodika-pro-distančni-vzdelavani>

²⁹ ČERNÝ, M. CHYTKOVÁ, D. MAZÁČOVÁ, P. a ŠIMKOVÁ, G. Distanční vzdělávání pro učitele. Brno: Flow, 2015. 121-122 s. ISBN:978-80-905480-7-7.

³⁰ Zlámalová, H. Distanční vzdělávání a e-learning. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2008. 35 s. ISBN 978-80-86723-56-3.

1.2.4.1. Problém distanční výuky

Zajímavý je výzkum, který zveřejnila na svých stránkách organizace Člověk v tísni, jenž se právě problémem distanční výuky z části zabývá. Průzkum byl uskutečněn v lednu roku 2021. Realizovala jej agentura Focus dotazníkovou metodou mezi sedmi sty dotazovanými na dvou stech školách v České republice, pod vedením vzdělávacího programu JSNS pro Evropskou lidovou stranu, pod patronátem europoslance Lud'ka Niedermayera. Samotný výzkum byl zaměřen na profesní a politické postoje pedagogů.

Zkoumané oblasti:

- Vliv epidemie koronaviru na distanční výuku
- Znalosti a míra důvěry v informace související s covid-19
- Znalosti týkající se onemocnění covid-19
- Hodnocení míry řešení na domácí i mezinárodní půdě a vliv Evropské unie

Dle výsledků průzkumu více než polovina učitelů považuje jako největší problém distanční výuky zapojení všech žáků do výuky s následným udržení pozornosti. Necelá třetina učitelů udává technické problémy s připojením. 65% učitelů uvádí, že by se distanční výuka zlepšila, kdyby se zvýšila, motivace žáků. 41% vidí problém ve špatném internetovém připojení, 39% udává malou, nebo žádnou podporu ze strany rodiny a 35% vidí zádrhel ve špatném technickém vybavení žáků. Z výzkumu dále vyplývá, že asi polovina vyučujících nevěří informacím o epidemii koronaviru vydaných vládou ČR, ale důvěru vyslovili v 75% České televizi a v 53% Českému rozhlasu. Průzkum také odhalil, že obzvláště mladí učitelé, ve věku do 34. let, zastávají alternativní názory a skoro 40% z nich uvádí epidemii koronaviru jako mediální nafouknutou bublinu a onemocnění přirovnávají k chřipce. Nošení roušek je podle nich zdraví škodlivé a očkování považují za nebezpečné. Podporu při distanční výuce ocenilo 71% učitelů od svých kolegů, dále v 53% od vedení školy a pouze 2% uvádí podporu od MŠMT, drtivá většina 96% uvádí, že jejich škola zvládá distanční výuku bez obtíží. Z pohledu pedagogického i technického vnímá distanční výuku v druhé vlně epidemie výrazně lépe. Nejčastěji využívané platformy u dotazovaných 45% je MS Teams a 36% Google Classroom. Nejednoznačně lze hodnotit výsledky výzkumu z hlediska zvládnutí epidemie koronaviru Evropskou unií

39% hodnotí kroky EU pozitivně a 40% negativně. Luděk Niedrmayer uvádí, že i přes malou podporu státu v ČR distanční výuka funguje díky vzájemné podpoře a spolupráci učitelů. Pozitivně hodnotí postoje učitelů k členství v EU a zdroje informací, které učitelé pro výuku volili.³¹

K distančnímu vzdělávání se váže mnoho výzkumů, které byly provedeny různými institucemi, či autory v období pandemie covid-19. Některé z výzkumů korespondují s tématem šetření mé diplomové práce. Ráda bych jejich výsledky uvedla, aby bylo patrné, či se s mým výzkumem rozcházejí, nebo naopak korespondují.

1.2.4.2. Mimořádné šetření MŠMT k distanční výuce žáků v základním vzdělávání

Vzhledem k tématu mého šetření považuji za důležité předložit v teoretické části diplomové práce výsledky a závěr mimořádného šetření ohledně ICT prostředků a distančního vzdělávání, které provedlo MŠMT v únoru roku 2021. Výzkum byl založený na dotaznících a vyplňovaly jej školy veřejné, tedy školy základní zřizované krajem, obcí, nebo dobrovolným svazkem obcí, za školní rok 2020/2021 dle stavu ke dni 30. 6. 2021. Dotazník byl rozdělen na dvě části a to část povinnou týkající se informací o prostředcích ICT a část nepovinnou, týkající se distanční výuky. Výzkumu se zúčastnilo celkem 4102 škol. 3942, tedy 96% škol vyplnilo část nepovinnou.

Povinná část šetření

Týkala se pořízení digitálních prostředků základních škol. V roce 2020 vydala poslanecká sněmovna dodatek ke změně zákona č.284/2020 Sb., kterým navýšila rozpočet o další finanční prostředky a umožnila MŠMT jednoduchým způsobem bez zbytečné administrativy poskytnout školám zřizovaných krajem, obcemi, nebo svazkem obcí finanční prostředky na digitální učební pomůcky potřebné pro distanční výuku. Pro

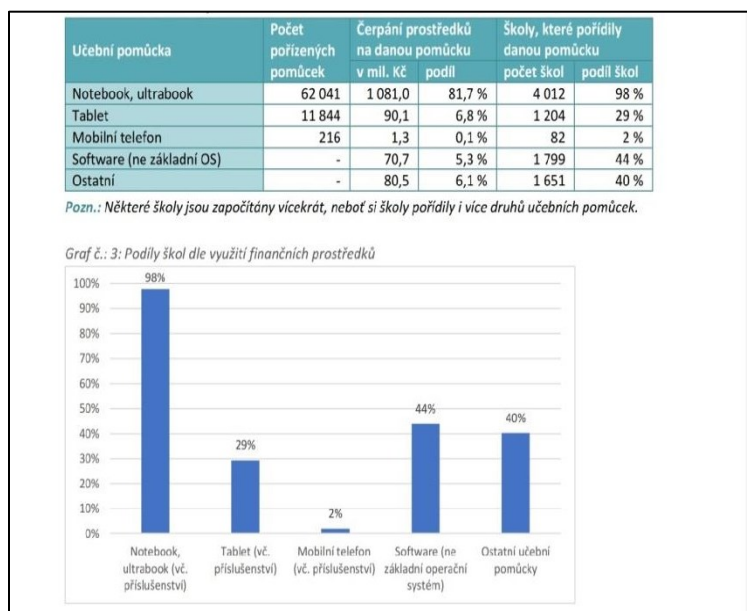
³¹Člověk v tísni [online]. Největší problém distanční výuky v ČR je podle učitelů zapojení všech studentů, Autor: JSNS [cit. 30. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/nejvetssi-problemy-distancni-vyuky-v-cr-7491gp>

zajímavost uvádím, že celková výše dotace činila 1 326 385 116 Kč. 4100 škol dotaci skutečně využilo a dvě školy dotaci vrátili. Výsledek šetření ukázal, že školy si pořídily 62 tisíc notebooků, 12 tisíc tabletů a přes 200 mobilních telefonů. Některý z druhů softwarů si zakoupilo 1,8 tisíc škol a 1,7 tisíc škol další výukové pomůcky například headsety, webkamery, mikrofony, reproduktory a bezdrátové myši.

Obrázek č. 5

Pořízení digitálních prostředků základních škol (tabulka, graf)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

Nepovinná část dotazníku

K nepovinné části dotazníku se vyjádřilo 96% škol z dotazovaných, týkala se především distanční výuky. Dle vyjádření ředitelů škol se online výuka praktikovala v 99%, zbylé 1% využilo výuku offline.

Obrázek č. 6

Způsob distanční výuky (tabulka)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1.2021. [cit. 3. 7. 2022].

Jaký způsob distanční výuky Vaše škola ve školním roce 2020/2021 převážně zvolila?					
	Počet škol (vč. 16/9)	Podíl škol (vč. 16/9)	Počet škol (bez 16/9)	Počet škol (bez 16/9)	Podíl škol (bez 16/9)
Online výuka, tzn. vzdělávání na dálku, které probíhá zpravidla prostřednictvím internetu, a je podporována nejmodernějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji. Nicméně u žáků, kteří nemají možnosti pro online výuku, byly zvoleny odlišné metody výuky	3 797	96 %	112	3685	99 %
Offline výuka, tzn. vzdělávání na dálku, které neprobíhá přes internet a k realizaci nepotřebuje ve větší míře digitální technologie. Nejčastěji se jedná o samostudium a plnění úkolů z učebnic a učebních materiálů či pracovních listů.	145	4 %	91	54	1 %
Počet škol, které na otázku <i>odpověděly</i>	3 942	-	-	-	-
Počet škol, které na tuto otázku <i>neodpověděly</i>	160	-	-	-	-
Počet škol celkem (vč. těch, které na otázku <i>neodpověděly</i>)	4 102	-	-	-	-
Počet škol zřizovaných dle § 16 odst. 9 (v tomto setření)	273	-	-	-	-
Počet škol zřizovaných dle § 16 odst. 9 (které na otázku <i>odpověděly</i>)	203	-	-	-	-
Počet škol, které na otázku <i>odpověděly</i> (bez 16/9)	3 739	-	-	-	-
Podíl škol dle 16/9 v rámci všech škol, které zvolily převážně <i>offline</i>	63 %	-	-	-	-

Jsou-li započítány všechny školy, které na otázku odpověděly, pak činí podíl škol, které zvolily distanční výuku převážně online způsobem, 96 % (3 797) a podíl těch, které zvolily výuku převážně offline způsobem, 4 % (145). Ze škol, které zvolily možnost *offline*, tvoří 63 % školy, které jsou zřízené dle § 16 odst. 9 (tedy 91 ze 145 škol).

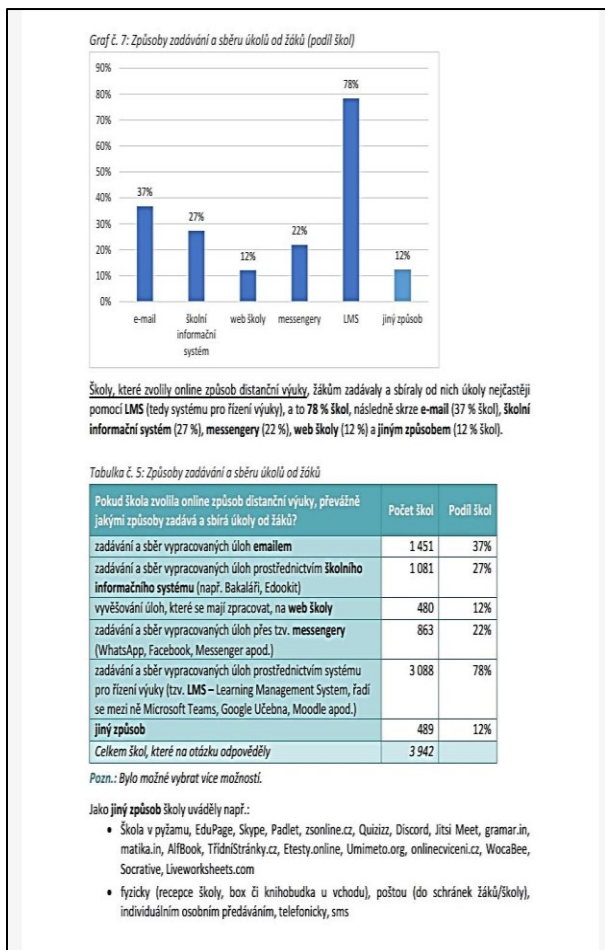
Způsoby zadávání a sběru úkolů od žáků

Pokud škola zvolila výuku online, pak z výzkumu vyplynulo, že nejčastější formou vzdělávání žáků bylo pomocí systému pro správu vzdělání (LMS) v 78%, dále pak pomocí e-mailu 37%, školní informační systém 21%, web školy 12%, messenger 22% a jinými způsoby např. Padlet, Zoom, Quizland 12%.

Obrázek č. 7

Způsoby zadávání a sběru úkolů od žáků (graf, tabulka)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

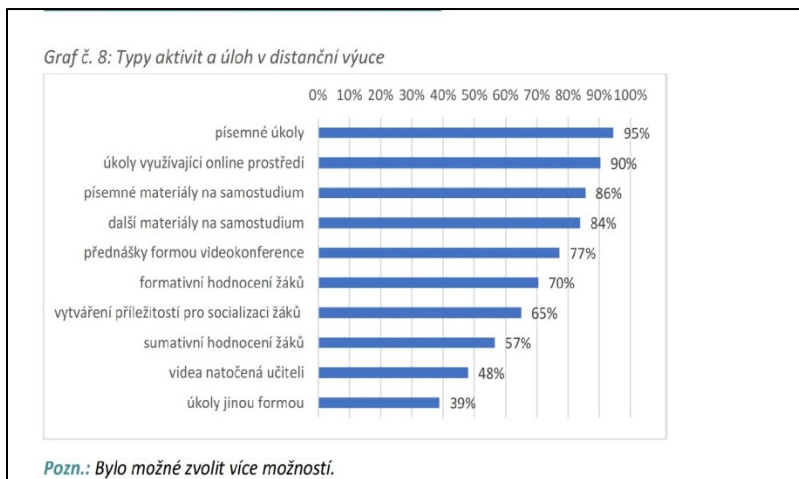
Typy aktivit a úloh při distanční výuce

Nejčastěji školy zvolily písemné úkoly v 95%, v 90% úkoly, které využívají online prostředí, 86% písemné materiály na samostudium a další materiály na samostudium 84%, formu videokonference zvolilo 77% škol a v 48% to byla videa natočená učiteli, 39% také uvedlo úkoly jinou formou.

Obrázek č. 8

Typy aktivit a úloh při distanční výuce (graf)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1.2021. [cit. 3. 7. 2022].

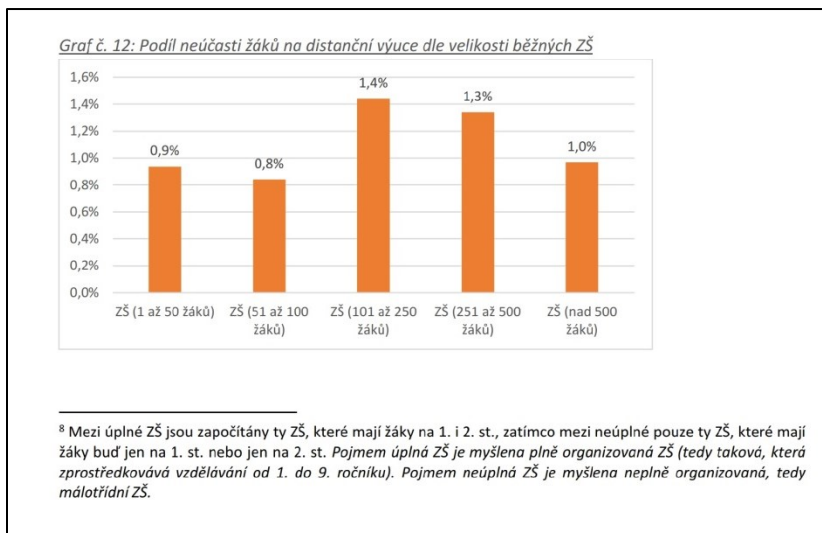
NE/Účast žáků na distanční výuce

Podle vyjádření ředitelů škol se na distanční výuce zúčastnilo 99% všech žáků. Zbylé 1% činilo asi 11 300 žáků. Horší situace s účastí byla na druhém stupni základní školy 1,7%, oproti prvnímu stupni 0,9% a víceletým gymnáziím 0,1%. Velikost základních škol neměla dle výzkumu velký vliv na účast žáků v distanční výuce. Vyšší neúčast byla ve školách vyučujících od 100 do 500 žáků.

Obrázek č. 9

Podíl neúčasti žáků na distanční výuce dle velikosti běžných škol (graf)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

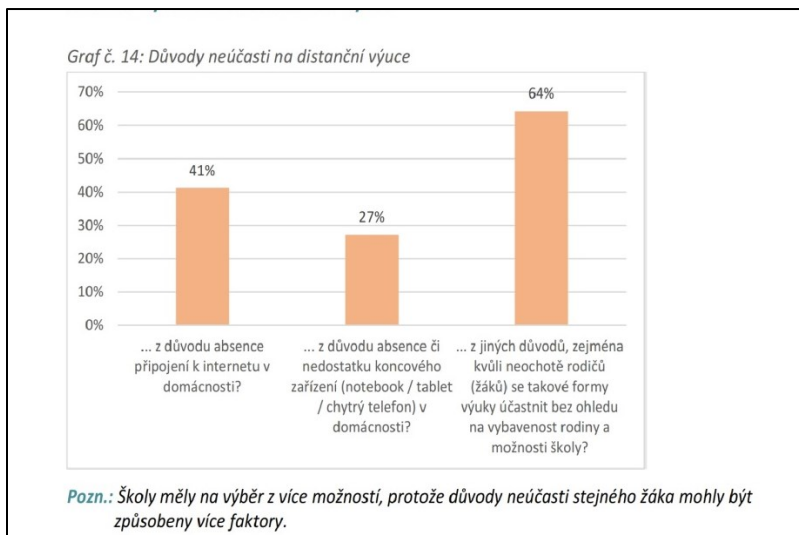
Důvody neúčasti na distanční výuce

Hlavním z důvodů neúčasti žáků na distanční výuce byla podle ředitelů, neochota rodičů se na takové formě výuky účastnit, bez ohledu na možnosti rodiny. Dalším důvodem bylo špatné, nebo žádné připojení k internetu. Méně častý důvod byl chybějící koncová zařízení.

Obrázek č. 10

Důvody neúčasti žáků na distanční výuce (graf)

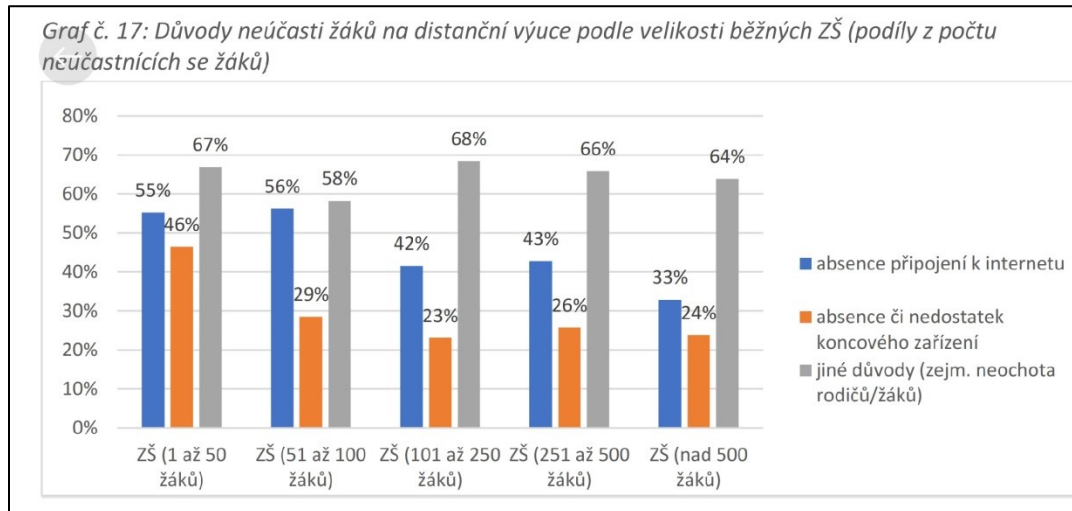
Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

Obrázek č. 11

Důvod neúčasti žáků na distanční výuce podle velikosti běžných ZŠ (podíly z počtu neúčastnících se žáků (graf))

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

Zapojení tzv. offline žáků do distanční výuky

Do distanční výuky se tito žáci, kteří neměli možnost se připojit z tabletu, notebooku, či mobilního telefonu, zapojovali většinou formou kopírování a distribucí úkolů např. do schránek školy. 85,6 % škol uvedlo, že se jim zapojení tímto způsobem dařilo.

Obrázek č. 12

Zapojení tzv. offline žáků do distanční výuky (tabulka)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

Tabulka č. 15: Školy dle podílu zapojení tzv. offline žáků do distanční výuky

Daří se škole zapojovat do distanční výuky i tzv. offline žáky (tedy žáky, kteří nemají přístup k digitálním zařízením jako počítač, notebook, tablet nebo chytrý telefon nebo nemají přístup k internetovému připojení)?

Popis: Tzv. offline žáky je možné zapojovat například distribucí/kopírováním úkolů, umožněním odevzdávání úkolů do schránky školy.

	počet škol	podíl škol
ano, všechny tzv. offline žáky se dařilo zapojovat do distanční výuky	3 374	85,6 %
ne, podíl žáků nezapojujících se do distanční výuky byl zhruba do 10 % včetně	512	13,0 %
ne, podíl žáků nezapojujících se do distanční výuky byl více než 10 %, ale ne více než 25 %	30	0,8 %
ne, podíl žáků nezapojujících se do distanční výuky byl více než 25 %, ale ne více než 50 %	14	0,4 %
ne, více než 50 % žáků bez připojení nebo vybavení se nezapojuje do výuky	12	0,3 %
celkem odpovědělo:	3 942	

Pozn.: Započítány jsou zde i školy zřízené dle § 16 odst. 9. Při kontrole, zda se podíly neliší v případě pouze běžných škol (tedy bez škol dle § 16 odst. 9), bylo zjištěno, že zůstávají téměř totožné. Data pouze za školy, které nejsou zřízené dle § 16 odst. 9, jsou následující: Počty škol: 3222; 474; 22; 11; 10; podíly škol: 86,2 %; 12,7 %; 0,6 %; 0,3 %; 0,3 %.

Zapůjčení školních zařízení žákům

Školy, které na otázku odpověděly 85%, uvádějí, že žákům poskytly, alespoň jedno digitální zařízení. 15% škol nezapůjčilo žádné zařízení. Celkem školy zapůjčily žáků 40 580 digitálních zařízení. Některé školy uvedly, že žákům zařízení k zapůjčení nabídly, ale i ti neměli zájem.

Obrázek č. 13

Neúčast žáků na distanční výuce dle velikosti běžných škol (tabulka)

Zdroj: Převzato z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022].

Velikost ZŠ (měřená počtem žáků) neměla velký vliv na neúčast žáků na distanční výuce. Byla nicméně o něco nižší v nejmenších a největších školách. Mírně vyšší byla pak ve školách, které se pohybují ve velikosti od 100 do 500 žáků.

Tabulka č. 9: Neúčast žáků na distanční výuce dle velikosti běžných ZŠ

Neúčast žáků na distanční výuce dle velikosti ZŠ	Počet žáků v dané kategorii celkem (pouze ve školách, které odpověděly)	Počet škol v dané kategorii (pouze školy, které odpověděly)	Počet neúčastníků se žáků v dané kategorii	Podíl neúčastníků se žáků v dané kategorii (ze škol, které odpověděly)
ZŠ (1 až 50 žáků)	25 522	865	239	0,9 %
ZŠ (51 až 100 žáků)	29 600	410	249	0,8 %
ZŠ (101 až 250 žáků)	135 646	780	1 953	1,4 %
ZŠ (251 až 500 žáků)	324 042	868	4 340	1,3 %
ZŠ (nad 500 žáků)	379 106	586	3 670	1,0 %
Celkem	893 916	3 509	10 451	1,2 %

Pozn.: Údaje jsou pouze za běžné ZŠ (bez škol zřizovaných dle § 16 odst. 9), za 1. i 2. st. dohromady (bez nižších stupňů víceletých gymnázií) a pouze za školy, které na otázku odpověděly.

Z výzkumu jsou patrná kvantitativní data, která se budu snažit z části přiblížit ve svém šetření, pomocí rozhovorů s učiteli na středně velké základní škole.³²

³²Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: Zpráva z mimořádného šetření MŠMT k distanční výuce žáků v základním vzdělávání, 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/msmt-vydalo-zpravu-z-mimoradneho-setreni-k-distanzni-vyuce>

1.2.4.3. Vybraná zjištění České školní inspekce k distančnímu vzdělávání

Také Česká školní inspekce v průběhu pandemie covid-19 zpracovala mnoho různých výzkumů ohledně distanční výuky. Výzkum, který zde představím, přináší zajímavé výsledky, které se z části týkají okruhu otázek v mém výzkumném šetření. Výzkum probíhal v období mezi 1. a 14. dubnem 2020. Šetření bylo provedeno formou řízených telefonických rozhovorů s řediteli škol. Vybrala jsem pouze informace, které se týkají druhého stupně základního vzdělávání, vzhledem k tématu diplomové práce. Výzkum se týkal celkem 5000 škol a z toho 2372 škol bylo základních. Cílem jmenovaného výzkumu České školní inspekce bylo především zjistit, jakou formou a způsobem školy distanční vzdělávání zajišťují, na co se při vzdělávání nejvíce zaměřují, jak se jim daří se žáky komunikovat a s jakými problémy při výuce se nejvíce potýkají, popřípadě, jakou formu podpory by preferovaly.

Prvním výsledkem šetření je, že 72% žáků druhého stupně se účastní online výuky, ale výzkum dokládá fakt, že asi v tisícovce škol, třetina žáků s učiteli nekomunikuje a zhruba stovka škol vypovídá, že více než polovina žáků, není do online distančního vzdělávání zapojena vůbec v důsledku chybějícího IT zařízení, nebo nedostatečného připojení k internetu. Česká školní inspekce uvádí, že dalším faktorem, který ovlivňuje účast žáků na online výuce je jejich nedostatečná motivace k učení, ale i nedostatečná podpora ze strany rodičů, především v regionech s nízkým socioekonomickým statusem, i zde se však školy snaží o společnou komunikaci a hledají řešení, které by žákům pomohlo se do výuky zapojit.

V daném období byla nejčastěji využívána forma komunikace mezi pedagogy a žáky email, dále WhatsApp a sociální sítě.

Zhruba polovina základních škol se snažila během distančního vzdělávání pokračovat ve výuce podle tematických plánů jednotlivých učitelů a třetina základních škol určila konkrétní tematické priority, na které se škola v distanční výuce zaměřila. Za pozitivní zjištění, považuje Česká školní inspekce fakt, že 80% základních škol se snaží žákům poskytnout opakování probraného učiva v období distanční výuky a současně se snaží

seznamovat je s novým učivem. Hlavním cílem distančního vzdělávání, není snaha probrat co nejvíce učiva, ale udržet u žáků návyky spojené se školní prací.

Většina škol, během distančního vzdělávání poskytovala žákům zpětnou vazbu hlavně s pozitivní motivací k další práci. Některé školy uvedly, že žákům úkoly standardně známkují, ale nemalý podíl tvořily školy, které žákům úkoly pouze zadávaly bez jakéhokoliv zpětného vyjádření, či reakce.

Na základě uvedeného šetření Česká školní inspekce vydala doporučení, aby se školy soustředily pouze na výuku profilových předmětů a takové znalosti a dovednosti, které jsou nezbytně důležité pro další vzdělávání. Dále doporučuje, aby všem svým žákům školy poskytovaly zpětnou vazbu a hodnocení směřovaly pouze na jejich snahu a přístup k distančnímu vzdělávání. Znamky udělené za úkoly v distanční výuce by neměly mít vliv na konečnou klasifikaci, ta by měla zohledňovat pouze období prezenčního studia žáků.³³ V příloze č. 5 přikládám desatero pro efektivní výuku v době karantény ze 4. 11. 2021.³⁴

1.2.4.4. Zkušenosti českých učitelů s distanční výukou

V předešlých oddílech jsem uvedla fakta výzkumných šetření, která se týkala především distančního vzdělávání v době pandemie covid-19, ale cenné informace, přináší i výzkum, který je zaměřen na zkušenosti českých učitelů s distanční výukou a jakým způsobem ovlivnila jejich dosavadní práci. Jmenovaný výzkum jsem připojila z důvodu, že mé vlastní výzkumné šetření se zajímá také o samotnou profesi učitele v období pandemie covid-19.

Výzkum byl proveden pro organizaci Učitel naživo. Dotazníky a zpracování dat zajistila PAQ Research a samotnou realizaci sběru dat mezi učiteli provedl Kalibro Projekt. Výzkum probíhal během uzavření škol v roce 2020/2021 a měl mapovat pohled učitelů

³³ Česká školní inspekce [online]. ČŠI: Vybraná zjištění České školní inspekce k distančnímu vzdělávání, 15. 4. 2020. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

³⁴ Česká školní inspekce [online]. ČŠI: Desatero pro efektivní školní výuku v době karantény, 4. 11. 2021. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Publikace-a-ostatni-vystupy/Desatero-pro-efektivni-distancni-vyuku-v-dobe-kara>

základních škol na dopady a průběh výuky na dálku. Otázky se také zabývaly stresem, souvisejícím s výukou na dálku a dopadem na duševní zdraví učitelů, postojem k návratu žáků do škol a obecně k učitelskému povolání.

Výsledky šetření dokládají, že téměř 80% učitelů trávilo přípravami a distanční výukou více času než v běžných podmínkách. Narostl především objem příprav na hodiny, ale i komunikace s žáky a rodiči. Poklesl, počet hodin přímé výuky. 89% učitelů pracovalo s projevy deprese a úzkosti při výuce na dálku častěji, než při prezenční formě. Pro tři čtvrtiny dotazovaných učitelů bylo zajištění výuky na dálku více stresující, než běžné před pandemií, hlavně z hlediska objemu připravené práce, obtížnosti hodnocení a zodpovědnosti za výsledky žáků. Problémy v duševním zdraví prokazují více ženy, protože největší problém jim činilo, sladit distanční výuku se starostmi o vlastní domácnost a děti a oddělování práce od běžného času.

Jako své úspěchy, nejčastěji považují nejvíce učitelé, že se jim povedlo realizovat distanční výuku, zlepšit a získat nové IT dovednosti a postupy. Naopak asi třetina učitelů považuje za svůj neúspěch zapojit některé žáky do distanční výuky. 86% učitelů se s náročnou situací a vzniklými problémy vyrovnávalo za podpory svých kolegů, jen 26% jich čerpalo podporu z MŠMT, nebo ČŠI.

54% učitelů říká, že v průběhu distančního vzdělávání se u žáků, zhoršila motivace ke studiu. 77% učitelů, uvádí, že po návratu do škol je třeba v první řadě u žáků vzbudit zájem k učivu a pozitivně je motivovat. Většina učitelů klade důraz na to, aby žáci získali zpět školní režim, na podporu komunikace a spolupráce mezi žáky, ale i podporu duševního zdraví, kterou také staví před množství získané učební látky. 56% učitelů chce poskytnout pomoc v oblasti motivace žáků po ročním výpadku výuky. Většina z nich 80% je ochotna posílit doučování žáků, ale nejsou ochotni 26% účastnit se volnočasových aktivit, na příklad letní školy.³⁵

³⁵ PAQ Research a Kalibro projekt s.r.o. [online]. Zkušenosti českých učitelů s distanční výukou. 24. 6. 2021 [cit. 9. 7. 2022]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/1LAfGoeGHTGElbwI91GavJE2DmSz9X2Eq/view>

1.3. Průřez historií výuky na českém území

Konzervatismus ve školství se naráz s příchodem pandemie covid-19, během několika dní, otřásl ve svých základech. Vyučovací metody a školní systém, které známe od 19. století jsou popsány výše, ale co a především kdo byl pilířem základního vzdělávání a výuky v České republice, bych ráda krátce popsala v následující kapitole. Jedním ze zdrojů vzdělání bývala církev. Výuka zahrnovala noty, zpěv, čtení psaní a latinský jazyk. Původně se jednalo o školy farní, klášterní a katedrální.³⁶ Pověst dochovaná v Kosmově kronice praví, že první školou se stala latinská škola v Budči. Zde prý získal vzdělání Svatý Václav, dle dochovaných zdrojů nejmoudřejší panovník své doby. Následovala škola katedrální u Svatého Víta v Praze r. 1068. V Olomouci, kde vznikla taktéž škola r. 1073, uvádějí historické zprávy, že zde byl úřad hodnostáře, kanovníka scholastika, jež měl na starosti všechny církevní školy.³⁷ Od zrodu českého státu je zaznamenán i vznik školství, především po příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje v 9. století. Jeden z bratrů Konstantin je považován za autora hlaholice, tedy první slovanskou abecedu. V Čechách založili školy, kde byla vyučována staroslověnština. Při kláštrech vznikaly školy katechumenické, ve kterých vyučoval kněz a následně připravoval školy vznikající při kostelech.³⁸ Rozvoj světských škol trval od druhé poloviny 13. století, do 16. století. Tento typ škol přicházel s rozvojem měst, tedy městských škol a nabízely vzdělání v latině, teologii a filozofii. Školy byly na nízké úrovni, díky malé vzdělanosti učitelů, špatné kázni žáků, ale i chudobě. Když se městské školy odpoutaly od církve, začalo se na nich vyučovat v mateřském jazyce. Tento fenomén byl důvodem vzdělávání i u nižších vrstev obyvatelstva. Školy na venkově se začaly vyskytovat v 17. století, přičiněním J. A Komenského.³⁹ Byl považován za skutečného reformátora školství, kde prosazoval filozoficky založenou pedagogickou soustavu. Zastával názor, že každé dítě má nárok na výchovu i vzdělání, protože i ty

³⁶Domovský zpravodaj [online]. Domov Kaplice, Čtvrtletník vydaný domovem pro seniory Kaplice, 3/2018, [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.domovkaplice.cz/download_modul/38_316_cs_3-2018.pdf

³⁷Moreks.F. K historii českého církevního školství [online]. Praha: 15.1.2010. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/20891_20891/historie-ccs.doc

³⁸Somr, M. Dějiny školství a pedagogiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987 29 s. 1. Vyd. 1987.

³⁹Domovský zpravodaj [online]. Domov Kaplice, Čtvrtletník vydaný domovem pro seniory Kaplice, 3/2018 [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.domovkaplice.cz/download_modul/38_316_cs_3-2018.pdf

méně nadané, lze z části vychovat. Nepřipouštěl ve výchově tělesné tresty, ale požadoval ve výchově a výuce kázeň. Napsal mnoho učebnic a zaměřen byl především na všeobecnou teorii výchovy a didaktiku a jeho dílem jsou i speciální techniky pro výuku jazyků. Školní docházka v té době nebyla povinná a děti se učily převážně přes zimu, kdy nebylo třeba práce na polích. Komenský navrhoval školní systém, kdy do 6 let má zůstat dítě vychováno doma, od 6 do 12 let navštěvovat školu obecnou, kde byla výuka zaměřena na učení o přírodě a společnosti a čtení, psaní, počítání a náboženství. Od 12-18 let navštěvovat školu latinskou, která by měla být v každém městě a zaměřovat se na gramatiku, rétoriku, astronomii, muziku, geometrii, dialektiku a rétoriku. Doporučoval i učit se cizím jazykům, pro snadnější komunikaci s obyvateli sousedních států. V poslední řadě od 18-24 doporučoval mládeži navštěvovat školu akademickou, která by měla být v každé zemi a získat vzdělání právnické, medicínské, náboženské, nebo filozofické. Výraznou novinku ve školství přinesl zákon císařovny Marie Terezie o povinné školní docházce, který byl vydán v roce 1774. Zřejmý byl zájem státu o všeobecné vzdělání obyvatelstva a vyzýval rodiče k povinné školní docházce svých dětí ve věku 6-12 let. Výuka na nově vznikajících školách byla hromadná. Děti na vesnicích se nemusely účastnit letní výuky z důvodu potřeby práce na polích. V roce 1918 byla stanovena devítiletá, povinná školní docházka a byla rozdělena na dva stupně. V 70. letech 20. století byla povinná školní docházka prodloužena na deset let s tím, že prvních osm let budou děti navštěvovat na základní škole a zbylé dva roky musejí studovat gymnázium, střední odborné učiliště, nebo střední školu. Povinná devítiletá docházka byla zavedena zpět v roce 1990 a postupně se na základních školách opět otevíraly deváté třídy. Postupně docházelo i ke zdokonalování vyučovacích metod a i učitelé, nebo adepti na učitele museli skládat základní zkoušky. Mladí učitelé pracovali pouze za stravu a nocleh, postupně bylo všem obcím nařízeno, aby plat učitelům odváděly na začátku každého měsíce a školné za chudé hradily samy.⁴⁰

⁴⁰Čítárny [online]. Česká škola a stručná historie povinné školní docházky, 15. 6. 2020, Redakce vzdělávání a škola [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/vzdelavani-a-skola/skola-povinna-skolni-dochazka>

1.3.1. Důvody uzavírání školních institucí v minulosti

Dějiny školství nám ukazují, jak se postupně formovalo a vyvíjelo vzdělávání a výuka v českých zemích, ale historie nám dokládá, že nastaly situace, které způsobily uzavření škol, jako v přítomném 21. století pandemie covid-19. V minulosti byla nejčastějším důvodem uzavření škol první světová a druhá světová válka. Nikdy se nejednalo o celoplošné uzavírání škol, nýbrž lokální. V první světové válce se ze školních budov stávaly především lazarety. V druhé světové válce docházelo k zabavování školních budov gestapem, wehrmachtem či Hitlerjugen. Za zmínku stojí i problémy s dodávkou uhlí a s ním spojeno nedostatečné, nebo žádné vytápění budov. Docházelo tak k prodlužování vánočních či jarních prázdnin. Nejdéle byla však škola uzavřena čtyři měsíce. Za válečných dob se učitelé a žáci scházeli v místních hostincích, kde si předávali učivo a splněné úkoly. Docházelo však ke stížnostem ze strany učitelů, že děti musejí procházet lokálem přes místní opilce. Za druhé světové války byly vysoké školy uzavřeny úplně. Jediná možnost studia byla na německé škole.⁴¹ Důvodem k uzavření škol o několik let později bylo převážně počasí. Na začátku ledna, roku 1979 výrazný a rychlý pokles teploty s přetrvávajícími dvacetistupňovými mrazy způsobil energetickou a dopravní kalamitu. Vytápění budov bylo regulované a minimalizované. Byly vyhlášeny uhelné prázdniny a ukončeny mohly být až 29. ledna téhož roku, kdy byly celoplošně zrušeny prázdniny jarní. Kvůli zdravotním důvodům byly školy uzavírány především v důsledku chřipkové epidemie. Za důležitou zmínku stojí pandemie španělské chřipky, která celosvětově zasáhla v letech 1918 a školy se uzavíraly postupně, ze stejného důvodu, jako dnes, aby se lidé nesetkávali. Celoplošné uzavření škol bylo hlavním hygienikem vyhlášeno v prosinci, roku 1995. Po chřipkových prázdninách navazovaly hned prázdniny vánoční. Díky prasečí chřipce se ve velkém měřítku zavíraly školy v roce 2009 a kvůli chřipce mexické v roce 2010. Školy se také na jeden den uzavřely v roce 2013 kvůli záplavám. Dalším důvodem přerušování výuky většinou na jeden den

⁴¹Premium reportér [online]. Ještě nikdy v minulosti nebyly školy tak dlouho zavřené říká historička. Barbora Postránecká, 24. 6. 2020 [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://reporterpremium.cz/a/pknBC/jeste-nikdy-v-minulosti-nebyly-skoly-tak-dlouho-zavrene-rika-historicka>

byly stávky ve školství roku 2007, 2008 a 2019.⁴² Z výše jmenovaných se jednalo většinou o krátkodobé, nebo přerušované uzavírání škol. Dovolím si podotknout, že pandemie koronaviru v roce 2020 se zapíše do historie nejen díky délce v přerušení výuky a zavřených škol, ale i z hlediska alternativních metod výuky.

⁴²Házová, J. baj. Z pohledu historiků není omezení výuky y uzavření škol úplně mimořádná záležitost našich dějin, Český rozhlas [online], Hradec králové: 17. 11. 2020. [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/z-pohledu-historiku-neni-omezeni-vyuky-a-uzavreni-skol-uplne-mimoradna-8363486>

2. Praktická část

2.1. Metodologie výzkumu

Zvolila jsem kvalitativní výzkum, především proto, že přináší mnoho podrobných informací s následným hloubkovým popisem a pro jeho flexibilitu. Výzkumník na začátku vybírá téma a zvolí vhodné otázky. Otázky se během sběru a analýzy dat mohou měnit, nebo doplňovat. V průběhu výzkumu nevznikají pouze výzkumné otázky, ale i hypotézy a nová rozhodnutí, jak měnit zvolený výzkumný plán a pokračovat při sběru a rozboru dat. Hendl přirovnává práci výzkumníka k detektivní činnosti, protože vyhledává a rozebírá jakékoliv informace, které vedou k osvětlení výzkumných otázek. Analýza dat a jejich sběr, probíhá současně. Pro výzkum jsem zvolila metodu polostrukturovaného rozhovoru. Tato metoda poskytuje tazateli možnost držet se předem připravených témat, ale zároveň umožňuje respondentovi dostatek prostoru pro jeho výpověď. Domnívám se, že uvedená metoda je pro dané téma vhodnější. Při získávání dat je možné pozorovat respondenta, jeho reakce. Podle intonace hlasu a jiných hlasových projevů detekovat jeho postoj k dané otázce či odpovědi a díky tomu improvizovat a interpretovat či formulovat otázky jinak.⁴³ Tuto metodu jsem vybrala i proto, že respondenti jsou moji kolegové a rozhovor je nám společně velmi blízký, ať už se jedná o řešení otázek profesního charakteru, nebo otázek z osobního života. Při výběru samotné metody rozhovoru jsem postupovala dle charakteru daných možností. Jednou z eventualit výběru byl otevřený rozhovor, zde je možnost získat nepřeberné množství informací a dat takže respondent není limitován tazatelem, pak je ale analýza sběru dat a vyhodnocení náročnější. Na druhou stranu, strukturovaný rozhovor s jasně danými otázkami bez možnosti dalších výpovědí nebyl vhodným výběrem, z důvodu osobní zainteresovanosti k respondentům. Jednoduše vysvětleno, myslím, že pokud jsou respondenti známými kolegy, není vhodné je limitovat strukturou rozhovoru.⁴⁴ Usuzuji,

⁴³Hendl, J. Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. 50 s. ISBN 80-7367-040-2.

⁴⁴Zandlová, M. Rozhovor dle míry strukturovanosti [online] [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/69455/DPPR_2012_1_11410_0_394509_0_133493.pdf?sequence=4&isAllowed=y

že každý z nich se k otázkám vyjádří obsáhle se svými osobními zkušenostmi či drobnými příběhy.

2.2. Sběr dat

Pro sběr dat jsem zvolila základní školu ve Mšeci, která je zároveň mým pracovištěm, ale také místem působnosti všech dotazovaných včetně ředitele školy, což bylo také prvotním důvodem mého výběru. Jedná se o základní školu, která je zároveň školou svazkovou. Patří sem i Základní škola v Tuřanech a Mateřská škola Srbeč. Mšec je takzvaný městys, dá se říci, že se základní občanskou vybaveností s počtem obyvatel 874. Škola se nachází v malebném prostředí zámečku se zahradou a parkem, kde nalezneme školu mateřskou, budovu prvního stupně, družinu a tělocvičnu. Nedaleko zámečku stojí budova druhého stupně s ředitelnu. Budova druhého stupně má několik tříd, které jsou rozděleny dle předmětů a počítačovou učebnu. Všechny jsou velmi moderně vybaveny a digitalizovány. Pro zvláštní potřeby žáků jsou k dispozici notebooky. Organizace školy je dodržována dle Školního vzdělávacího programu základního vzdělávání ZŠ Bez Hranic. (viz. příloha č. 2).⁴⁵

Výběr výzkumného vzorku neboli respondentů vycházel z daných možností. Vzhledem k tomu, že výzkum je zaměřen ke druhému stupni základního vzdělávání a vybraná škola je zároveň místem mého pracoviště, je množství respondentů omezeno. Škola je středně velká a na druhém stupni působí v současné době pět pedagogů. Respondenti, jak již bylo uvedeno, jsou zároveň mými pracovními kolegy. I když mnoho informací znám ze společných komunikací ve sborovně, rozhovory byly naplánovány s každým zvlášť a mimo půdu základní školy. Respondenti byli seznámeni s formou rozhovoru a ujištění o anonymitě. Společná setkání byla velmi příjemná, vzhledem k tomu, že jsme se nějaký čas nepotkali, díky mým rodičovským povinnostem. Mnohdy se rozhovor odklonil jiným směrem a trval i několik hodin.

⁴⁵ZŠ a MŠ Mšec [online]. Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic. 1. 9. 2019 [cit. 11. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.skolabezhranic.cz/msec/wp-content/uploads/2017/08/%C5%A0VP-ZV-Z%C5%A0-a-M%C5%A0-Bez-hranic19_20.pdf

Pro rozhovor byly připraveny otázky, které měli kolegové k dispozici předem v emailové schránce, aby byli informováni, jakého okruhu témat se bude rozhovor týkat. S informovaným souhlasem byl rozhovor vždy nahrán na diktafon a následně přepsán do textové podoby. Jako výhodu považuji vřelý vztah s respondenty, tudíž nebylo třeba seznamování, navazování kontaktu a získávání vzájemné důvěry.

2.3. Cíl výzkumu a výběr otázek k polostrukturovanému dotazníku

Cílem výzkumu bylo především zjistit, jak vypadala profese učitele základní školy druhého stupně vzdělávání v období pandemie covid-19. Jaká byla učitelova náplň práce a s jakými problémy se museli během výuky potýkat v prostředí nevelké instituce. Zjistit, jakou měrou byla žáky a jejich učiteli distanční výuka využívána, popřípadě co by mohlo vést ke zlepšení jmenované formy výuky. Objasnit a pojmenovat problémy ve výuce žáků, které v období pandemie covid-19 nastaly, případně navrhnout podobu řešení.

Dotazník jsem rozčlenila do několika částí. První část jsou identifikační údaje, které popisují nejen osobní, ale i pracovní údaje. Následuje základní dotaz, který má mimo jiné zasvětit respondenta do tématu, o kterém bude hovořit. Další sada dotazů je členěna na specifické, které vždy identifikují určitý okruh komunikovaného tématu a k nim jsou přiřazeny podotázky, k upřesnění dotazované problematiky. Výzkumné rozhovory jsem prováděla záměrně s odstupem času od posledního uzavírání škol a v době, kdy už výuka probíhala prezenční formou bez jakýchkoliv vládních opatření proti šíření covidu – 19. Záměr byl takový, aby v rozhovorech byl s odstupem času vidět určitý nadhled nad celou problematikou pandemie ve školství, ale také, aby nebyly rozhovory příliš ovlivněny emocemi.

Otázky pro polostrukturovaný dotazník

Identifikační údaje:

- 1) Jaký je váš věk?
- 2) Jak dlouho vyučujete. Jak dlouho na této škole?
- 3) Jaké předměty vyučujete?
- 4) Máte třídnictví?

Jak byste krátce popsal/a práci učitele v období pandemie covid-19?

- 5) Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?
 - a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?
 - b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?
 - c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?
- 6) Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?
 - a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?
 - b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?
- 7) Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?
- 8) Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?
 - a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?
 - b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?
 - c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?
 - d) Podařilo se vám plnit učební plány?
 - e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?
- 9) Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

- 10) Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?
- Rodičů
 - Žáků
 - Kolegů
 - Školy
- 11) Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období?
Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?
- 12) Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?
- 13) Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?
- 14) Chtěl/a byste něco doplnit?

2.4. Analýza rozhovorů

Pro rozbor informací, jsem zvolila metodu obsahové analýzy. Disman tvrdí, že je jednou z nejproduktivnějších mezi ostatními technikami a daleko méně nákladná, než kterákoliv z jiných technik. Je doporučena pro zkoumání malého vzorku respondentů, ale nepřeborného množství získaných informací.⁴⁶ Rozhovory vedené s kolegy byly nahrávány na diktafon a následně zpracovány do textové formy. Přepis není doslovný a z mé strany došlo v přepisu k malým formálním úpravám. V průběhu analýzy dat byl do mé práce zakomponován shrnující protokol ke každému rozhovoru. Důvodem bylo velké množství informačního materiálu. Pro zpracování získaných dat a větší přehlednost jsem jako doplňkovou zvolila právě jmenovanou formu zápisu.

Respondent č. 1

Věk	Délka praxe	Délka praxe na této škole	Vyučované předměty	Třídnictví
28 let	6 let	6 let	Dějepis, Tělesná výchova dívky, Přírodopis, Hudební výchova	Ano

⁴⁶Disman, M. Jak se vyrábí sociologická znalost, příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2002 174 s. ISBN 80-246—139-7.

Jak byste stručně popsala práci učitele v období pandemie covid-19?

No co k tomu říci, těžké období pro nás jako učitele a myslím, že z hlediska dětí těžké období i pro ně. Popasovat se s tou technikou. Však i my jsme měli problémy. Děti to pojaly, jako těžký prázdniny.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

Já jsem k tomu měla negativní postoj hned od začátku, protože mi přišlo, že ten stát najednou ztratil zájem o vzdělání těch dětí a dal to na vedlejší kolej, přitom u těch dětí to nebylo tak progresivní, že by to bylo nějak náročné. Ale chápu, bylo to nové, nikdo nevěděl, co se bude dít, bylo to po celém světě.

a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

Největší problém vidím v technických dovednostech těch žáků. Další v tom, že to nebylo povinné a ti žáci to brali, jako že vlastně nic nemusí. Klasifikace podlé mého byla úplně mimo, protože všechno si mohli najít. Veškerou práci si mohli vyhledávat někde jinde. Jak se založily školní emaily, tak to pro nás i děti bylo náročné, protože to posílání výukových materiálů nebylo v pravidelných intervalech, než jsme si my i děti zvykli na tenhle režim, tak to chvíli trvalo. Většinou jsme s kolegy řešili, že to či ono dítě se vůbec neozývá, snažili jsme se kontaktovat telefonicky třeba i rodiče, ale většinou to bylo bez většího efektu. Třeba zajímavé bylo, že u tělocviku byla účast stoprocentní, zadávala jsem úkoly typu, běž ven se psem a pošli fotku, nebo nainstaluj si aplikaci a pošli výsledek třeba tvého běhu, nebo jízdy na kole. V tom jsem pak pokračovala i v druhém období.

b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

Třeba ti, co neměli připojení k internetu, tak těm jsme nechávali práci ve škole a už bylo na nich, jestli si to vyzvednou, nebo ne. Jinak si myslím, že větší problémy neměli. Nabídla jsem jim individuální konzultace, ale oni spíš nechtěli.

c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

Přišlo mi, že moc těch rodičů nejevilo vůbec zájem, což se při prezenční výuce říct nedá.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?

Tak já rozhodně nejsem zastáncem covidu a s opatřeními jsem nesouhlasila. Pokud bych nebyla společností donucena, tak ani na očkování nejdu a nikdy v životě už nepůjdu. Izolace celkově mi nějak asi nevadila, nijak se mě to extrémně nedotklo. Testování mi nevadilo, ale roušky ano. Měly by se zlepšit testy. Jsem astmatik a alergik a viděla jsem, jak mi nošení roušek vadí, myslím i u těch dětí to bylo evidentní. Oni potřebují získat imunitu a nošením roušek ji nezískají. Respektuji to, ale nesouhlasím. Co se týká testování dětí ve škole, to jim asi ani moc nevadilo, oni to braly tak, že zabily část hodiny.

a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

To odloučení od té společnosti, ne jenom jako ta chybějící výuka to není všechno. Některé děti jsou takové, že jejich jediní kamarádi a jejich jediné kontakty jsou ve škole. Některé děti jsou na vesnici, kde nikoho neznají a teď třeba byly líní za kamarády dojíždět.

b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Rozhodně negativní

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Děti se zlepšily v IT technologiích, jsou samostatnější a samy si rozvrhly, ten čas, který chtěly trávit výukou a plněním úkolů. Rodiny spolu trávily více času a najednou zjistily, že spolu neumí žít, ti lidé si uvědomili, že se nějak doma nesnesou. Jinak bych

ještě řekla, že ty děti, když se vysílalo, většina z nich, nemělo klidné prostředí doma. Měly třeba u toho puštěnou televizi a nesoustředily se. Jednoho chlapečka neustále obškakovala maminka s jídlem pitím a tak.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Určitě školní email a postupně jsem začínala s online výukou přes google meet. My jsme do těch systémů byli hození jako do vody a jiné než ten google jsem neznala a vesměs ani kolegové ne, tak jsem nic jiného ani nevyzkoušela.

a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Tvořila jsem prezentace, aby to pro ně bylo zajímavější, pak jsme začali využívat online pracovních sešitů a společně je doplňovali, což oceňuji na vydavatelstvích, že je poskytly.

b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

Nefungovalo nic, protože ve chvíli kdy ti žák nekomunikuje, tak já jsem třeba dělala to, že jsem se ho třikrát během té hodiny na něco zeptala, neodpovídal, když tam nebyl, vyhodila jsem ho. Někteří se třeba zpětně přihlásili s tím, že se omlouvají, že jim to vypadlo a podobné výmluvy, ale někteří to nezjistili vůbec, že jsem je z programu vyřadila, takže když tam není, nemáte na ně žádnou páku. Motivace by mohla být klasifikace, ale i větší zapojení rodičů, jako rodič bych chtěla mít kontrolu nad tím, co za ten den to dítě udělalo.

c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Problémy s výpadky internetového připojení ze strany žáků. Občas se mi stalo, že jsem potřebovala přepnout obrazovku a nešlo mi to., tak chvíli jsem si s tím pohrála, ale že by bylo něco většího to ne. U starších pedagogů, tam jsem chodila online hodiny zachraňovat docela často, že to zrovna vypadlo a neuměli se vrátit zpět a znovu přihlásit. Žáci třeba zapomínali svoje přihlašovací údaje.

d) Podařilo se vám plnit učební plány?

Samozřejmě, to bylo snad první a jediné období, kdy se mi podařilo plnit plány bez problémů.

e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

U mých předmětů pracuji většinou stejně, jako ostatní žáci, takže za mě tam žádný rozdíl nebyl.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

V tom prvním období určitě ne v tom druhém byla zpětná vazba od žáků ve velké míře dostatečná.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

a) Rodičů

b) Žáků

c) Kolegů

d) Školy

Podpora MŠMT vždycky přišla pozdě. Pokyny k výuce také chodily s odstupem času. My už jsme učili online a oni teprve vydali nějakou podporu. Nikde nebyly představené, jaké existují platformy pro hromadnou výuku. Všechno jsme si hledali sami. My jsme třeba chtěli, aby nám vedení zajistilo nějakého IT technika, aby nám to vysvětlil, ale to se vůbec nestalo. Ani webinář nám neposkytl, ač jsme žádali. Rodiče, řekla bych, ve větší míře neměli zájem, takže tam bych tvrdila, že spolupráce nulová. Oni ti rodiče vesměs reagovali, ale s tím, že podle dítěte vypadl internet, nebo mu nešlo se připojit a víc se tím nezabývali. Nedokážu, to posoudit. 80% žáků se snažilo, řekla bych.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Já jsem se s názory rodičů nesetkala, takže nemůžu hodnotit.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Určitě bych změnila systém klasifikace v distanční výuce, aby ty děti měly pozitivní motivaci k práci. Oni potřebují vědět, že nic není zadarmo ani, když nechodí do školy. Dala bych tvrdší to známkování.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Jako doprovodná by asi být mohla, pro některé předměty. Prvky té distanční výuky bych zakomponovala do té prezenční výuky. Třeba online testy, nebo online pracovní listy jsou zajímavé.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Myslím, že jen těžko budou děti dohánět, to co zanedbaly v té distanční výuce a některým budou ty znalosti dost chybět. Do budoucna to určitě není dobré.

Obrázek č. 14

Shrnující protokol, respondent č. 1 (tabulka)

Zdroj: Vlastní tvorba

Charakteristika práce učitele v období pandemie	První uzavření školy, pocit myšlenky	Problém klasifikace a výuky v prvním období	Nejčastější pomoc žákům	Hodnocení opatření vlády	Frustrace žáků
Těžké období pro učitele i pro děti, měly to jako prázdniny	Negativní postoj, ztráta zájmu o vzdělání dětí ze strany vlády	Špatné technické dovednosti žáků. Nedostatečná komunikace	Tištěné materiály ve schránce školy. Individuální konzultace	Respektoval a jsem, ale nesouhlasím	Odloučení od kolektivu, chybějící znalosti

		žáků, nesprávná klasifikace, práce rodičů či sourozenců			
Postoj k vládním opatřením	Přínosy a zápory distanční výuky	Využité formy výuky	Nejčastější technické problémy a řešení	Plnění učebních plánů	Rozdíl výuky žáků se speciálními vzdělávací mi potřebami
Negativní	Zlepšení dětí v IT technologiích, větší samostatnost . Málo klidu na online vysílání	Školní email, google meet, online pracovní sešity, prezentace testy.	Internetové připojení žáků. Přepínání online obrazovky.V ýpomoc starším kolegům s opětovným přihlášením	Ano	V mých předmětech žádný
Zpětná vazba žáků	Spolupráce rodičů, žáků, kolegů, školy	Postoj rodičů k práci učitele	Návrh změny	Doplňující informace	Distanční výuka na ZŠ
V prvním období ne,	Rodiče bez zájmu, žáci	Nemohu posoudit	Lepší a tvrdší	Dětem budou	Ano jako doprovodná

v druhém ano	asi 80%, s kolegy velká spolupráce, vedení bez zájmu, MŠMT materiály chodily pozdě		systém klasifikace	znalosti chybět už napořád.	a některé prvky použít v prezenční výuce
--------------	--	--	--------------------	-----------------------------	--

Respondent č. 2

Věk	Délka praxe	Délka praxe na této škole	Vyučované předměty	Třídnictví
33 let	10 let	10 let	Anglický jazyk, občanská v.	Ano

Jak byste stručně popsala práci učitele v období pandemie covid-19?

Bylo to hodně náročné, hlavně díky těm novým věcem, se kterými jsme se nikdy nesetkali. Přišli jsme do úplně nového období, kdy jsme nevěděli, jak ty děti učit. Ty děti na tom asi byly úplně stejně jako my. S těmi systémy jsme vůbec neuměli. Žáci to brali, jako prázdniny.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

No první šok byl když, tuším, že 11. března přišel do třídy ředitel s tou informací přímo do výuky. Žáci samozřejmě jákali, ale já jsem si říkala, no to bude tak na týden. To jsem si tenkrát naivně myslela.

a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

Tak toho bylo. To se ještě nevysílalo, tak jsme zakládali hromadné školní emaily, na které jsme posílali zadání. No hlavně problémy ve vybavenosti těch dětí. Ty děti na to nebyly připravené, neměly notebooky, někteří neměly doma ani to správné zázemí. Veškerou práci co jsem posílala, tak spousta dětí přiznala, že je za něj dělal někdo jiný. Takže klasifikace fakt objektivní nebyla. My jsme vlastně v tomhle období klasifikovat ty práce nemuseli, také to tak vypadalo ze strany spolupráce dětí. Když neposílaly práce zpět, většinou jsem kontaktovala rodiče. Někdy to pomohlo, někdy ne. Klasifikace byla řešena z období prezenční výuky normálně, co jsme měli známky nasbírané.

b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

Když se nemohly děti připojit na email, tak jsme je informovali, že si můžou práci vyzvednout ve škole. Oni měli i možnost individuálních konzultací když chtěli. Domluvili jsme si hodinu a čas po telefonu. Měli jsme společné sezení a probrali, co bylo potřeba. Nebylo těch dětí moc, já osobně jsem měla asi tři.

c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

Z toho prvního období ani nevím. Řekla bych, že nejspíš ten neustálý chaos.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?

Roušky ve vyučování byl podle mě naprostý nesmysl. Co se týká očkování, tak na to jsem šla jen proto, že jsem chtěla cestovat. Nakonec jsem zjistila, že bylo úplně k ničemu, protože nás vesměs pustili všude a nikde jsme se očkováním nemuseli prokazovat. Projeli jsme půlku Evropy. Vadil mi ten tlak ze strany lidí, kteří na mě koukali špatně, že nejsem očkovaná. Bylo to vyhocené médii, v televizi nešlo v tu dobu nic jiného.

a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

Myslím, že největší dopady to na žáky mělo z toho sociálního odloučení a následně psychicky strádali. Oni sami už se těšili do školy a říkali, kdy už to skončí. Neříkám tím, že se těšili na výuku, ale na spolužáky i učitele.

b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Negativní

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Přínos vidím ve větší samostatnosti a zodpovědnosti žáků. Negativum bylo, že hodně těch žáků nemělo zázemí doma, pro tu distanční výuku. Myslím tím, že seděli někde v kuchyni, nebo obývacího mezi sourozenci a rodinou třeba. Oni potřebují klid a nějakou svoji místnost, aby se mohli soustředit. V mnoha případech do vyučování zasahovali rodiče, napovídali, říkali dětem, co mají dělat a ty děti na to samozřejmě doplácují, protože pak jim ty znalosti chybí.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Zpočátku to byl školní email, pak jsem využila možnosti video-hovorů s žáky. Platformu jsme jednotně využívali všichni učitelé google meet.

a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Nejvíce, je bavili ty video-hovory. Pro mě to byla také úleva, protože si myslím, že cizí jazyk je nutné dost často konverzovat.

b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

Myslím, ke konci, když jsme na vedení s učiteli vybojovali, aby se psala absence, když se to dítě nehlásí. Pak byla ta účast na výuce větší. Do té doby jsme to nesměli vůbec řešit. Třeba vůbec nebylo řečeno, jak je výuka povinná, jestli jen, když pošle práci, nebo když se účastní online hodin, to vůbec nebylo objasněno.

c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Určitě internetové připojení. Technické problémy ani ne, ale když jsme zjistili, že žáci mají třeba k dispozici jen mobilní telefon, nabídla jim škola k vypůjčení notebook. Druhý stupeň jich měl k dispozici asi patnáct. Jako škola jsme žáky dost zabezpečili, byli k dispozici hodně rychle.

d) Podařilo se vám plnit učební plány?

Ano učební plány v tomhle období jsem splnila.

e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

Já jsem nezaznamenala, žádný velký rozdíl oproti tomu, když chodí do školy. Pomůcky měli stejné a ti co pracovali i ve škole, tak pracovali i doma.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

Za mě myslím, že ano. Pár žáků prošlo i s lepším prospěchem, než normálně. Ke konci období té distanční výuky bych řekla, že už ta zpětná vazba byla celkem dobrá. U některých dětí jsme to prostě nevybojovali, protože i ti rodiče je nijak nemotivovali.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

a) Rodičů

b) Žáků

c) Kolegů

d) Školy

Co se týká užívání platforem v distanční výuce, tak to všechno jsme si museli zjistit sami. S tím, že když jsme se jako kolegové na nějaké shodli, třeba tři jsme to vyzkoušeli a pak to naučili ostatní. Od školy podpora byla spíš pro žáky, mohli si vypůjčit notebooky, nebo tablety, které škola nakoupila docela včas. Rodiče to moc netankovalo, takže o větší spolupráci se hovořit nedá a připadalo jim, že je vše v pořádku. Ve většině případů se žáci ale snažili.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Na druhém stupni naší školy jsem neslyšela o žádném negativu ze strany rodičů, co se výuky, nebo práce učitelů týče. Ta distanční výuka byla asi více náročná pro prvostupňové učitele, ale i rodiče těch dětí. Tam to udržení pozornosti a jiných věcí je daleko složitější. Pro ty malé děti to muselo být vyčerpávající a po online výuce ještě psát úkoly, ale nemám s tím zkušenosti.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Přísněji bych je klasifikovala. Na můj vkus při těch online výukách jich na té obrazovce bylo moc a raději bych měla menší skupinky, lépe by se s nimi pracovalo.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Tahle forma výuky je spíš vhodnější pro středoškoláky, nebo vysokoškoláky řekla bych. Pro děti na základní škole je důležitá ta účast na výuce v kolektivu, oni se teprve socializují.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Ani ne jen snad to, že jsem ráda, že je to celé za námi.

Obrázek č. 15

Shrnující protokol, respondent č. 2 (tabulka)

Zdroj: Vlastní tvorba

Charakteristika práce učitele v období pandemie	První uzavření školy, pocit myšlenky	Problém klasifikace a výuky v prvním období	Nejčastější pomoc žákům	Hodnocení opatření vlády	Frustrace žáků
Náročné	Šok a viděla	Děti	Tištěné	Nesmysl	Sociální

období pro děti i učitele díky novým věcem. Pro žáky prázdniny	jsem to jen krátkodobě	nespolupracovaly, klasifikace nebyla objektivní	materiály ve schránce školy, individuální konzultace	nénošení roušek u žáků, zbytečné očkování	odloučení
Postoj k vládním opatřením	Přínosy a zápory distanční výuky	Využité formy výuky	Nejčastější technické problémy a řešení	Plnění učebních plánů	Rozdíl výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
Negativní	Samostatnost a zodpovědnost žáků, negativum-žáci bez zázemí a klidu	Školní email, video-hovory, google meet	Internetové připojení	Ano	Žádný rozdíl
Zpětná vazba žáků	Spolupráce rodičů, žáků, kolegů, školy	Postoj rodičů k práci učitele	Návrh změny	Doplňující informace	Distanční výuka na ZŠ
Ano dobrá	Rodiče nespolutpraco	Na druhém stupni bez	Přísnější klasifika	Dobrý pocit, že	Ne spíš pro středoškola

	vali, žáci se snažili, nejlepší s kolegy, od školy pro žáky pro učitele ne	odezvy	ce, menší skupinky při online výukách	je vše u konce	ky a vysokoškolačky
--	--	--------	---------------------------------------	----------------	---------------------

Respondent č. 3

Věk	Délka praxe	Délka praxe na této škole	Vyučované předměty	Třídnictví
46 let	19 let	6 let	Matematika, fyzika, chemie,	Ano

Jak byste stručně popsala práci učitele v období pandemie covid-19?

Přehřel informací, ve kterých se nikdo nevyznal, spousta práce navíc a nepořádek.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

No já jsem dost často sledovala dění u nás i ve světě ohledně té nemoci, protože mám nemocnou maminku a pečuji o ni, takže mne to ani moc nezaskočilo, jen jsem netušila, že to bude na takovou dobu. Z toho zdravotního hlediska to pro nás a žáky ze začátku bylo asi nejlepší. Co si budeme povídat, nikdo nevěděl, jak a co má dělat. Pak už mi to přišlo zbytečné, když bylo tolik opatření a vědělo se, že se to ve školách tolik nešíří.

a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

No jako kdybych měla specifikovat začátek tohoto období, tak nejistota ze strany žáků, kteří to samozřejmě brali, jako prázdniny se odrazila i v jejich učebních aktivitách. Spíš bych řekla někde i ne - aktivitách. Pamatuji si, jak jsem volala žákům a upozorňovala je na fakt, že mají před přijímačkami a že by tu matiku a češtinu neměli zanedbávat. V těch nižších ročnících, tam jsem kontaktovala rodiče, když žák neodpovídal. S devítkou jsem se pak domluvila, že se budou střídat po dnech a rozdělí se na skupiny po osmi, to ještě šlo, a chodili na doučování matiky. Klasifikaci bych pojala jako naprosto neadekvátní tomu konci roku.

b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

To už jsem vlastně říkala, hlavně těm devátákům jsme s češtinářkou pomáhaly, k těm přijímačkám. Když měl někdo zájem, mohl dorazit na osobní konzultaci, ale to se mi stalo snad jednou.

c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

Myslím, že to odloučení od těch žáků a prakticky i od kolegů, pamatuji si, že jsem se nechtěla nakazit a ani nikoho z mých kolegů, tak jsem byla po celou tuhle dobu zavřená ve své třídě.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?

No to je těžké hodnotit, řekla bych, že některá opatření vůbec nedávala smysl, ale jaké přišly pokyny, takové jsem dodržovala a nepřemýšlela nad tím.

a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

Oni úplně ztratili řád, jako ranní vstávání, jistě že věděli, že mají online výuku, ale někteří z nich se přihlásili později, někteří až na další hodinu. To je teď vidět i ve škole.

Oni ztratili takové ty školní návyky a velmi těžko se jim do toho dostává zpět. Práce v kolektivu se jim stala cizí, znovu se to učí. Byli zvyklí makat každý sám za sebe.

b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Spíš pozitivní, nejsem odborník.

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Tak naučili jsme se jak, my tak žáci spoustu nových věcí s programy a počítačem. Někteří se zlepšili, jiní ale zhoršili, tím že nepracovali. Mám děti a bylo to pro mě náročné skloubit dohromady.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Hlavně školní email, individuální schůzky a následně google meet. Já vyučovala pořád stejně, akorát to bylo přes web kameru, když jsem potřebovala, aby mi žák něco napsal, jeli jsme přes Padlet.

a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Myslím, že je bavila ta online tabule, ale jinak jsem nic jiného neshledala.

b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

Tady bych nerada říkala, že nic, ale buď se připojili a byli tam, nebo ne mezi tím nic není.

c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Většina žáků hlásila problém s výpadky internetu.

d) Podařilo se vám plnit učební plány?

Ano, stejně jako při prezenční výuce, neměla jsem větší problémy. Horší to je s žáky, těm ty znalosti chybí, protože byli nedbalí.

e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

Oni vesměs měli stejnou výuku, jako při prezenční formě, ale přišlo mi, že někteří plnili zadání lépe.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

Myslím, že ano bylo pár jedinců, kteří neplnili plány, jak měli, ale to se děje i za normální situace.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

- a) Rodičů*
- b) Žáků*
- c) Kolegů*
- d) Školy*

Ta podpora ze strany rodičů se mi zdála stejná, jako před pandemií, buď tam byla, nebo ne, že by se nějak extrémně o své děti zajímali, to mi nepřišlo. Žáci, když chtěli makat tak makali. Spíš než podpora tu byla jakási vynalézavost, jak ty úkoly nedělat. Třeba několikrát nedopatřením smazali všechna zadání prací ve školním emailu. S kolegy jsem se radila na dálku a škola byla ku prospěchu spíš žákům, my poslouchali akorát, co máme dělat, ale jak to už nám nikdo neřekl.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Setkala jsem se spíš s pozitivním názorem rodičů, někdy byli přítomni někteří na online hodinách.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Vidím to úplně stejně. Snažila jsem se chovat, tak jak mi bylo doporučeno a zároveň odučila stejně jako při prezenční výuce. S odstupem času si jen říkám, že jsme si stejně všechno většinou zařídili sami. Z hlediska výuky, bych postihovala neprůkazné absence žáků.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Takhle bych to určitě neviděla. Žáci by prostě měli být přítomni na výuce, to nic nenahradí, takže na základce jistě ne.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Pro mě to znamenalo odloučení od kolegů, vlastně všechny pracovní úkoly jsem s nimi sdílela na dálku a dodnes jsem se do sborovny nevrátila, trávím čas ve třídě i o přestávky. Sborovna je pro nás všechny malá a může dojít prostě k přenosu jakékoliv nemoci.

Obrázek č. 16

Shrnující protokol, respondent č. 3 (tabulka)

Zdroj: Vlastní tvorba

Charakteristika práce učitele v období pandemie	První uzavření školy, pocit myšlenky	Problém klasifikace a výuky v prvním období	Nejčastější pomoc žákům	Hodnocení opatření vlády	Frustrace žáků
Nejasné informace a nepořádek	Nevěřila jsem, že to bude na tak dlouho	Nejistota ze strany učitelů a žáku, viděli to jako prázdniny,	Osobní příprava devátáků na přijímačky, Individuální	Těžké hodnotit, některá opatření vzhledem k situaci nesmyslná	Ztráta školních návyků a kolektivu, ztráta schopnosti práce v kolektivu

		následná ne- aktivita, klasifikac e nekorekt ní	konzultace		
Postoj k vládním opatřením	Přínosy a zápory distanční výuky	Využitě formy výuky	Nejčastějš í technické problémy a řešení	Plnění učebních plánů	Rozdíl výuky žáků se speciálními vzdělávací mi potřebami
Spíše pozitivní	Žáci i učitelé se naučili novým věcem, špatná organizace distanční výuky žáků a mých dětí	Školní email, google meet a Padlet	Výpadky internetu ze strany žáků	Ano	Žádný rozdíl
Zpětná vazba žáků	Spolupráce rodičů, žáků, kolegů, školy	Postoj rodičů k práci učitele	Návrh změny	Doplňují cí informac e	Distanční výuka na ZŠ
Dostatečná	Podpora rodičů stejná	Pozitivní	Změny v zázname	Odloučen í od	Ne

	jako před tím, žáci spolupracov ali až na výjimky, s kolegy na dálku a škola jen pro žáky		ch a postizích absence	kolektivu až do teď	
--	---	--	------------------------------	------------------------	--

Respondent č. 4

Věk	Délka praxe	Délka praxe na této škole	Vyučované předměty	Třídnictví
30 let	8 let	6 let	Tělesná výchova kluci, informatika, zeměpis, pracovní a technická v.	Ano

Jak byste stručně popsal/a práci učitele v období pandemie covid-19?

No stručně neznalost situace, nedostatek správných informací, které se k nám učitelům dostávaly pozdě, ohledně organizace práce.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

Z předchozích informací a situace, která se ohledně covidu vyvíjela špatně, jsem byl přesvědčen, že se dříve, nebo později něco podobného stane. Jen jsem netušil, že na tak dlouhou dobu a ještě několikrát.

a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

První období bylo spíš o emailech tvorbě pracovních listů a vymýšlení úloh, které mají žáci splnit, tak tam byl problém se samotnými žáky, kteří nechtěli, nebo nemohli

odpovídat. Učím spíš ty okrajové předměty, takže tam oni to moc neřešili. Pokud, ale spolupracovali na jiných předmětech (zjišťoval jsem průběžně u kolegů), nijak jsem situaci nehrotil. Řešil jsem s nimi spíš přestupky, kdy nějaký žák záměrně smazal celé třídě zadání češtiny, nebo jiných předmětů. Pak se někomu podařilo smazat i celý email. Pár známek jsem měl z předchozího období, takže se hodnotit dalo, jen si myslím, že nebylo adekvátní k situaci, spíš nefér.

b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

Snažil jsem se pomáhat technicky, když ze začátku nevěděli jak se v těch emailech orientovat, nebo zapomínali, jak se přihlásí.

c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

Ani nevím, byl to ze začátku jeden velký zmatek.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?

Já bych nerad hodnotil jejich rozhodnutí a nařízení. To že s některými nesouhlasím, je stejně každému jedno a je to jen můj subjektivní postoj. Veškerá platná nařízení a opatření jsem dodržoval jak v práci, tak osobně.

a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

Myslím, že to odloučení od vrstevníků. Oni sami už byli otráveni tím, že jsou pořád zavření doma. Jinak myslím, že co se týče nových věcí a dodržování těch opatření byli docela ukáznění, tedy mimo roušek. Teď s odstupem času je vidět jak moc. Oni se znovu učí pracovat v kolektivu, učí se spolupráci a komunikaci ve dvojicích. Určitě znovu získávají školní návyky, které jim taky chybí. Kázeň při společných pracích.

b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Můj osobní postoj byl negativní.

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Přínosem je určitě to, že si žáci zlepšili technické dovednosti. Řekl bych, že v informatice se posunuli, celkem dopředu, takže prospěchově je na tom většina teď lépe. Přišlo mi, že spousta z nich se přestala bát mluvit. V tom počítači to přece jen není naživo a jsou v prostředí, kde se cítí dobře, pokud by zkoušení probíhalo na dálku, určitě by to byla pro žáky úleva. Pro mě, jako učitele to znamenalo více práce, především ve vymýšlení a tvorbě online hodin a testů. Vadilo mi, že se nevidím s kolegy.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Tak já jsem využil hlavně ze začátku školní email, i když to bylo složité pro předměty, které učím, pravdou je, že jsem jim zadával něco vytvořit a oni mi to měli nafotit a poslat zpět na email. Pak jsem s kolegy přešel na google meet, zkoušel jsem tedy i teams, ale tam mi přišlo, že je to pro žáky ještě moc složité, myslím, že je vhodný spíš pro středňáky, nebo vysokoškoláky. V informatice to bylo celkem jednoduché, no a tělocvik, tam si stahovaly různé aplikace do telefonu, třeba jízda na kole, běh, chůze, pak mi posílali fotkou jejich výsledky, bylo znát, že je to baví a docela se i předháněli.

a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Myslím, že si nejvíce užívali ten distanční tělocvik, bavilo je plnit úkoly, které jsem jim zadal přes aplikace, nebyly většinou moc fyzicky náročné. Také informatika je bavila víc online, když jsme společně pracovali na jednom úkolu například.

b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

Myslím zábavná forma online výuky, jak jsem již uvedl.

c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Ty největší na straně žáků byly s internetovým připojením, někteří ho opravdu měli špatné, nebo žádné, protože se nacházejí třeba ve vesničkách, kde to připojení obecně není moc dobré. Na straně učitelů a tedy i žáků jsem řešil spíš to, jak třeba na nějaké místo v online prostředí vložit obrázek, nebo že si někdo něco vymazal, nebo

uložil a nemůže to najít. To, že by jim chyběla technika, nebo nám učitelům jsem nevnímal vůbec, to bylo v pořádku.

d) Podařilo se vám plnit učební plány?

Kdyby záleželo jen na mě, tak ano, ale vzhledem, k tomu, že vyučuji také pracovní a technickou výchovu, tak tam ne.

e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

To jsem nějak nezaznamenal, jen právě zlepšení v té informatice.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

V zeměpisu informatice a tělocviku ano, ty ostatní předměty vlastně, jakoby nebyly.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

a) Rodičů

b) Žáků

c) Kolegů

d) Školy

Od svých kolegů vím, že rodiče někde spolupracovali skvěle, ale ve většině případů byla spolupráce nulová. Žáky bych chtěl pochválit, na to že pro ně všechno bylo nové a poprvé, tak to zvládali docela skvěle. Kolegové úplně stejně, myslím, že jsme si ve všem vyšli vstříc, hodně jsme vše probírali, to bylo fajn, hodně nás to stmelilo. Vedení školy myslím mělo svých starostí až po uši, vše organizovat, zaznamenávat atd..., tak jsme si poradili většinou sami.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Nějak si nevzpomínám, že bych s nějakým rodičem tohle téma probíral, ale spíš z doslechu kolegů jsem slyšel hodně příběhů. K mé výuce se žádný z nich nevyjádřil, tak snad to je pozitivní.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Teď jsem přesvědčen o tom, že ty děti mohly klidně chodit do školy. Změnil bych asi tu klasifikaci a nějak kontrolovat docházku, to sice bylo, ale ve finále, i když tam neseděl, tak se nic nestalo.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Celou distanční výuku určitě ne, tyhle děti prostě patří do školy, a to mi nikdo nevymluví. Jen třeba ta informatika by byla fajn na dálku, to jim i mě vyhovovalo víc.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Rád bych řekl, že jsme se jako učitelé, na naší škole, s celou situací docela dobře a rychle vyrovnali a adaptovali se na změny, co nejlépe to šlo a bylo v našich silách. Tohle období už bych ale radši nikdy neopakoval.

Obrázek č. 17

Shrnující protokol, respondent č. 4 (tabulka)

Zdroj: Vlastní tvorba

Charakteristika práce učitele v období pandemie	První uzavření školy, pocit myšlenky	Problém klasifikace a výuky v prvním období	Nejčastější pomoc žákům	Hodnocení opatření vlády	Frustrace žáků
Neznalost	Myslel	zpětná	Technické	Nehodnotí	Odloučení z

situace, Pozdní informace	jsem na to, ale ne na tak dlouho	vazba žáků, přestupky žáků, nefér klasifikace	problémy s přihlášením	m, ale dodržel jsem	kolektivu
Postoj k vládním opatřením	Přínosy a zápory distanční výuky	Využití formy výuky	Nejčastější technické problémy a řešení	Plnění učebních plánů	Rozdíl výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
negativní	Lepší technické dovednosti, nebojí se mluvit, více práce učitele, malý kontakt s kolegy	Školní email, google meet, na zkoušku teams, mobilní aplikace	Internetové připojení, problémy neznalosti online platformy.	Některé předměty ano, některé ne	Žádný, zlepšení v informatice
Zpětná vazba žáků	Spolupráce rodičů, žáků, kolegů, školy	Postoj rodičů k práci učitele	Návrh změny	Doplňující informace	Distanční výuka na ZŠ
Dobrá v TV, INF a Z. ale	Pochvala žákům i	Pozitivní	Kontrola a jiné	Výborná adaptace	Zkoušet online,

ostatní ne	kolegům za spolupráci, vedení nejevilo zájem		zabezpečení distanční docházky	učitelů na změny. Už nikdy neopakovat tohle období	informatika online,
------------	--	--	--------------------------------	--	---------------------

Respondent č. 5

Věk	Délka praxe	Délka praxe na této škole	Vyučované předměty	Třídnictví
31 let	8 let	6 let	Český jazyk, výchova ke zdraví	Ano

Jak byste stručně popsal/a práci učitele v období pandemie covid-19?

Zkusím to stručně, bylo to velmi vysilující období, co se týče příprav na hodiny, opravování prací a individuálním potřebám žáků.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

Pro mne to byl šok, jako blesk z čistého nebe, netušila jsem, že v dnešní době se může něco podobného stát. Zároveň jsem měla strach, když už se kvůli té nemoci uchýlili k tomuto razantnímu rozhodnutí.

a) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

Tak v základu to byla nekomunikace žáků přes školní email, který jsme tuším hned druhý den založili pro všechny třídy. Pak se doptávat rodičů a žáků, jaké k tomu mají důvody a s čím by třeba chtěli pomoci. Někdy se stalo, že ani nezvedali telefon. Klasifikace byla velice neadekvátní možností, které jsme měli. Já jsem tedy z češtiny

měla známek dost, ale co vím, kolegyně měly velký problém v těch výchovných předmětech, tam měly třeba u někoho jen jednu známku.

b) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

Tak bylo to hodně individuální. V tom prvním období jsme se domluvily s matikářkou, že dáme devátákům individuální studium z češtiny a matematiky, k přípravě na přijímačky, tak jsme jim udělaly rozpis na celý týden po skupinkách, tak aby se nesešli a učily jsme je takhle. Jinak ostatním jsem tiskla materiály a nechávala je ve schránce školy. Měla jsem i dost lidí na češtinu k individuálním konzultacím.

c) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

V paměti? Nejráději bych si to období vůbec nepamatovala. Třeba když mi jedna maminka volala, proč má Jeníček takovou známku na konci roku, když se neznámkovalo. Čerpali jsme ze známek, které jsme nasbírali v období před zavřením. Dostala jsem přednášku o tom, že má tři různé známky a jak že jsem postupovala, nicméně když jsem zmínila, že Jeníček za celé období poslal jeden vypracovaný úkol a nemám dál z čeho čerpat a také že byl on i maminka několikrát upozorněni. Podobných případů jsem zaznamenala několik v tomhle období.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19

Uzavření škol bylo přehnané, pak když se přišlo na to, že ta ohniska nákazy nejsou školy, mohli postupovat jinak. Bylo ale patrné, že jsme jako školství a děti byli odsunuti na druhou kolej. Testování dětem nijak moc nevadilo, ale roušky stejně nikdo moc nenosil z dětí, pořád je neměly, nebo si je schválně namáčely, aby je mít nemusely.

a) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

Ta separace od kolektivu a chybí jim učivo, i když jsme se snažili sebevíc, ta nekázeň při online výuce poznamenala jejich znalosti.

b) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Vůči dětem spíš negativní, některá opatření prostě nebyla nutná.

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Přínosem je určitě to, že děti jsou samostatnější při práci ve škole. Jsou technicky zdatnější. Záparem je, jak jsem už zmínila, že jim chybí dost učiva a s tím bojujeme doteď. Já osobně jsem se naučila také lépe pracovat s počítačem a používat ty platformy, nějaké prvky používám stále a děti to baví. Negativum bych vyjádřila bolestí zad, neustále jsme seděli u počítače. Ještě teď mám se zády problémy. Měla jsem častěji i bolesti hlavy.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Když jde o to první období, tak tam zpočátku školní email a natáčela jsem dětem videa. V druhém období při online výuce jsem používala platformu google meet.

a) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Myslím, že je bavily různé kvízy např. Quizland. Pak to bylo vyplňování pracovních listů online a doplňování na online tabuli.

b) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

To si nejsem jistá, ale třeba když jsme měli naplánovanou nějakou hru online, tak tam byla velká účast. Jinak bych řekla, že pokud nemá zájem o výuku za okolností normálních, tak u distanční výuky se to projevilo ještě více.

c) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Určitě online připojení a ze začátku jsme si s rodiči a dětmi volali a vysvětlovali si, jak a co mají zmáčknout, aby se zúčastnili výuky. Jinak z mé strany k výpadku internetového připojení došlo jen jednou. Další technické problémy jsem nezaznamenala. Snad bych zmínila to, že naše škola měla k dispozici několik notebooků, které si děti rozpůjčovaly, ale u většiny z nich stejně byla účast mizivá.

d) Podařilo se vám plnit učební plány?

Tak plány se mi plnit nedařilo, musela jsem je předělat, tedy spíš trochu upravit a osekát na hlavní témata.

e) Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

Já jsem žádný, velký rozdíl nezaznamenala, snad jen to, že distanční výuka většině z nich vyhovovala více. Oni neměli psané diktáty, ale jen doplňovačky a prospívaly děti lépe.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

V tom prvním období bych o dostatečné zpětné vazbě moc nehovořila, druhé období, tam bych řekla, že zpětná vazba byla celkem u všech.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

- a) Rodičů***
- b) Žáků***
- c) Kolegů***
- d) Školy***

Rodiče spolupracovali stejně, jako v prezenčním období, tam se vyskytovalo jen málo výjimek a ti se zajímali více o učivo a výuku. Jinak spolupráci spíš vidím v tom, že rodiče se více podíleli na plnění úkolů žáků, tedy i sourozenci, pokud bylo možno. Při té online výuce to nebylo nic moc, nevíte, jestli tam sedí, nebo co zrovna dělá, třikrát vyvoláte, nikdo se neozývá. U kolegů to fungovalo skvěle, pomáhali jsme si většinou navzájem, pokud nastal nějaký problém. Domluvili jsme se a používali proto všichni stejnou platformu pro online vyučování. Škola, tam bych řekla, že to trochu drhlo, všichni měli hodně práce a nás učitele nechali, jak se říká žít svým životem. Měli jsme tedy jedno školení o prázdniny, ale ne ohledně možností online vyučování, ale jen ohledně použití té jedné platformy.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Tak setkala jsem se spíš s tím, že mi rodiče říkali, že by tohle povolání dělat nechtěli, že už jsou utahaní. Jinak jsem s rodiči řešila spíš tu klasifikaci. Hodnocení bylo pozitivní, někteří rodiče byli přítomni na online hodinách.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Ukázalo se, jak jsme my učitelé foremní a vynalézaví, že si dokážeme poradit a rychle reagovat na danou situaci. I některé děti nám ukázaly pokrok a adaptabilitu na situaci.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Na druhém stupni určitě ne, tam by se to minulo účinkem a navíc by ty děti strašně zlenivěli. Nejsme tady na to stavění, jako třeba v Austrálii, kde je online výuka běžná. Těm dětem by chyběl sociální kontakt, byly by frustrované.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Snad jen to, že jsem ráda za každý den strávený ve škole s dětmi. A pevně doufám, že už se tahle situace se zavíráním škol opakovat nebude.

Obrázek č. 18

Shrnující protokol, respondent č. 5 (tabulka)

Zdroj: Vlastní tvorba

Charakteristika práce učitele v období pandemie	První uzavření školy, pocit myšlenky	Problém klasifikace a výuky v prvním období	Nejčastější pomoc žákům	Hodnocení opatření vlády	Frustrace žáků
Vysilující	Šok a	Nekomunika	Individuál	Uzavření	Separace

období	strach	ce žáku, neadekvátní klasifikace	ní konzultac e, příprava devátáku	škol bylo přehnané	od kolektivu a chybějící znanosti
Postoj k vládním opatřením	Přínosy a zápory distanční výuky	Využité formy výuky	Nejčastěj ší technické problémy a řešení	Plnění učebních plánů	Rozdíl výuky žáků se speciálním i vzdělávací mi potřebami
Negativní, některá opatření byla zbytečná	Technická zdatnost učitelů i děti, samostatno st, chybějící znanosti. Bolest zad a hlavy.	Tištění pracovních listů, školní email, google meats, Quizzland, online testy.	Internetov é připojení, z počátku technická neznalost.	Ne	Rozdíl žádný. Patrné zlepšení
Zpětná vazba žáků	Spoluprác e rodičů, žáků, kolegů, školy	Postoj rodičů k práci učitele	Návrh změny	Doplňují cí informac e	
V prvním období nedostatečná,	Stejná, u kolegů maximální,	Pozitivní	Žádný	Nezavírat školy	

v druhém ano.	u školy nedostateč ná.				
---------------	------------------------------	--	--	--	--

2.4.1. Shrnutí výzkumu

V tomto oddíle se budu věnovat utřídění odpovědí jednotlivých respondentů na každou otázku zvlášť. Tento postup přinese do shrnutí výzkumu přehlednější informace a především ucelené výstupy a doporučení z každého dotazu.

Jak byste stručně popsala práci učitele v období pandemie covid-19?

Respondent č. 1. Těžké období pro učitele a z hlediska dětí, těžké období i pro ně. Učitelé i děti s technikou měli problémy. Děti to pojaly, jako těžký prázdniny.

Respondent č. 2. Hodně náročné, díky novým věcem. Nové období, kdy učitelé nevěděli, jak děti učit. Děti na tom byly úplně stejně jako učitelé. S platformami jsme vůbec neuměli. Žáci to brali, jako prázdniny.

Respondent č. 3. Přehršel informací, ve kterých se nikdo nevyznal, spousta práce navíc a nepořádek.

Respondent č. 4. Neznalost situace, nedostatek správných informací, které se k učitelům dostávaly pozdě, ohledně organizace práce.

Respondent č. 5. Velmi vysilující období, co se týče příprav na hodiny, opravování prací i vzhledem k individuálním potřebám žáků.

Výstup: Z uvedených odpovědí vyplývá, že pro učitele se jednalo o velmi těžké a vysilující období, především z hlediska příprav na hodiny a nových technologií, které musely začít využívat. I děti byly vystaveny novým věcem, co se týká výuky a také se s nimi musely vyrovnat. Dalším důvodem byla neznalost situace a velké množství nepřehledných informací, nebo naopak malé množství informací ohledně organizace výuky.

Doporučení: Duševní očista a odpočinek jednotlivců. Větší komunikace s vedením školy ohledně organizace práce. Situace by se z větší míry neměla opakovat z důvodu využití nových online technik vyučování.

Jak jste vnímal/a, jako učitel, první uzavření školy v období pandemie covid-19?

Respondent č. 1. Negativní postoj hned od začátku, protože stát najednou ztratil zájem o vzdělání dětí a dal je na vedlejší kolej. Bylo to nové, nikdo nevěděl, co se bude dít, bylo to po celém světě.

Respondent č. 2. První byl šok a žáci si mysleli, že se jedná o prázdniny. Byla přesvědčena, že to nebude dlouhé období.

Respondent č. 3. Netušila, že to bude na takovou dobu. Ze zdravotního hlediska to pro nás a žáky ze začátku bylo nejlepší, protože nikdo nevěděl, jak a co má dělat. Po zjištění, že ve školách nejsou ohniska nákazy, bylo další uzavírání zbytečné.

Respondent č. 4. Netušil, že se školy zavřou na tak dlouhou dobu a ještě několikrát.

Respondent č. 5. Netušila, že v dnešní době se může něco podobného stát. Měla strach, když už se kvůli té nemoci uchýlili k tomuto razantnímu rozhodnutí.

Výstup: První informaci o uzavření škol vnímali dotazovaní jako šokující zprávu, někteří tedy očekávali podobnou situaci, ale vesměs nikdo z nich neočekával tak dlouhé uzavření škola a ještě opakovaně. Vyskytl se názor, že toto opatření staví vzdělání dětí do vedlejší pozice. Doprovodnou emoci byl strach.

d) S jakým problémem, co se týká výuky a klasifikace, jste se v tomto období nejvíce potýkal/a?

Respondent č. 1. Největší byl v technických dovednostech žáků. Další v tom, že výuka nebyla povinná. Klasifikace nebyla relevantní, protože všechno si žáci mohli najít. Problém byl v nekomunikace některých rodičů a dětí. Zajímavé bylo, že u tělocviku byla účast stoprocentní.

Respondent č. 2. Hlavně problémy v technické vybavenosti dětí. Děti na to nebyly připravené, neměly notebooky, někteří neměly doma ani to správné zázemí. Klasifikace objektivní nebyla. Ani jsme v tomhle období klasifikovat práce nemuseli a tomu odpovídala spolupráce dětí. Klasifikace byla řešena z období prezenční výuky.

Respondent č. 3. Devátá třída se střídala v doučování matematiky, po skupinkách. Klasifikace, byla naprosto neadekvátní konci roku.

Respondent č. 4. Problém se samotnými žáky, kteří nechtěli, nebo nemohli odpovídat. Především se jednalo o přestupky, kdy žák záměrně smazal celé třídní zadání češtiny, nebo jiných předmětů, nebo i celý email. Klasifikace nebyla adekvátní.

Respondent č. 5. Byla to nekomunikace žáků přes školní email, který byl druhý den založen pro všechny třídy. Následné doptávání rodičů a žáků, jaké k tomu mají důvody a s čím potřebují pomoci. Klasifikace byla velice neadekvátní možností, které jsme měli.

Výstup: Ze získaných odpovědí vychází, že největším problémem v prvním období uzavření škol, byla nízká technická vybavenost a dovednost žáků, malá, nebo žádná komunikace mezi žáky a učiteli a v neposlední řadě i s rodiči. Dle tvrzení jednoho z respondentů, docházelo i k řešení problémů, které se týkaly mazání zadání úloh ve školním emailu. Dotazování se ve všech případech shodují, že klasifikace nebyla adekvátní, konci školního roku a byla řešena pouze hodnocením z prezenční výuky.

Doporučení: Klasifikovat pouze prezenční dobu studia a slovně hodnotit účast a snahu v distanční výuce.

a) Jak a s čím jste žákům v daném období nejvíce pomáhal/a?

Respondent č. 1. Žáci, bez připojení k internetu, měli možnost vyzvednout si tištěné materiály ve škole. Měli možnost individuální konzultace, ale nebyl o ně ze strany žáků větší zájem.

Respondent č. 2. V případě, že žáci neměli přístup na školní email, dostali informace o možnosti vyzvednout zadání úloh ve škole. Mohli využít nabízené osobní konzultace, Nebylo jich moc, já osobně jsem měla tři.

Respondent č. 3. Žáci devátého ročníku navštěvovali individuální vyučování po skupinkách po domluvě s učitelkou českého jazyka, která s nimi měla také přípravy, se střídali po malých skupinkách v průběhu týdne. Když měl někdo zájem, mohl využít možnost osobní konzultace, ale to se mi stalo snad jednou.

Respondent č. 4. Pomoc z mé strany byla zaměřena technicky, když ze začátku žáci nevěděli jak se v třídních emailech orientovat, nebo zapomínali, jak se přihlásí.

Respondent č. 5. V prvním období byla pomoc mířena devátému ročníku k přípravě na přijímací řízení, které jsme organizovali spolu s učitelkou matematiky. Žáci byli předem rozděleni do malých skupinek a dle času se střídali celý týden. Ostatní žáci si mohli vyzvedávat tištěné materiály ve schránce školy. Dost žáků využilo i osobních konzultací.

Výstup: Získané informace vypovídají o pomoci učitelů v prvním období uzavření škol především tím, že žáci, kteří neměli možnost z nějakého důvodu navštěvovat školní email, mohli si vyzvednout tištěné materiály ve schránce školy. Dále pak učitelé nabízeli individuální konzultace, které pak žáci více či méně využili. Žáci devátého ročníku měli možnost individuální skupinové výuky v malých skupinkách, dle časového rozvrhu, v průběhu celého týdne, kterou organizovaly učitelky matematiky a českého jazyka. Odpovědi dotazovaných shodují v pomoci žákům založení a používání školního emailu, pomoci v oblasti poskytnutí tištěných materiálů na půdě školy a dále zmiňují možnost individuálních konzultací. V dalším období, se již vyučovalo pomocí online platform, které výrazně pozitivně ovlivnily dosavadní distanční metody.

a) Co vám nejvíce utkvělo v paměti?

Respondent č. 1. Mnoho rodičů nejevilo o výuku svých dětí vůbec zájem, což při prezenční výuce není běžný jev.

Respondent č. 2. Nevím, pamatuji ten neustálý chaos.

Respondent č. 3. Nejvíce vzpomínám na odloučení od žáků a prakticky i od kolegů, pamatuji si, že jsem se nechtěla nakazit a ani nikoho z mých kolegů, tak jsem byla po celou dobu zavřená ve své třídě.

Respondent č. 4. Ani nevím, byl to ze začátku jeden velký zmatek.

Respondent č. 5. Jedna maminka vnesla stížnost ke klasifikaci svého syna, když domácí úlohy se neznámkovaly a nechápe postup mé klasifikace. Zmínila jsem fakt, že žák ani rodič a tudíž klasifikace není dále z čeho čerpat. Podobných případů ke stížnostem na klasifikaci ze strany rodičů bylo více.

Výstup: Ze získaných odpovědí lze soudit, že učitelé pamatují na zmatek, který vznikl ohledně distanční výuky. Dalším jevem bylo sociální odloučení a stížnost na klasifikaci ze strany rodičů. Odpovědi se neshodují z důvodu subjektivně vnímaných pocitů, individuálně u každého z učitelů.

Jak hodnotíte opatření vydaná vládou po čas celého období pandemie covid-19?

Respondent č. 1. S opatřeními vydanými vládou nesouhlasí. Očkování bylo částečně nucené z důvodu cestování. Izolaci od společnosti nijak nevnímala. Testování nevadilo, ale roušky ano. Měly by se zlepšit testy. Respektuje to, ale nesouhlasím. Co se týká testování dětí ve škole, to jim asi ani moc nevadilo, přišli tím o část hodiny.

Respondent č. 2. Roušky ve vyučování byl nesmysl. Očkování podstoupila jen z důvodu potřeby cestování. Situace byla vyhrocená médii, v televizi nevysílali v tu dobu nic jiného.

Respondent č. 3. Některá opatření vůbec nedávala smysl, ale jaké přišly pokyny, takové dodržovala a nepřemýšlela nad tím.

Respondent č. 4. Nesouhlas je jen subjektivní postoj. Veškerá platná nařízení a opatření dodržoval jak v práci, tak osobně.

Respondent č. 5. Uzavření škol bylo přehnané, pak když se přišlo na to, že ta ohniska nákazy nejsou školy, mohli postupovat jinak. Bylo ale patrné, že školství a děti byli odsunuti na druhou kolej.

Výstup: Kladné odpovědi dotazovaných se shodují v bodě dodržování platných nařízení vlády, shodují se také tvrzení, že některá vládní opatření nedávala smysl a uzavření škol v druhém období nebylo potřebné a vyplývá z toho, že vláda nerespektovala v tu dobu potřebu vzdělávání dětí. Očkování zmínili dva respondenti a to jeho aplikaci jen z důvodu cestování. Jeden z dotazovaných zmiňuje nesmyslnost nošení roušek.

Doporučení: Jeden z respondentů doporučuje vylepšit testy. Všeobecně lze konstatovat, že nařízení vlády je nutné dodržovat i když se individuální názor na věc liší. Už jen z důvodu toho, že dětem jdeme příkladem.

c) Co myslíte, že nejvíce poznamenalo žáky ve jmenovaném období?

Respondent č. 1. Odloučení od společnosti, chybějící výuka není všechno.

Respondent č. 2. Myslí, že největší dopad na žáky bylo sociální odloučení a následná psychická frustrace.

Respondent č. 3. Žáci ztratili řád, školní návyky a velmi těžko se jim do toho dostává zpět. Práce v kolektivu se jim stala cizí, znovu se to učí. Byli zvyklí pracovat každý sám za sebe.

Respondent č. 4. Odloučení od vrstevníků. Oni se znovu učí pracovat v kolektivu, učí se spolupráci a komunikaci ve dvojicích. Určitě znovu získávají školní návyky, které jim chybí, chybí i kázeň při společných pracích.

Respondent č. 5. Separace od kolektivu a chybí jim učivo, i když byla velká snaha, ta nekázeň při online výuce poznamenala jejich znalosti.

Výstup: Všechny odpovědi respondentů směřují k jedinému jevu a to separaci žáků od kolektivu, kterou staví výše, než chybějící učivo v době distanční výuky. Dva respondenti zmiňují i fakt, že žáci během celého distančního vyučování ztratili řád té prezenční výuky a zvykli si na samostatnou práci. V současnosti jim chybí, dovednost pracovat v kolektivu a kázeň.

Doporučení: Pokud by se situace měla z nějakého důvodu opakovat, je důležité, aby děti neztrácely kontakt se svými vrstevníky. V době, kdy by to parametry vládních nařízení umožňovaly, organizovat častá setkání v přírodě, ne v budovách, po skupinkách. Záleželo by na učitelích, jak by tato setkání organizovali, a v rámci jakých předmětů.

a) Byl váš postoj k vládním opatřením spíše pozitivní, či negativní?

Respondent č. 1. Rozhodně negativní

Respondent č. 2. Negativní

Respondent č. 3. Spíš pozitivní, nejsem odborník

Respondent č. 4. Můj osobní postoj byl negativní.

Respondent č. 5. Vůči dětem spíš negativní, některá opatření prostě nebyla nutná.

Výstup: Ve čtyřech případech se respondenti přiklánějí spíše k negativnímu postoji, ohledně vládních opatření. Jeden dotazovaný se kloní k pozitivnímu postoji, ale jen vzhledem k jeho odborné nezpůsobilosti ohledně jmenované problematiky.

Doporučení: Jedná se pouze o subjektivní a individuální názor, který si formujeme ohledně získaných informací z informačních zdrojů, které jsou nám, jako společnosti dostupné. Je důležité si zdroje informací náležitě ověřovat v průběhu všech souvisejících událostí a ucelit si svůj vlastní postoj.

Jaké vidíte přínosy a naopak zápory distanční výuky v období pandemie?

Respondent č. 1. Děti se zlepšily v IT technologiích, jsou samostatnější a samy si rozvrhly, ten čas, který chtěly trávit výukou a plněním úkolů. Rodiny spolu trávily více času a najednou zjistily, že spolu neumí žít, ti lidé si uvědomili, že se doma nesnesou. V průběhu online vyučování chybělo dětem klidné zázemí.

Respondent č. 2. Přínos vidí ve větší samostatnosti a zodpovědnosti žáků. Negativum bylo, že hodně žáků nemělo zázemí doma, pro distanční výuku. Žáci potřebují klid a nějakou svoji místnost, aby se mohli soustředit

Respondent č. 3. Učitelé a žáci získali mnoho nových dovedností s počítačovými programy. Někteří se zlepšili, jiní ale zhoršili, tím že nepracovali.

Respondent č. 4. Přínosem je určitě to, že si žáci zlepšili technické dovednosti. Mnoho z nich se přestala bát mluvit. Znamenalo to více práce, především ve vymýšlení a tvorbě online hodin a testů. Nebyl osobní kontakt s kolegy

Respondent č. 5. Přínosem je určitě to, že děti jsou samostatnější při práci ve škole. Jsou technicky zdatnější. Zápor, že jim chybí dost učiva. Naučila se také lépe pracovat s počítačem a používat platformy, nějaké prvky používá stále a děti to baví. Negativum, jsou bolesti zad, z neustálého sezení u počítače, zmiňuje přetrvávající problém se zády, ale také častější bolesti hlavy v období distanční výuky.

Výstup: Naprostá většina dotazovaných vidí přínos ve zlepšení technických dovedností u žáků a učitelů. Někteří dotazovaní vidí přínos i v získané samostatnosti žáků, během distanční výuky a jeden respondent vnímal i zlepšení v předmětu u některých žáků. Negativa naopak vidí učitelé ve ztrátě dovednosti žáků pracovat v kolektivu a ztrátě kázně při distanční výuce, ale i v současné výuce. Jeden dotazovaný vidí negativum v obsáhlejších přípravách na online vyučování a chybějící kontakt s kolegy. Dva dotazovaní zmínili, že mnoho žáků při distanční výuce postrádá klidné zázemí. Někteří žáci se při distanční výuce vědomostně zhoršili. Zmínka byla i rodinné situaci, kdy spolu všichni trávili mnoho času, na což nejsou členové rodin zvyklí. Jeden respondent zmiňuje i fyzické strádání během distanční výuky, především bolest zad a hlavy.

Doporučení: Zařazovat do současné výuky více prvků skupinové práce, aby žáci získali dovednosti, pracovat v kolektivu a nejen samostatně. Pokud by se situace s online výukou měla opakovat i zde je nutné zařadit skupinovou práci s využitím online platform. V online výuce se snažit více komunikovat mezi učiteli například pomocí sociálních sítí, aby nedocházelo k osamocení a izolaci učitelů. Vydat doporučení rodičům, aby dětem při online výuce zajistili klidné a stálé místo, kde nebudou vyrušovány ostatními členy rodiny. Při fyzickém strádání, v možných intervalech vstávání ze židle, krátká chůze v prostoru, procvičení horních a dolních končetin.

Jaké formy výuky jste nejvíce využil/a?

Respondent č. 1. Určitě školní email a postupně začínala s online výukou přes google meet. Nic jiného nezkoušela.

Respondent č. 2. Zpočátku to byl školní email, pak využila možnosti video-hovorů s žáky. Platformu jednotně využívali všichni učitelé, google meet.

Respondent č. 3. Hlavně školní email, individuální schůzky a následně google meet. Vyučovala pořád stejně, jen přes web kameru a internetovou tabuli Padlet.

Respondent č. 4. Využil ze začátku školní email. Pak s kolegy přešel na google meet, zkoušel i Teams, ale byl pro žáky složitý a různé aplikace do telefonu.

Respondent č. 5. V prvním období, zpočátku školní email a natáčela dětem videa. V druhém období při online výuce používala platformu google meet.

Výstup: Dotazovaní ve všech případech používali v prvním období uzavření škol, školní email. Následně se naučili používat platformu google meet, kterou si pro výuku zvolili společně pro všechny třídy. Jeden z dotazovaných odpověděl, že se k výuce osvědčily video-hovory, dalším jmenovaným prostředkem byl Padlet, individuální konzultace, telefonní aplikace, především k výuce tělesné výchovy, nahrávání vlastních videí a jeden dotazovaný vyzkoušel i platformu Teams, kterou ale považoval pro žáky za složitou.

Doporučení: V dnešní době je již mnoho možností využití online výukových materiálů pro žáky, vyšly ze zkušenosti učitelů s uzavřením škol. Důležité je zjistit všechny dostupné, vyhovující možnosti a vyzkoušet je s žáky ve výuce, pokud by byly vyhovující, pak je ponechat a přidávat vyzkoušené prvky do výuky.

f) Která forma výuky byla podle vás pro žáky nejvíce zajímavá?

Respondent č. 1. Tvořila prezentace, bylo online vyučování zajímavější, pak s žáky využívali online pracovních sešitů a společně je doplňovali.

Respondent č. 2. Žáky bavili video-hovory.

Respondent č. 3. Myslí, že je bavila online tabule.

Respondent č. 4. Myslí, že žáci si nejvíce užívali distanční tělocvik, bavilo je plnit úkoly, které jim byly zadány přes mobilní aplikace, nebyly většinou moc fyzicky náročné. Také informatika je bavila více online, když společně pracovali na jednom úkolu.

Respondent č. 5. Žáky bavili různé kvízy např. Quizland. Pak to bylo vyplňování pracovních listů online a doplňování na online tabuli.

Výstup: Ze zjištěných informací od dotazovaných vyplývá, že jednotlivé prvky, o kterých si myslí, že žáky bavili, se odvíjí od vyučovaného předmětu. Nejvíce zmiňovaná je online tabule Padlet, kterou zmiňuje učitelka českého jazyka a matematiky. Pro český jazyk dotazovaná zmiňuje i internetovou hru Quizland a online pracovní sešity. Pro anglický jazyk to byly video-hovory. Pro tělocvik jednoznačně vedly mobilní aplikace. Pro informatiku kolektivní práce na jednom úkolu online. Pro dějepis online prezentace a taktéž vyplňování online pracovních listů.

a) Co zafungovalo na žáky při distanční výuce nejvíce?

Respondent č. 1. Nefungovalo nic, protože ve chvíli kdy žák nekomunikuje, není možné nic udělat. Motivace by mohla být klasifikace, ale i větší zapojení rodičů, jako rodič by chtěla mít kontrolu nad tím, co za ten den dítě udělalo.

Respondent č. 2. S učiteli vybojovali, aby se psala absence, když se dítě nehlásí. Pak byla ta účast na výuce větší.

Respondent č. 2. Buď se žáci připojili a byli tam, nebo ne mezi tím nic není.

Respondent č. 3. Myslí, zábavná forma online výuky.

Respondent č. 4. Pokud nemá žák zájem o výuku za okolností normálních, tak u distanční výuky se to projevilo ještě více. Větší účast byla na online hodinách, pokud dopředu byla oznámena nějaká forma hry.

Výstup: Tři dotazovaní na otázku, co zafungovalo na žáky při online výuce nejvíce, odpověděli téměř shodně, že v podstatě nic. Pokud se žák nepřipojil, nebo připojil, ale u počítače neseděl, nebyla možnost s ním nijak pracovat. Dva z dotazovaných se shodli, že při zábavné formě online výuky, pomocí různých her, byla větší účast žáků. Dva učitelé doporučují, že motivací by mohla být klasifikace, větší zapojení rodičů v kontrole dětí a důsledné hlídání a zápis absence.

Doporučení: Do online výuky zapojit zábavné herní vyučovací prvky, hodnocení výuky, sebereflexe žáků a online zápis absence, formou, aby jej viděli i rodiče.

a) Jaké byly nejčastější technické problémy a jak jste je řešil/a?

Respondent č. 1. Problémy s výpadky internetového připojení ze strany žáků. Při výuce online nastal občasný problém s přepnutím obrazovky. U starších pedagogů, pomáhala s online vyučováním při potížích s výpadkem platformy se vrátit zpět a znovu přihlásit. Žáci často zapomínali svoje přihlašovací údaje.

Respondent č. 2. Určitě internetové připojení.

Respondent č. 3. Většina žáků hlásila problém s výpadky internetu.

Respondent č. 4. Ty největší na straně žáků byly s internetovým připojením. Na straně učitelů a tedy i žáků řešil potíže, jak na nějaké místo v online prostředí vložit obrázek, nebo že si někdo něco vymazal, nebo uložil a nemůže to najít.

Respondent č. 5. Určitě online připojení a ze začátku si s rodiči a dětmi volali a vysvětlovali si, jak a co mají zmáčknout, aby se zúčastnili výuky. Naše škola měla k dispozici několik notebooků, které si děti rozpůjčovaly, ale u většiny z nich stejně byla účast mizivá.

Výstup: Všechny odpovědi dotazovaných se shodují v bodě potíží s internetovým připojením ze strany žáků. Jeden z učitelů pomáhal starším pedagogům s technickými problémy při výuce, ale i žákům, z důvodu zapomenutí přihlašovacích údajů. Vesměs všechny doplňující odpovědi se týkají řešení technických problémů ze strany učitelů, ale i žáků.

Doporučení: Zda bylo opravdu špatné internetové připojení některých žáků, či ne již nejspíš neurčíme, ale pokud by se situace měla opakovat je nutné důsledně zjistit pravé příčiny potíží s internetem žáků a následně je pomoci společně řešit.

a) Podařilo se vám plnit učební plány?

Respondent č. 1. Samozřejmě, to bylo snad první a jediné období, kdy se podařilo plnit plány bez problémů.

Respondent č. 2. Učební plány v tomhle období splnila.

Respondent č. 3. Ano, stejně jako při prezenční výuce.

Respondent č. 4. Učební plány plnil, kromě předmětů, kde je třeba praktických činností a opravdová přítomnost žáků.

Respondent č. 5. Plány se plnit nedařilo, došlo k jejich úpravám.

Výstup: Ze čtyř odpovědí je jasné, že učební plány byly naplněny, ale jeden z učitelů musel učební plány upravit, dle situace.

Doporučení: Při distanční výuce by mělo být důležité spíše opakování předchozího učiva a opatrné vkládání učiva nového s přihlédnutím na jeho důležitost, především v hlavních předmětech výuky.

Jaký byl rozdíl v distanční výuce u žáků se speciálními vzdělávacími metodami?

Respondent č. 1. Žádný rozdíl u žáků neviduji, v předmětech, které vyučuje, pracují všichni stejně.

Respondent č. 2. Nezaznamenala, žádný velký rozdíl oproti tomu, když chodí do školy.

Respondent č. 3. Tito žáci měli stejnou výuku, jako při prezenční formě, ale někteří plnili zadání lépe.

Respondent č. 4. Žáci vykazovali zlepšení v informatice.

Respondent č. 5. Velký rozdíl nezaznamenala, distanční výuka většině z nich vyhovovala více. Neměly psané diktáty, ale jen doplňovačky a prospívaly děti lépe.

Výstup: Rozdíl ve výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nezaznamenal žádný z respondentů, ale ze tří odpovědí vyplývá, patrně zlepšení těchto žáků při distanční formě studia, především v informatice a českém jazyce.

Doporučení: Často vkládat prvky online výuky do prezenční formy studia těchto žáků, pokud vykazují zlepšení. Tato forma žákům prokazatelně vyhovuje, samozřejmě s ohledem na jejich individuální potřeby. Zkusit zařadit online prvky i do jiných předmětů v prezenční formě studia.

Byla zpětná vazba žáků dostatečná?

Respondent č. 1. V tom prvním období určitě ne v tom druhém byla zpětná vazba od žáků ve velké míře dostatečná.

Respondent č. 2. Ano, ke konci období distanční výuky zpětná vazba žáků byla dobrá. U některých žáků to nebylo možné v důsledku malé motivace ze strany rodičů.

Respondent č. 3. Myslí, že ano bylo pár jedinců, kteří neplnili plány, jak měli, ale to se děje i za normální situace

Respondent č. 4. V zeměpisu informatice a tělocviku ano, ty ostatní předměty, jakoby nebyly.

Respondent č. 5. V prvním ne, v druhém období zpětná vazba byla skoro u všech žáků.

Výstup: Respondenti se téměř shodují, že v prvním období uzavření škol byla zpětná vazba žáků nedostatečná, ale druhé období online výuky bylo na účast žáků dostatečné. Jeden z dotazovaných uvádí, že důvodem může být nedostatečná motivace ze strany rodičů a dalším názorem je důvod, že žáci, kteří neplní úkoly v prezenční výuce, neplnili je ani v distanční. Zde se mi jeví doporučení ohledně zpětné vazby žáků stejné, jako u otázky k účasti žáků na distanční výuce.

Jak hodnotíte spolupráci v období pandemie covid-19?

e) Rodičů

f) Žáků

g) Kolegů

h) Školy

Respondent č. 1. Podpora MŠMT vždycky přišla pozdě. Pokyny k výuce chodily s odstupem času. Nikde nebylo představeno, jaké existují platformy pro hromadnou výuku. Všechno jsme si hledali sami. Žádosti o IT technika a poskytnutí webináře učitelům, ze strany vedení školy nebylo vyhověno. Rodiče, ve větší míře, nejevili zájem. 80% žáků, se snažilo.

Respondent č. 2. Co se týká užívání platform v distanční výuce, vše si učitelé zajišťovali sami. Od školy podpora byla spíše pro žáky, mohli si vypůjčit notebooky, nebo tablety, které škola nakoupila docela včas. Spolupráce s rodiči nebyla adekvátní a dostatečná. Ve většině případů se žáci snažili.

Respondent č. 3. Podpora ze strany rodičů byla obdobná, jako před pandemií. Žáci, když chtěli pracovat, tak pracovali. S kolegy se radila na dálku a škola byla ku prospěchu spíše žákům.

Respondent č. 4. Od svých kolegů vím, že rodiče někde spolupracovali skvěle, ale ve většině případů byla spolupráce nulová. Žáci vše zvládali skvěle s přihlédnutím k okolnostem, které nastaly. Kolegové vycházeli maximálně vstříc. Vedení školy mělo mnoho starostí a zodpovědnosti v ostatních věcech týkajících se organizace, tak si učitelé pomáhali především mezi sebou.

Respondent č. 5. Rodiče spolupracovali stejně, jako v prezenčním období, tam se vyskytovalo jen málo výjimek a ti se zajímali více o učivo a výuku. Spolupráci vidí v tom, že rodiče se více podíleli na plnění úkolů žáků, tedy i sourozenci. Spolupráce s kolegy byla výborná. Vedení školy se nijak zvlášť na fungování online výuky nepodílelo.

Výstup: Co se týká spolupráce rodičů v distanční výuce svých dětí, tak se dotazovaní shodují, že byla velmi malá, až nulová. V některých případech spíše rodiče a sourozenci suplovali plnění úkolů žáků. Všechny odpovědi ke spolupráci s kolegy jsou velmi kladné, naopak ke spolupráci s vedením se učitelé vyjadřují negativně, především z důvodu zaneprázdněnosti vedení s jinými problémy. Jedna odpověď je směřována na práci MŠMT, kdy podpora přicházela vždy pozdě. Učitelé si ve většině případů sami uměli poradit se situací.

Doporučení: Neustále informovat rodiče o neaktivitě jejich dětí, ale naopak chválit za jakoukoliv práci, rodiče i žáky. Pozitivně je motivovat ke vzdělání, jak v distanční, tak prezenční formě studia. Často komunikovat s vedením školy, informovat je o nastalých problémech a nenadálých situacích ve vyučování, případně navrhnout řešení problému.

Setkal/a jste se s názory rodičů, které se týkaly práce učitele v tomto období? Pokud ano, hodnotil/a byste je spíše pozitivně, či negativně?

Respondent č. 1. S názory rodičů se nesečkala.

Respondent č. 2. Na druhém stupni naší školy neslyšela o žádném negativu ze strany rodičů, co se výuky, nebo práce učitelů týče.

Respondent č. 3. Setkala se především s pozitivním názorem rodičů, někdy byli přítomni někteří na online hodinách.

Respondent č. 4. Žádný z rodičů se nevyjádřil, tak snad to je pozitivní.

Respondent č. 5. Hodnocení bylo pozitivní, někteří rodiče byli přítomni na online hodinách.

Výstup: Ti rodiče, kteří byli přítomni na online hodinách se vyjádřili u dvou dotazovaných kladně k výuce. Ostatní dotazovaní se s žádným vyjádřením k jejich vyučování ze strany rodičů nesečkali.

Doporučení: Jednat s rodiči vždy velmi profesionálně za jakékoliv situace. Motivovat je pozitivními výsledky jejich dětí.

Jak vidíte situaci s odstupem času, co byste popřípadě změnil/a?

Respondent č. 1. Změnila by systém klasifikace v distanční výuce, žáci měli pozitivní motivaci k práci. Navrhuje tvrdší systém známkování. Žáci musejí mít stále v povědomí, že každá práce je hodnocena.

Respondent č. 2. Navrhuje přísnější klasifikaci a malé skupinky při online výukách, aby se s žáky lépe pracovalo.

Respondent č. 3. Odučila stejně jako při prezenční výuce. Z hlediska výuky, by postihovala neprůkazné absence žáků.

Respondent č. 4. Děti mohly klidně chodit do školy. Změnil by klasifikaci a kontroloval docházku se zápisem absence.

Respondent č. 5. Děti i učitelé nám ukázali pokrok a adaptabilitu na situaci.

Výstup: Dotazovaní učitelé se shodují a navrhují změnu systému klasifikace v distančním vyučování a dále změnu kontroly a systému zápisů absencí v online hodinách. Jeden dotazovaný by navrhl menší skupinky žáků při online hodinách.

Myslíte si, že by mohla být distanční výuka, do budoucna, běžnou formou výuky na druhém stupni základních škol?

Respondent č. 1. Jako doprovodná by asi být mohla, pro některé předměty. Prvky distanční výuky zakomponovat do prezenční. Třeba online testy, nebo online pracovní listy jsou zajímavé.

Respondent č. 2. Tahle forma výuky je spíš vhodnější pro středoškoláky, nebo vysokoškoláky. Pro děti na základní škole je důležitá účast na výuce v kolektivu, žáci se teprve socializují.

Respondent č. 3. Žáci by měli být přítomni na výuce, to nic nenahradí.

Respondent č. 4. Celou distanční výuku určitě ne, tyhle děti patří do školy. Informatika by se mohla vyučovat na dálku.

Respondent č. 5. Na druhém stupni určitě ne.

Výstup: Učitelé se shodují, že distanční výuka na druhý stupeň základní školy rozhodně nepatří. Žáci by měli být v kolektivu. Připouští, že některé prvky online výuky je dobré zachovat pro prezenční výuku. Učitel informatiky připouští, že tento předmět by mohl vyučovat nadále online.

Chtěl/a byste něco doplnit?

Respondent č. 1. Myslím, že těžko budou děti dohánět, to co zanedbaly v distanční výuce a některým, budou znalosti chybět i do budoucna.

Respondent č. 2. Ani ne jen snad to, že jsem ráda, že je to celé za námi.

Respondent č. 3. Pro mě to znamenalo odloučení od kolegů, vlastně všechny pracovní úkoly jsem s nimi sdílela na dálku a dodnes jsem se do sborovny nevrátila.

Respondent č. 4. Tohle období už bych ale radši nikdy neopakoval.

Respondent č. 5. Snad jen to, že jsem ráda za každý den strávený ve škole s dětmi. A pevně doufám, že už se tahle situace se zavíráním škol opakovat nebude.

Komentář: Tyto odpovědi jsem záměrně ponechala v původním znění, protože každá odpověď je jiná a jednoznačně vypovídá o hloubce myšlenky dotazovaného.

2.4.2. Rekapitulace získaných informací

Z rozhovorů vyplynulo, že co se týká vybavení žáků pro distanční výuku, bylo dostačující a ze strany školy došlo ke včasnému zajištění koncových zařízení. Nejčastěji využívaná forma pro vzdělání online v prvním období uzavření škol byl školní email a ve druhém období platforma google meet. Dále byly využity prvky jako je internetová tabule Padlet, online pracovní listy, online testy, video-hovory, Quizzland a individuální konzultace. K zapojení offline žáků byla využita možnost vyzvedávání písemných

materiálů v budově školy. Problémy s online výukou byly definovány nejčastěji jako výpadek internetového připojení, technická neznalost, problémy s přepínáním obrazovky a problém s opětovným přihlášením. Neúčast na distanční výuce byla kolegy popsána ve všech odpovědích, jako problémy s internetem, ale v některých případech nebylo jasné, zda se tvrzení žáků zakládala na pravdě. Dalším důležitým aspektem obou šetření je fakt, že rodiče nejevili dostatečný zájem o výuku svých dětí na druhém stupni. Kolegové se velmi často zmiňovali o výborné spolupráci mezi sebou, ale také zmiňovali fakt, že ze strany vedení nebyla podpora adekvátní a se vším, co se týká distanční výuky, si museli poradit sami. Klasifikace v období online výuky byla dle kolegů nekorektní, především neměli žádné pokyny ke klasifikaci žáků a jejich celkovému hodnocení. Co se týká informací ohledně podpory a pokynů vládních nařízení, shodují se kolegové, že ve všech případech byla pozdní. Téměř všem kolegům se podařilo plnit učební plány, jen někteří je z malé části museli pozměnit. Všichni dotazovaní sdíleli názor, že dětem během distanční výuky chyběl nejvíc kolektiv a následně uvádějí chybějící znalosti. Někteří respondenti uvádějí fakt, že u žáků došlo ke zlepšení v oblasti samostatnosti a získali větší zodpovědnost, dále se zlepšili v ovládní IT technologií. Naopak ve většině odpovědí respondentů se objevuje fakt, že žáci ztratili schopnost pracovat v kolektivu. Odpovědi, které se týkaly hodnocení rodičů k práci učitelů v daném období, jsou bez negativní odezvy. Co by nejčastěji kolegové změnili v distanční výuce, je systém hodnocení žáků a systém zaznamenávání absence, vše by mělo být přísnější. Téměř všichni dotazovaní se shodli na tom, že online výuka na druhém stupni základní školy není vhodná, pouze u předmětu informatika by mohlo být online pokračování, nebo využití online prvků v jiných předmětech. Jako doplňující informaci kolegové uvedli, že by už stejnou situaci nechtěli znovu opakovat. Získané informace ohledně vládních nařízení jsou smíšené, shodou byl fakt, že některá vládní opatření byla nesmyslná, tudíž s nimi nesouhlasí, ale ve všech případech kolegové uvedli, že je dodržovali bez rozdílu.

2.5. Diskuze

Z analýzy rozhovorů jsem získala velmi cenné informace a názory, které dovedly mé šetření k důležitým závěrům a doporučením. Jedná se ale, o vzorek respondentů z jedné školy a jedné profese. Úhel pohledu na věc může být jednotvárný. Připojila jsem tedy i cenné zkušenosti a informace ředitele školy z pozice jeho profese. Vzhledem k mému povolání pedagoga a zároveň roli studenta jsem doplnila i vlastní subjektivní názor a informace, které mohou společně vytvořit ucelený názor a informace k jmenované problematice.

2.5.1. Krátké pojednání ředitele školy ZŠ a MŠ bez hranic

Věřím, že získané informace z rozhovoru, pomohou osvětlit problematiku organizace distanční výuky, popsat práci ředitele takové instituce v období pandemie, ale také zjistit, jak vidí a hodnotí práci učitelů na druhém stupni on sám. Rozhovor jsem si s panem ředitelem domluvila telefonicky a sešli jsme se v místní restauraci. Bydlíme shodou okolností oba ve stejném městě. Pro zajímavost uvádím informaci, že když pan ředitel působil jako učitel na základní škole v Novém Strašecí, byla jsem jeho žačkou. Pana ředitele jsem upozornila, že rozhovor v textové formě zveřejním v mé diplomové práci a vzhledem k jeho povolání nemohu zaručit anonymitu, protože ředitel jmenované školy je jen jeden.

Otázky pro ředitele školy

Ředitel svazkové školy ZŠ a MŠ Bez hranic je milý a sympatický 58 letý muž, který své práci věnuje mnoho času. Velmi rád a zdatně komunikuje se svým okolím a pro školu je výraznou osobností, která disponuje obrovskými organizačními schopnostmi.

1) Jak dlouho působíte jako ředitel na škole?

Jako ředitel na jmenované škole působím šest let.

2) Jaká je Vaše předcházející praxe?

Pracoval jsem jako učitel na prvním stupni základní školy v Novém Strašecí a deset let na základní škole Lány.

3) Co Vás přimělo pracovat jako ředitel této školy?

Před šesti lety byl vypsán konkurz na ředitele svazkové školy ve Mšeci, takže jsem se do něj ještě jako lánský učitel přihlásil a v konkurzu jsem mezi ostatními kandidáty uspěl. Abych byl upřímný, tak o této škole jsem nevěděl nic. Co jsem si nastudoval a přišlo mi zajímavé, je to, ač se jedná o venkovskou školu, tak jaký je to kolos. Jedná se o třetí největší svazkovou školu v republice po Karlovarském venkovu a Rapotíně, což je u Šumperka na Moravě. Naše škola jde přes dva okresy. Vypadá to sice hrozně, dvě základky, tři školky, tři školní jídelny a čtyři družiny, ale na druhou stranu mě lákalo se do toho pustit a byla to velká výzva. Jestli mohu vyzdvihnout jednu svoji přednost, pak je to organizační schopnost a tohle pro mě bylo i zároveň takovou zkouškou, jestli to zvládnou.

4) Co se ve Vás odehrávalo, když jste dostal pokyn z ministerstva uzavřít školu?

Byl to šok. Přišlo to přesně 11. března 2020. Na ten den já nezapomenu. My jsme týden po té měli ohlášenou hloubkovou kontrolu české školní inspekce. Vše, co bylo plánováno, padlo. Ten krok z ministerstva přišel jako blesk z čistého nebe, kdy jsme v podstatě v úterý byli normálně ve škole a protože jsem vyučoval a neměl čas shlížet internet, tak mě kolemjdoucí kolegové na chodbě o přestávkách informovali, že zítra nejdeme do školy. Myslel jsem si, že se jedná z jejich strany o vtip. Po výuce, po obědě jsem pak spěchal k internetovým informacím a tam jsem se dozvěděl, že je to pravda. Internetové zprávy přišly dřív, než jakékoli manuály a informace z ministerstva. Ty manuály docházely koncem toho prvního a začátkem druhého týdne od uzavření školy.

5) Jak dostatečné byly informace z ministerstva?

S časovou frekvencí ministerských manuálů jsem vůbec nebyl spokojený. Informace dostatečné docela byly, ale všechny na poslední chvíli, dokonce leckdy až v poslední chvíli. Většinou jsem se dozvídal z médií, co se bude dít dřív, než z ministerstva a to mě dost rozčilovalo. Hlavně se veřejnost dozvíдалa ze zpráv, jak ředitelé jsou a budou včas

informování o dalších ministerských krocích, s předstihem dvou týdnů. Praxe byla taková, že ve čtvrtek mi přišel manuál datovou schránkou, který během dne nemám čas studovat, přes noc do pátku jsem ho nastudoval, protože od pondělí byla nařízení platná. Když jsem potřeboval předat manuál a informace kolegům a dětem, tak jsem to musel učinit v pátek, protože od pondělí už se dle toho musel řídit. Doslova několik nocí jsem trávil ministerskými manuály, někdy jsem nešel spát vůbec, abych napsal kolegům jednoduché a stručné pokyny třeba v deseti bodech, protože dlouhé dokumenty by nikdo z nich nečetl. Ještě jsem pak obcházel třídy a sděloval, kdy a jaká třída se bude učit. Když přišel manuál, tak já jsem už většinou věděl, že se něco zavřelo, nebo je rotační vyučování z médií a zpráv. Myslím, že od vedení ministerstva zdravotnictví a školství, to byl velmi neprofesionální přístup. Také se mi stalo, že jsem dostal příručku od ministra Plagy, která měla deset příloh a v nich sto třicet stran. Nás se týkalo úplně všechno z toho manuálu, protože jsme jediná škola v kraji, která se stará o všechny provozy, školy, školky, jídelny, družiny, kromě středních škol. Musel jsem prostudovat všechno, takže učitelé a provozní měli ty manuály úplně na poslední chvíli. Byly hodiny, kdy jsem musel učitelům narušit vyučování, abych jim řekl, co se bude dít. Nemohu přece poslat tolik stránek příloh, musím vybrat jen co je podstatné, aby to všem bylo jasné. Bylo to opravdu velmi náročné. Pak mi přišlo, že těch manuálů chodí datovou schránkou zbytečně moc. Dvakrát, třikrát do týdne jsem měl zprávu z ministerstva zdravotnictví, školství, ale i z hygieny a to bylo opravdu k zbláznění. Vzhledem k tomu, že sám vyučuji, tak věnovat se ostatním pedagogickým věcem v tomhle období bylo naprosto nemyslitelné. Největší problém byl, řešit vlastní distanční výuku.

6) Co bylo pro Vás, jako pro ředitele školy nejdůležitější pro organizaci výuky v tomto období?

Počítačové vybavení dětí bylo důležité, protože řada žáků, nebyla vůbec technicky vybavena. Nebudeme si ale nic nalhávat, řada dětí techniku má, ale vymlouvaly se, že nemá, protože se jim pracovat nechtělo. Bylo to období pro všechny nové. Kritizovali nejvíce rodiče prvostupňových dětí. Pro rodiče to bylo strašně zatěžující, takže jsem ještě řešil nekonečné množství telefonátů. Já jsem zajistil nákup techniky pro žáky, ještě před tím, než ministerstvo uvolnilo finance. Všechny počítače jsme nakonec využili

k zápujčce dětem. Druhý problém nastal takový, že ne ve všech vesničkách, takových okolních dolíčkách je internetový signál, ale můžeme se jen dohadovat, jestli má žák pravdu nebo ne. Nemůžeme ani někomu říct, že to byl úmysl. Myslím, že 98% našich žáků online fungovalo.

7) Jak vnímáte podporu škol a výuky ze strany vlády?

V pořádku bylo, že ministerstvo nakonec uvolnilo finance na chybějící techniku. Byly zřízeny ministerstvem linky pro ředitele škol, volal jsem tam asi dvakrát. Když jsem si nebyl jistý v informacích, měl jsem konzultace s ostatními řediteli škol, kdy jsme si často mezi sebou volali a předávali důležité informace, nebo skutečnosti a řešili různé problémy, které během covidového období nastaly. Na druhou stranu chci být objektivní, jednalo se o naprosto mimořádnou situaci a některé věci se samozřejmě musely řešit ze dne na den. Když epidemie graduje a onemocnění přibývalo na intenzitě, tak je mi jasné, že zde ty informace nemohou vznikat čtrnáct dní předem. Mně spíš vadila ta tvrzení médií, že vše budeme vědět minimálně týden dopředu, ale vždyť to byl holý nesmysl vzhledem k epidemii, ale pak si veřejnost myslela, že jsme dostatečně a včas informováni a pak vznikaly spory a problémy mezi rodiči a školou. Kdyby řekli, ředitelé nějak se s tou situací poperte, tak beru, ale vadila mi ta mystifikace veřejnosti. Pak samozřejmě byly věci, které se daly předpokládat, pak volalo spoustu zoufalých rodičů, kteří chtěli vysvětlit smysl těch nařízení, ale některá opravdu neměly hlavu a patu.

8) Kterou podporu (jiné školy, vláda, organizace atd..) považujete za nejadekvátnější a nejvíce nápomocnou v období pandemie?

Pomáhali jsme si, společně ředitelé škol, ale dostalo se mi podpory i od obcí a jak jsem už říkal, finance z ministerstva.

9) Co si myslíte o opatřeních vydaných vládou v období pandemie?

Tak já nejsem zdravotník ani lékař, ale pro všechny z nás byla situace nová a respektoval jsem je. Osobně mě štvaly roušky, ale spíš mi to vadilo fyzicky a byl jsem rád, že jsem se jich, jako společnost mohli zbavit.

10) Jak si myslíte, že se změnil postoj k výuce ze strany učitelů v daném období?

Myslím, že v té první fázi s tím učitelé měli problém. Ony s tou technikou měly problém i ty děti. Takže první věc bylo naučit se to sami, jako učitelé a pak učit děti. Řada učitelů s tím měla problém, tedy hlavně s online vysíláním, ale kupodivu ne ti starší, ti se do toho pustili s odhodláním, občas jim někdo pomohl. Všichni jsme si v rámci přípravného týdne dali školení ohledně online platformy google meet, kterou jsme pak hromadně celá škola začali používat. Tohle období má pozitivní přínos, umíme tu techniku, a i když neměly děti covid, ale marodily, mohly s námi takhle komunikovat. Trochu násilím nám to otevřelo nové obzory a metody práce. Teď je můžeme využívat dál.

11) Jak byste hodnotil práci učitelů na své škole v období pandemie?

Já bych učitele na naší škole pochválil. Nebyl tam nikdo, kdo by odmítal takhle pracovat. Opravdu všichni to zvládli bravurně, i jsem jim osobně poděkoval.

12) Byly nějaké ohlasy ze strany rodičů ohledně práce učitelů?

Ohledně práce učitelů ani tak ne, ale pamatuji si dvě rozezlené maminky, ne na mě, ale odmítaly děti nechat testovat, chtěly, aby děti chodily do školy, protože doma s nimi není k vydržení a oni musejí do práce. Do školy, že děti půjdou, ale nenechají se testovat a nebudou mít roušky. Já jsem byl ve slepé uličce. Pokud chtějí dát děti do školy, tak škola má nějaká pravidla ohledně pandemie, tak ať je respektují. Pak chodily další vyhlášky z ministerstva, a když tedy rodič nechtěl respektovat pravidla školy, dítě tam nemuselo, nebylo to bráno jako absence. Myslím, že je to právě v přístupu rodičů, když jsem sám doma ukázal, že se tyčinkou lechtám v nose a smál jsem se, děti se také smály a chtěly to zkusit, pak jsem jim oznámil, že to je čeká ve škole a nevadilo jim to. Druhý přístup rodičů je, když u té televize nadávají a jsou vůči nařízením hysteričtí, tak jak potom má reagovat to dítě. Jedná se o to, jak se k tomu ti rodič postaví, oni reagují na nás. Když jste pozitivní a tu pozitivitu přenesete na učitele a rodiče, pak to funguje. Na druhém stupni jsme neměli problém s rouškami, ani testováním. Byl jsem těmi dvěma maminkami nabádán, abych děti netestoval a nenosily roušky, že jiný ředitel už to udělal. Také ho odvolali, protože porušil nařízení ministerstva zdravotnictví a dokonce čelil žalobě. Na druhou stranu byli právníci, kteří nám psali, že neoprávněně testujeme děti, ale ministerstvo nás uklidnilo, že podléháme jejich nařízením a že nemáme reagovat. Řekl

bych k tomu jedno jediné slovo “zoufalost“. Zoufalství, které nás všechny provázelo celou tu dobu.

13) Co nejvíce se změnilo ve Vaší práci?

Tak to už jsem popsal, moje práce se prakticky zúžila z té pedagogické jen na tu organizační. Opravdu šílené období.

14) Myslíte, že by mohla v budoucnu distanční výuka nahradit formu prezenční výuky na základní škole?

Teoreticky některé prvky distanční výuky by mohly být nadále využity, ale vždycky to kouzlo přítomnosti těch žáků ve škole, online výukou nenahradíte. Pokud tedy budeme zdraví a můžeme se potkávat, ať to tak je. Vyučovat dobrovolně na základní škole online určitě ne. Jediné c si můžu přát, ať od září učíme normálně, protože kontakt s dětmi nám nikdo a nic nenahradí.

2.5.2. Osobní zkušenost s výukou v době krize v roli studenta i pedagoga

Ráda bych k výzkumné části připojila mé osobní pojednání o období distanční výuky z pozice studenta vysoké školy i z pozice pedagoga působícího na druhém stupni základní školy. Na základní škole ZŠ a MŠ Bez hranic ve Mšeci pracuji šestým rokem, jako učitelka druhého stupně vzdělávání. Vyučuji předmět německý jazyk, příkládám tematické plány, o nichž byla zmínka výše (viz. příloha č. 6), výchovu ke zdraví, výtvarnou a hudební výchovu. Období pandemie covid-19 v pracovní oblasti mě zasáhlo dne 11. března 2020, kdy nám pan ředitel přišel do výuky oznámit vládní opatření týkající se uzavření škol. V tom okamžiku jsem netušila a vlastně asi nikdo z kolegů, jak dlouhé to uzavření školy bude. Nevěděla jsem, jak mám reagovat na otázky žáků, kteří se informací dozvěděli vlastně společně se mnou. Mohu se pouze připojit k tvrzení mých kolegů, že žáci to začali brát jako prázdniny. Vzápětí jsme s kolegy zřídili školní email podle tříd a informovali jsme pomocí třídních učitelů i žáky o jeho existenci a k čemu bude sloužit. Začali jsme tvořit materiály k výuce a zasílat je žákům. Vzhledem k povaze mých vyučovaných předmětů jsem netrvala striktně na jejich plnění s výjimkou

německého jazyka. Nikdo nám nepodal informace, jestli a jaké předměty máme přesně žákům zasílat. K německému jazyku jsem žákům vyhledávala pohádky a různá videa i ta, která jsem osobně nahrála a pouštěli si je pomocí odkazů, a následně zasílala online dotazník, jestli daná videa shlédli. Osobně jsem měla problém s jejich návratností, žáci moc nereagovali. Myslím, že jim druhý jazyk nepřišel v tu dobu důležitý. Stejnou formou jsem zasílala třeba i hudební výchovu, tam si ti žáci celkem odpočinuli a odezva z jejich strany byla větší. Některým žákům jsem tiskla materiály, které byly uloženy ve schránce školy, pak mi je vraceli. Ráda bych zmínila fakt, že jsem před druhým uzavřením školy odcházela na mateřskou dovolenou, takže jsem neměla možnost, se jako učitel podílet na online výuce pomocí platform. Pamatuji si, že jsem přípravami na hodiny trávila dlouhé hodiny a chtěla žáky raději zpátky v lavicích. Naopak z pohledu studujícího na vysoké škole, jsem s výukou přednášejících byla velmi spokojena. Vzpomínám, že první období bylo také spíše formou zasílání úkolů a materiálů pro splnění předmětu, ale mnoho vyučujících nabízelo i online konzultace, nebo telefonické, kterých jsem i využila. Online období hodnotím skvěle. Vždy jsem byla informována dopředu vyučujícím, kdy a jakou formou se bude vysílat a co mám mít připraveno. Výuka byla velmi zajímavá co se do obsahu a formy týče. Online zkoušení probíhalo také bez problémů a s předběžnými informacemi. Zde bych uvedla, že jako student jsem měla potřebné informace vždy včas, většinou pomocí emailu. Výhodou byla skutečnost, že jsem nemusela cestovat, což je pro mě, jako matku dvou dětí, obtížné. Online jsem se mohla účastnit skoro všech přednášek a webinářů. Druhá stránka mince byl fakt, že když jsem ve třídě, neruší mě mé vlastní děti. Distanční výuka pro mě jako vysokoškoláka byla velmi přínosná. Můj osobní názor je ten, že pokud by vysoké školy, měly využívat formu online výuky, bude to pro studenty jednodušší, když si uvědomím, že bych měla cestovat za nějakým zajímavým oborem třeba do Českých Budějovic, tak už jen ta vzdálenost mě odradí od daného studia.

Závěr

V závěru mé diplomové práce přistoupím k rekapitulaci informací, které jsem v průběhu zpracování získala. Tématem je profese učitele druhého stupně základní školy v době koronavirové krize. Teoretická část je zaměřena především na pojmy z oblasti onemocnění covid-19, informuje o průběhu pandemie obecně a v neposlední řadě i v České republice a jaké dopady na školství v České republice sebou pandemie přinesla. Tím největším důsledkem pandemie z hlediska školství je jistě uzavírání školních zařízení, kterým jsem se zabývala i z hlediska minulosti, aby bylo patrné, že jmenovaná opatření nejsou nijak výjimečná. V návaznosti na aspekt uzavření škol jsou dále uvedeny informace týkající se výuky a vzdělání před koronavirovou krizí, ale i v době uzavření škol, kdy české školství přistoupilo k formě výuky distanční. Pojmy spojené s distanční výukou a úskalími, které přináší, jsou vysvětleny v poslední části teoretické práce. Úskalí distanční výuky dala možnost vzniku mnoha výzkumů, které se tímto fenoménem zabývají. Vybraná šetření, která souvisejí s mým výzkumem, jsem zde zveřejnila a získala velmi důležité informace. Metodou mého šetření pro praktickou část je kvalitativní výzkum vedený formou polostrukturovaného rozhovoru. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak vypadala profese učitele základní školy druhého stupně v období pandemie covid-19, jaká byla učitelova náplň a s jakými problémy se museli během výuky potýkat v prostředí nevelké instituce. Zjistit, jakou měrou byla žáky a jejich učiteli distanční výuka využívána, popřípadě co by mohlo vést ke zlepšení jmenované formy výuky. Objasnit a pojmenovat problémy ve výuce žáků, které v období pandemie covid-19 nastaly, případně navrhnout podobu řešení. Rozhovory s učiteli a následná analýza dat, přinesla mnoho odpovědí, které se týkaly samotného tématu a objasnily otázky, které nastaly při stanovení cíle výzkumu, který byl tedy splněn. Výzkumná část je doplněna o rozhovor s ředitelem Základní a mateřské školy Bez hranic, odkud se také celé výzkumné šetření odvíjí. Informace získané od ředitele školy velmi dobře doplňují a především vysvětlují některé výstupy získané šetřením mezi učiteli druhého stupně vzdělávání. Následné osobní pojednání v roli pedagoga i studenta rozvíjí již získané informace a předkládá subjektivní názor, který tvoří společně s výše uvedeným výzkumem a pojednáním ředitele školy ucelený pohled na zkoumané téma.

V současné době, kdy jsme jako společnost oproštěni od vládních nařízení, zbavili jsme se pandemie a učíme se s onemocněním mezi námi žít, je patrný fakt, který vyplývá i z mého výzkumu. Nejen učitelé, ale i společnost je ochotna a dokáže se adaptovat velmi rychle na nenadálé situace. Jsme stále schopni si poradit a pomáhat. Řešit problémy, které situace přináší. Diplomová práce některé z nich definovala a upřesnila, ale také přiblížila možnost jejich řešení. Pokud bychom se učitelé, děti a rodiče ve stejné situaci, nebo podobné ocitli, myslím, že budeme schopni chyby, které vznikly napravit a především neopakovat. V profesi učitele jmenované období přineslo inovace a potvrdilo schopnost reagovat v krátkém čase na změny týkající se vzdělávacího procesu dětí. Samozřejmě, že jsme byli ovlivněni médii, emocemi, různorodými názory a tvrzeními, ale je důležité, aby byly děti vychovávány ve zdravé společnosti. Měli bychom v nich podporovat sebevědomí, zájem, cílevědomost a nesužovat je strachem, nejistotou a nestabilitou. Dokázat je za každou cenu podpořit ve vzdělání, ať už je prezenční, nebo distanční. Vždyť každý z nich má na vzdělání nárok. Proto je důležité, aby podpora byla dostatečná a cílená z těch nejvyšších míst, především ministerstev, pak se dokáží velmi rychle adaptovat školy a zároveň učitelé a v neposlední řadě i rodiče a děti.

Použité zdroje

Čapek, R. Pro učitelství měsíčník: Výukové metody Líného učitele [online] 2022 [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné z: <https://robertcapek.cz/pro-ucitelsky-mesicnik-4-vyukove-metody-lineho-ucitele/>

ČERNÝ, M. CHYTKOVÁ, D. MAZÁČOVÁ, P. a ŠIMKOVÁ, G. Distanční vzdělávání pro učitele. Brno: Flow, 2015. ISBN:978-80-905480-7-7.

Disman, M. Jak se vyrábí sociologická znalost, příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246—139-7.

DOLEŽALOVÁ, J. Vzdělávání, výuka, cíle, obsah výuky: (interaktivní text z obecné didaktiky). Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. Vyd. 3. ISBN 978-80-7435-003-0.

Hendl, J. Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

MAŇÁK, J a ŠVEC, V. Výukové metody. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315- 039-5.

Moreks.F. K historii českého církevního školství [online]. Praha: 15.1.2010. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/20891_20891/historie-ccs.doc

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika: [věda o edukačních procesech]. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3.

Somr, M. Dějiny školství a pedagogiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987 29 s. 1. Vyd. 1987.

Zandlová, M. Rozhovor dle míry strukturovanosti [online] [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/69455/DPPR_2012_1_11410_0_39450_9_0_133493.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Zlámalová, H. Distanční vzdělávání a e-learning. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3.

Zlámalová.H. Distanční vzdělávání- včera, dnes a zítra [online]. Centrum pro studium vysokého školství v.v.i. Praha: 2007 [cit. 20. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.e-pedagogium.upol.cz/pdfs/epd/2007/03/04.pdf>

Internetové zdroje

Bartoníček, R et al., 2022. Anatomie selhání: Dva roky covidu v Česku během pěti vln zemřelo 39 tisíc nakažených. Aktuálně.cz [online]. 5. 3. 2022 [cit. 6. 7. 2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

Česká školní inspekce [online]. ČŠI: Vybraná zjištění České školní inspekce k distančnímu vzdělávání, 15. 4. 2020. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality/Vybrana-zjisteni-Ceske-skolni-inspekce-k-distancni>

Česká školní inspekce [online]. ČŠI: Desatero pro efektivní školní výuku v době karantény, 4. 11. 2021. [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Publikace-a-ostatni-vystupy/Desatero-pro-efektivni-distancni-vyuku-v-dobe-kara>

Česká televize. Učitelka, I-vysílání [online] 1996-2021. [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13394657013-ucitelka/>

Čítárny [online]. Česká škola a stručná historie povinné školní docházky, 15.06.2020, Redakce vzdělávání a škola [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/vzdelavani-a-skola/skola-povinna-skolni-dochazka>

Člověk v tísní [online]. Největší problém distanční výuky v ČR je podle učitelů zapojení všech studentů, Autor: JSNS [cit. 30. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsini.cz/nejvetsi-problemy-distancni-vyuky-v-cr-7491gp>

Databazeknih.cz. [online]. Friedrich Nietzsche. Citáty. 2008-2022. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/citaty/friedrich-nietzsche-1297?id=6>

Domovský zpravodaj [online]. Domov Kaplice, Čtvrtletník vydaný domovem pro seniory Kaplice, 3/2018, [cit. 15. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.domovkaplice.cz/download_modul/38_316_cs_3-2018.pdf

Edu.cz.: Metodické doporučení k distanční výuce a duševnímu zdraví. (online) 2020/2021. [cit. 11. 7. 2022]. <https://www.edu.cz/metodicke-doporuceni-k-distancni-vyuce-a-dusevnimu-zdravi/>

Edu.cz.: Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. (online) 2020. [cit. 11. 7. 2022]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/07/RVP_ZV_2021_word.docx

Feřtek, T. Covid u tabule: Větší rozdíly mezi školami digitální gramotností a vědomí nejistoty. Respekt [online] 31. 12. 2020 [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z:

<https://www.respekt.cz/vzdelavani/rok-s-pandemii-vetsi-rozdily-mezi-skolami-digitalni-sborovny-a-vedomi-nejistoty>

Házová, J. baj. Z pohledu historiků není omezení výuky y uzavření škol úplně mimořádná záležitost našich dějin. Český rozhlas [online]. Hradec králové: 17. 11. 2020. [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://hradec.rozhlas.cz/z-pohledu-historiku-neni-omezeni-vyuky-a-uzavreni-skol-uplne-mimoradna-8363486>

Iniciativa sníh. [online]. Pro většinu rodičů je pandemie covid-19 stresující zátěž, 2021 [cit. 10. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.iniciativa-snih.cz/pro-vetsinu-rodicu-je-pandemie-covid-19-stresujici-zatez/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: Zpráva z mimořádného šetření MŠMT k distanční výuce žáků v základním vzdělávání, 31.1 2021. [cit. 3. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/msmt-vydalo-zpravu-z-mimoradneho-setreni-k-distancni-vyuce>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: 2020, Na dálku, Vzdělávání na dálku, [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: Metodické doporučení pro vzdělání distančním způsobem, Praha: 2020. 8 s. [cit. 20. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/metodika-pro-distancni-vzdelavani>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Edu.cz [online] 2020 [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. MZČR: 2021, Mimořádná opatření. Stanovení podmínek pro osobní přítomnost dětí a žáků na vzdělávání nebo při poskytování školských služeb s účinností 31. 8. 2021 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2021/08/Mimoradne-opatreni-stanoveni-podminek-pro-osobni-pritomnost-deti-a-zaku-na-vzdelavani-nebo-pri-poskytovani-skolskych-sluzeb-s-ucinnosti-od-31-8-2021.pdf>

Nature microbiology [online]. The species *Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus*: classifying 2019-nCoV and naming it SARS-CoV-2, 2020. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41564-020-0695-z>

Nzip.cz. Covid – 19: úvod, inkubační doba, původce a sezónnost onemocnění. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. 2022. [cit. 27. 4. 2022]. ISSN 2695-0340. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>

PAQ Research a Kalibro projekt s.r.o. [online]. Zkušenosti českých učitelů s distanční výukou. 24. 6. 2021 [cit. 9. 7. 2022]. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/1LAFGoeGHTGElbwI91GavJE2DmSz9X2Eq/view>

Premium reportér [online]. Ještě nikdy v minulosti nebyly školy tak dlouho zavřené říká historička. Barbora Postránecká, 24. 6. 2020 [cit. 30. 6. 2022]. Dostupné z: <https://reporterpremium.cz/a/pknBC/jeste-nikdy-v-minulosti-nebyly-skoly-tak-dlouho-zavrene-rika-historicka>

Státní zdravotní ústav. Onemocnění Covid – 19, nový koronavirus je nepravděpodobné, že se virus přenáší potravinami [online]. [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/onemocneni-covid-19-novy-koronavirus-sars-cov-2-je>

Státní zdravotní ústav. Vývoj a možnosti detekce infekce koronavirem Sars – cov2 [online]. Centrum epidemiologie a mikrobiologie, 29. 12. 2020 [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/vyvoj-a-moznosti-detekce-infekce-koronavirem-sars-cov-2>

Škola profi. [online]. Školy byly zavřené od března do května, nyní od 14. Října, ČTK 2020 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.skolaprofi.cz/33/skoly-byly-zavrene-od-brezna-do-kvetna-nyni-od-14-rijna-uniqueidgOkE4NvrWuPcrNPYrV2y-VR4XlcYcRrvT6OOQea68B8/>

Švamberk, A. Koronavirus mohl řádit ve Wu-chanu už vloni v srpnu, ukazují satelitní snímky. Novinky.cz [online]. 9.06 2022 [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/koronavirus-mohl-radit-ve-wu-chanu-uz-v-loni-v-srpnu-ukazuji-satelitni-snimky-40327039>

The Economist [online]. The pandemic's true death toll, 2021- [cit. 10. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.economist.com/graphic-detail/coronavirus-excess-deaths-estimates?fsrc=core-app-economist>

UK TV. Ochrání vás před Covidem 19 imunita? Pro koho je koronavirus skutečně nebezpečný? [online]. Youtube, 2020 [cit. 30. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/results?search_query=koronavirus+vyj%C3%A1d%C5%99en%C3%AD+prof.bart%C5%AF%C5%88kov%C3%A1

VŠEM. Forma a průběh studia. [online] [cit. 15. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.vsem.cz/forma-a-prubeh-studia.html>

World health organization. Coronavirus disease(Covid – 19) [online]. WHO, 2022. [cit. 29. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3

Zákony pro lidi, sbírka zákonů. Zákon č. 349/2020 Sb. [online]. Aion cs.s.r.o. 2010-2022 [cit. 7. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-349#Top>

ZŠ a MŠ Mšec [online]. Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic. 1. 9. 2019 [cit. 11. 6. 2022]. Dostupné z: https://www.skolabezhranic.cz/msec/wp-content/uploads/2017/08/%C5%A0VP-ZV-Z%C5%A0-a-M%C5%A0-Bez-hranic19_20.pdf

Seznam příloh

Příloha č. 1.....Ukázka obsahu a charakteristika vzdělávací oblasti jazyk a jazyková komunikace z RVP

Příloha č. 2Školní vzdělávací program ZŠ a MŠ Bez hranic

Příloha č. 3.....Dodatek ke školnímu řádu ZŠ a MŠ Bez hranic – Distanční výuka

Příloha č. 4.....Metodické doporučení MŠMT k distanční výuce a duševnímu zdraví

Příloha č. 5.....Desatero pro efektivní výuku vydané ČŠI

Příloha č. 6.....Tematické plány Německý jazyk

Příloha č. 1

Ukázka obsahu a charakteristika vzdělávací oblasti jazyk a jazyková komunikace z RVP. Zdroj: Převzato z webových stránek Edu.cz (2020)

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

**Praha
leden 2021**

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2005 zpracovali:

Celková gesce přípravy dokumentu

Jaroslav Jeřábek, Jan Tupý

Celková koncepce dokumentu a celková koordinace jeho přípravy

Jaroslav Jeřábek, Romana Lisnerová, Adriena Smejkalová, Jan Tupý

Autoři a konzultanti jednotlivých částí dokumentu (VÚP)

Jan Balada, Jiří Brant, Eva Brychnáčová, Josef Herink, Taťána Holasová, Viola Horská, Dagmar Hudecová, Lucie Hučínová, Alexandros Charalambidis, Zdeněk Jonák, Stanislava Krčková, Alena Kůlová, Romana Lisnerová, Jan Maršák, Jiřina Masaříková, Jindřiška Nováková, Markéta Pastorová, Hana Pernicová, Václav Pumpr, Marie Rokosová, Adriena Smejkalová, Kateřina Smolíková, Jitka Tůmová, Jan Tupý, Jana Zahradníková, Marcela Zahradníková

Externí autoři a zpracovatelé podkladových textů

Zdeněk Beneš, Jan Jiráček, Věra Jirášková, Marie Kubínová, Danuše Kvasničková, Josef Valenta, Eliška Walterová, Sylva Macková, Jaroslav Provozník, Jana Zapletalová, odbor 24 MŠMT

Externí spolupracovníci a poradci

Učitelé a ředitelé pilotních škol, kteří ověřovali tvorbu školních vzdělávacích programů

Rady pro jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory, jejichž členy byli učitelé základních škol a víceletých středních škol, pedagogických fakult, odborných fakult vysokých škol a dalších institucí a asociací

Odbor 22 MŠMT pod vedením Karla Tomka

Zástupci projektu Zdravá škola

Účastníci veřejné diskuse ke 3. verzi RVP ZV

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2017 zpracovali:

Celková gesce úpravy

Řídící výbor k Inkluzi (MŠMT)

Celková koncepce úpravy

Národní ústav pro vzdělávání – Sekce 1 a Sekce 3

Úprava RVP ZV na základě novely školského zákona (zákon č. 82/2015 Sb.), požadavků Evropské komise a Akčního plánu inkluzivního vzdělávání MŠMT na období 2016–2018

Národní ústav pro vzdělávání

Pracovní skupina NÚV pro transformaci přílohy RVP ZV-LMP

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2021 zpracovali:

Celková gesce úpravy

Jaroslav Faltýn, Odbor základního vzdělávání a mládeže – 21, MŠMT

Celková koncepce úpravy a celková koordinace její přípravy

Jaroslav Faltýn, MŠMT, Tomáš Pavlas, Česká školní inspekce

Jaroslav Fidrmuc, Daniela Růžičková, Národní pedagogický institut České republiky (NPI)

Autoři a konzultanti úprav jednotlivých částí dokumentu (NPI)

Miroslav Bartošek, Václav Bendl, Martina Černá, Eva Fanfulová, Hana Havlínová, Alena Hesová, Josef Herink, Jakub Holec, Petr Chaluš, Olga Kofroňová, Petr Koubek, Kateřina Lichtenberková, Miloš Mlčoch, Petr Naske, Markéta Pastorová, Michala Podrázská, Daniela Růžičková, Michaela Spurná, Veronika Sováková, Jitka Tůmová-Maříková, Renata Votavová

Externí autoři

Jan Berkí, Bořivoj Brdička, David Hawiger, Martin Lána, Daniel Lessner, Ondřej Neumajer, Ivana Přichystalová, Pavel Roubal, Jiří Vaníček, Aleš Vyvial

Externí spolupracovníci a poradci

Učitelé a ředitelé pilotních škol, kteří ověřovali koncepci rozvoje digitální gramotnosti a informatického myšlení
Odborné skupiny pro jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory, jejichž členy byli učitelé základních škol a víceletých středních škol, pedagogických fakult, odborných fakult vysokých škol a dalších institucí a asociací

Odborný tým projektu Podpora rozvoje digitální gramotnosti pod vedením Tomáše Jeřábka

Odborný tým projektu Podpora rozvíjení informatického myšlení pod vedením Jiřího Vaníčka

Obsah

Část A	7
1 .. Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů	7
1.1 Systém kurikulárních dokumentů 7	
1.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání 9	
1.3 Tendence ve vzdělávání, které navozuje a podporuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání 9	
Část B	10
2	Charakteristika základního vzdělávání 10
2.1 Povinnost školní docházky 10	
2.2 Organizace základního vzdělávání 10	
2.3 Hodnocení výsledků vzdělávání 10	
2.4 Získání stupně vzdělání a ukončení základního vzdělávání 10	
Část C	11
3	Pojetí a cíle základního vzdělávání 11
3.1 Pojetí základního vzdělávání 11	
3.2 Cíle základního vzdělávání 11	
4	Klíčové kompetence 13
5	Vzdělávací oblasti 17
5.1 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE 19	
5.1.1 ČESKÝ JAZYK A LITERATURA Chyba! Záložka není definována.	
5.1.2 CIZÍ JAZYK Chyba! Záložka není definována.	
5.1.3 DALŠÍ CIZÍ JAZYK Chyba! Záložka není definována.	
5.2 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE Chyba! Záložka není definována.	
5.2.1 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE Chyba! Záložka není definována.	
5.3 INFORMATIKA Chyba! Záložka není definována.	
5.3.1 INFORMATIKA Chyba! Záložka není definována.	
5.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT Chyba! Záložka není definována.	
5.4.1 ČLOVĚK A JEHO SVĚT Chyba! Záložka není definována.	
5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST Chyba! Záložka není definována.	

- 5.5.1 DĚJEPIS **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.5.2 VÝCHOVA K OBČANSTVÍ **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6 ČLOVĚK A PŘÍRODA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.1 FYZIKA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.2 CHEMIE **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.3 PŘÍRODOPIS **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.6.4 ZEMĚPIS (GEOGRAFIE) **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.7 UMĚNÍ A KULTURA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.7.2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.8 ČLOVĚK A ZDRAVÍ **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.8.1 VÝCHOVA KE ZDRAVÍ **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.8.2 TĚLESNÁ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.9 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.9.1 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.10 DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBORY **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.10.1 DRAMATICKÁ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.10.2 ETICKÁ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.10.3 FILMOVÁ/AUDIOVIZUÁLNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 5.10.4 TANEČNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 6 Průřezová témata
..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.1 OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.2 VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.3 VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.4 MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.5 ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 6.6 MEDIÁLNÍ VÝCHOVA **Chyba! Záložka není definována.**
- 7 Rámcový učební plán
..... **Chyba! Záložka není definována.**
- 7.1 Poznámky k rámcovému učebnímu plánu **Chyba! Záložka není definována.**
- 7.2 Poznámky ke vzdělávacím oblastem **Chyba! Záložka není definována.**
- Část D **Chyba! Záložka není definována.**

8	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	
		Chyba! Záložka není definována.
8.1	Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními	Chyba! Záložka není definována.
8.2	Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole	Chyba! Záložka není definována.
8.3	Podmínky vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními	Chyba! Záložka není definována.
9	Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných	
		Chyba! Záložka není definována.
9.1	Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole	Chyba! Záložka není definována.
9.2	Systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole	Chyba! Záložka není definována.
10	Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZV	20
11	Zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravy školního vzdělávacího programu	24
11.1	Struktura ŠVP pro základní vzdělávání	26
11.2	Struktura ŠVP pro základní vzdělávání na nižších stupních víceletých gymnázií	28
SLOVNÍČEK POUŽITÝCH VÝRAZŮ		1

Příloha

Standardy pro základní vzdělávání

Část A

1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů

1.1 Systém kurikulárních dokumentů

V souladu s principy kurikulární politiky zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školním zákoně), ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – **státní a školní** (viz schéma 1).

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují **rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP), které vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní,

základní a střední vzdělávání. **Školní úroveň** představují **školní vzdělávací programy** (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách⁴⁷.

Rámcové vzdělávací programy i školní vzdělávací programy jsou **veřejné dokumenty** přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost.

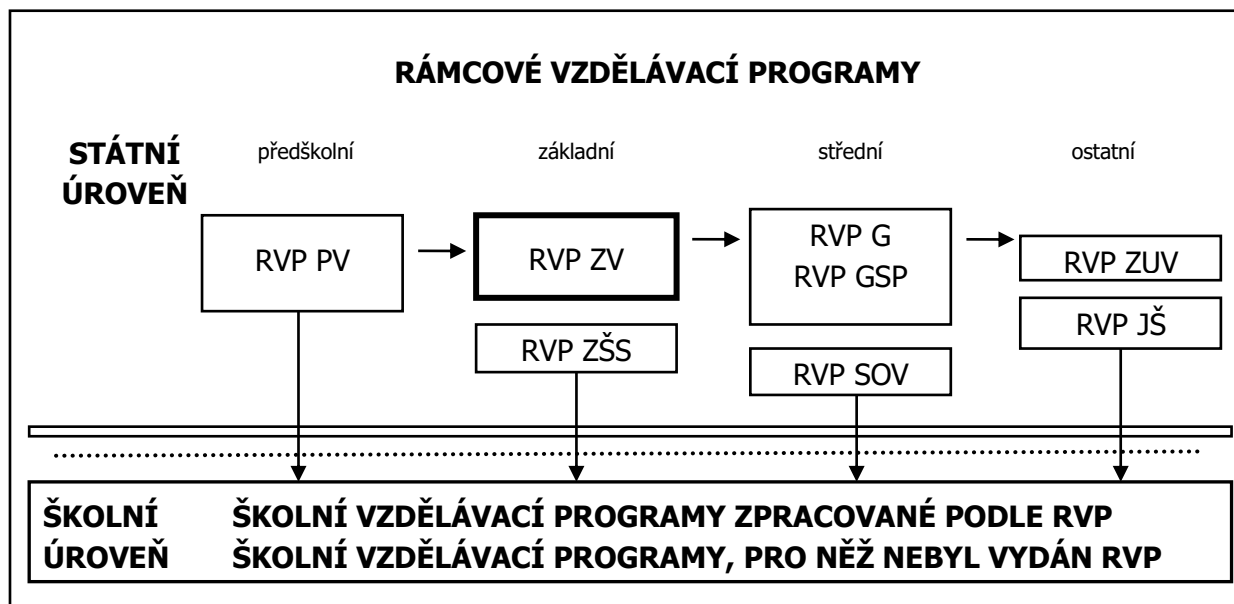

Schéma 1 – Systém kurikulárních dokumentů

Legenda: RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání; RVP ZŠS – Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální; RVP G – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia; RVP GSP – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou; RVP DG – Rámcový vzdělávací program pro dvojjazyčná gymnázia; RVP SOV – Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání; RVP ZUV – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání; RVP JŠ – Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky

⁴⁷ ŠVP si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném RVP. Pro tvorbu a úpravu ŠVP mohou školy využít dostupnou metodickou podporu.

Rámcové vzdělávací programy:

- vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě;
- vycházejí z koncepce společného vzdělávání a celoživotního učení;
- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání;
- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

1.2 Principy Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

RVP ZV:

- navazuje svým pojetím a obsahem na RVP PV a je východiskem pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání;
- vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol;
- specifikuje úroveň klíčových kompetencí, jíž by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání;
- vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo;
- zařazuje jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata s výrazně formativními funkcemi;
- stanovuje standardy pro základní vzdělávání (Příloha), jejichž smyslem je účinně napomáhat při dosahování cílů stanovených v RVP ZV;
- podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, včetně možnosti jeho vhodného propojování, a předpokládá volbu různých vzdělávacích postupů, odlišných metod, forem výuky a využití všech podpůrných opatření ve shodě s individuálními potřebami žáků;
- umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu, rozsahu a zaměření výuky, metod práce a zařazení dalších podpůrných opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných;
- je podkladem pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání.

RVP ZV je otevřený dokument, který bude v určitých časových etapách inovován podle měnících se potřeb společnosti, zkušeností učitelů se ŠVP i podle měnících se potřeb a zájmů žáků.

1.3 Tendence ve vzdělávání, které navozuje a podporuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání⁴⁸

- zohledňovat při dosahování cílů základního vzdělávání potřeby a možnosti každého žáka;
- uplatňovat variabilnější organizaci a individualizaci výuky podle potřeb a možností žáků a využívat vnitřní diferenciaci výuky;
- vytvářet širší nabídku volitelných předmětů pro rozvoj zájmů a individuálních předpokladů žáků;
- vytvářet příznivé sociální, emocionální i pracovní klima založené na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky;
- prosadit změny v hodnocení žáků směrem k průběžné diagnostice, individuálnímu hodnocení jejich výkonů a širšímu využívání slovního hodnocení;
- zachovávat co nejdéle ve vzdělávání přirozené heterogenní skupiny žáků a s využitím podpůrných opatření oslabit důvody k vyčleňování žáků do specializovaných tříd a škol;
- zvýraznit potřebu účinné spolupráce školy, školského poradenského zařízení (ŠPZ), zákonných zástupců žáků, příp. dalších osob, které se podílejí na vzdělávání žáka.

⁴⁸ Podrobněji viz Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha) – s. 47–51 a navazující koncepční dokumenty.

Část B

2 Charakteristika základního vzdělávání

Základní vzdělávání, kterým se dosahuje stupně **základní vzdělání**, se realizuje v *oboru vzdělání základní škola*. V souladu se školským zákonem je pro realizaci základního vzdělávání vydán *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*.

2.1 Povinnost školní docházky

Základní vzdělávání je spojeno s povinností školní docházky. Plnění povinnosti školní docházky se řídí § 36 až 43 školského zákona.

2.2 Organizace základního vzdělávání

Organizaci základního vzdělávání včetně možnosti zřízení přípravných tříd základní školy upravuje § 46 a 47 školského zákona. Průběh základního vzdělávání se řídí § 49 a 50 školského zákona. Podrobnosti o organizaci a průběhu základního vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných upravují § 16 a 17 školského zákona a vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

2.3 Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků se řídí § 51 až 53 školského zákona. Podrobnosti o hodnocení výsledků žáků a jeho náležitostech stanoví ministerstvo v § 11 vyhlášky č. 48/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Získání stupně vzdělání a ukončení základního vzdělávání

Získání stupně vzdělání se řídí § 45 a ukončení základního vzdělávání § 54 až 56 školského zákona.

Část C

3 Pojetí a cíle základního vzdělávání

3.1 Pojetí základního vzdělávání

Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině. Je jedinou etapou vzdělávání, kterou povinně absolvuje celá populace žáků, a to ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních.

Základní vzdělávání na **1. stupni** usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných). Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem a uplatněním odpovídajících metod motivuje žáky k dalšímu učení, vede je k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů.

Základní vzdělávání na **2. stupni** pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i Evropské unie. Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni je budováno na širokém rozvoji zájmů žáků, na vyšších učebních možnostech žáků a na provázanosti vzdělávání a života školy se životem mimo školu. To umožňuje využít náročnější metody práce i nové zdroje a způsoby poznávání, zadávat komplexnější a dlouhodobější úkoly či projekty a přenášet na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání i v organizaci života školy.

Základní vzdělávání vyžaduje na 1. i na 2. stupni podnětné a tvůrčí školní prostředí. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka. Zajišťuje, aby se každý žák prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám, případně s využitím podpůrných opatření, optimálně vyvíjel a dosahoval svého osobního maxima. K tomu se vytvářejí i odpovídající podmínky pro vzdělávání všech žáků. Hodnocení žáků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáka a pozitivně laděných hodnotících soudech. Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní.

V průběhu základního vzdělávání žáci postupně získávají takové kvality osobnosti, které jim umožní pokračovat ve studiu, zdokonalovat se ve zvolené profesi a během celého života se dále vzdělávat a podle svých možností se aktivně podílet na životě společnosti.

3.2 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci **utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání** orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- **umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení;**
- **podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů;**
- **vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci;**
- **rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých;**
- **připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti;**
- **vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě;**

- **učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný;**
- **vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi;**
- **pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci;**
- **pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života.**

4 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je dlouhodobý a složitý proces, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. **Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.**

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: **kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní; kompetence digitální.**

Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplňuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Kompetence digitální

Na konci základního vzdělávání žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a z kvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

5 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti **vzdělávacích oblastí**. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním *vzdělávacím oborem* nebo více obsahově blízkými *vzdělávacími obory*:

- **Jazyk a jazyková komunikace** (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)
- **Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)**
- **Informatika** (Informatika)
- **Člověk a jeho svět** (Člověk a jeho svět)
- **Člověk a společnost** (Dějepis, Výchova k občanství)
- **Člověk a příroda** (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
- **Umění a kultura** (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- **Člověk a zdraví** (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
- **Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)**

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou v úvodu vymezeny **Charakteristikou vzdělávací oblasti**, která vyjadřuje postavení a význam vzdělávací oblasti v základním vzdělávání a charakterizuje vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů dané vzdělávací oblasti. Dále je v této části naznačena návaznost mezi vzdělávacím obsahem 1. stupně a 2. stupně základního vzdělávání.

Na charakteristiku navazuje **Cílové zaměření vzdělávací oblasti**. Tato část vymezuje, k čemu je žák prostřednictvím vzdělávacího obsahu veden, aby postupně dosahoval klíčových kompetencí.

Praktické propojení vzdělávacího obsahu s klíčovými kompetencemi je dáno tím, že si škola na základě cílového zaměření vzdělávací oblasti stanovuje v ŠVP výchovné a vzdělávací strategie vyučovacích předmětů – viz schéma 2.

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů (včetně doplňujících vzdělávacích oborů⁴⁹) je tvořen očekávanými výstupy a učivem. V rámci 1. stupně je vzdělávací obsah dále členěn na 1. období (1. až 3. ročník) a 2. období (4. až 5. ročník). Toto rozdělení má školám usnadnit distribuci vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků.

Očekávané výstupy mají činnostní povahu, jsou prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné. Vymezují předpokládanou způsobilost žáků využívat osvojené učivo v praktických situacích a v běžném životě na konci 5. a 9. ročníku.

Pro usnadnění identifikace jsou očekávané výstupy označeny kódy, které obsahují zkratku vzdělávacího oboru, označení ročníku, číselné označení tematického okruhu a číslo určující pořadí očekávaného výstupu v daném tematickém okruhu nebo v rámci vzdělávacího oboru.

Očekávané výstupy RVP ZV na konci 5. ročníku (2. období) a 9. ročníku stanovují **závaznou úroveň** pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP, která musí být na konci 1. stupně a 2. stupně základní školy dodržena. Očekávané výstupy na konci 3. ročníku (1. období) stanovují jen **orientační (nezávaznou) úroveň** a při formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP mají pomoci (na 1. stupni) stanovit vzdělávací cestu vedoucí k naplnění očekávaných výstupů na konci 5. ročníku.

Minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření jsou upravené očekávané výstupy, které jsou obvykle na nižší úrovni než odpovídající očekávané výstupy daného vzdělávacího oboru.

Tyto výstupy uvedené jsou vodítkem pro případné úpravy výstupů uvedených v ŠVP do individuálního vzdělávacího plánu (IVP) pro žáka na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Výstupy představují cílovou úroveň, kterou lze s využitím podpůrných opatření případně překročit.

⁴⁹ Doplňující vzdělávací obory jsou obory, které doplňují a rozšiřují vzdělávací obsah základního vzdělávání.

V souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, se výstupy minimální doporučené úrovně využijí v případě podpůrných opatření od třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením. Výstupy, upravené v IVP žáků s lehkým mentálním postižením na základě minimální doporučené úrovně v rámci podpůrných opatření, jsou na vyšší úrovni než očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS.

Pro jednoznačnou identifikaci je většina výstupů minimální doporučené úrovně označena písmenem „p“ a kódem obsahově odpovídajícího očekávaného výstupu. Pokud není v daném tematickém okruhu žádný přímo související očekávaný výstup, výstupy minimální doporučené úrovně nejsou kódem označeny a představují vhodné specifické znalosti a dovednosti dosažitelné i při případné úpravě výstupů. Očekávané výstupy, pro které není uveden výstup v minimální doporučené úrovni, mohou být při případných úpravách výstupů v individuálním vzdělávacím plánu (IVP) bez náhrady vypuštěny. Pokud je výstup v minimální doporučené úrovni totožný s očekávaným výstupem, tak je označen shodným kódem bez přidaného písmena „p“.

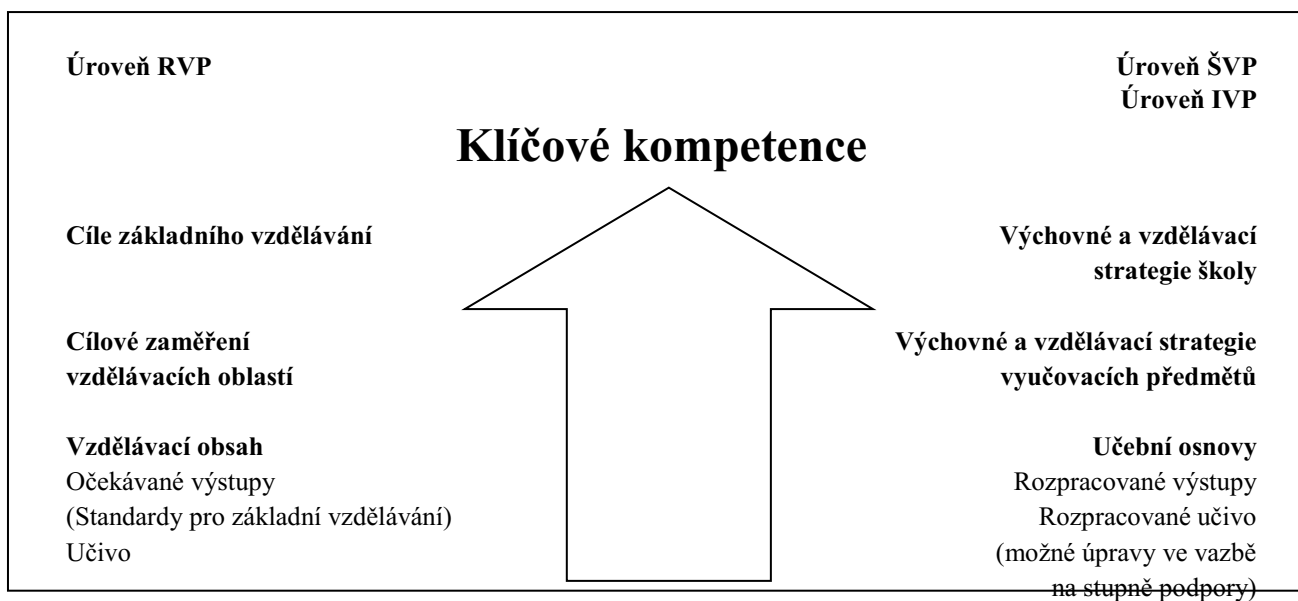
Učivo je v RVP ZV strukturováno do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností) a je chápáno jako *prostředek k dosažení očekávaných výstupů*. Pro svoji informativní a formativní funkci tvoří nezbytnou součást vzdělávacího obsahu. Učivo vymezené v RVP ZV je **doporučeno** školám k distribuci a k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků nebo delších časových úseků. Na úrovni ŠVP se učivo stává závazným.

Standardy podrobněji vymezují obsah očekávaných výstupů. Jsou určeny na pomoc školské praxi a jejich smyslem je účinně napomáhat dosahování stanovených cílů. Do RVP ZV jsou vloženy jako příloha *Standardy pro základní vzdělávání*.

Vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů škola rozčlení v ŠVP do *vyučovacích předmětů* a rozpracuje, případně doplní v *učebních osnovách* tak, aby bylo zaručeno *směřování k rozvoji klíčových kompetencí*. Na základě učebních osnov v ŠVP sestavuje škola IVP.

Z jednoho vzdělávacího oboru může být vytvořen jeden vyučovací předmět nebo více vyučovacích předmětů, případně může vyučovací předmět vzniknout integrací vzdělávacího obsahu více vzdělávacích oborů (integrováný vyučovací předmět). RVP ZV umožňuje *propojení (integraci)* vzdělávacího obsahu na úrovni témat, tematických okruhů, případně vzdělávacích oborů. Integrace vzdělávacího obsahu musí respektovat logiku výstavby jednotlivých vzdělávacích oborů. Základní podmínkou funkční integrace je kvalifikovaný učitel.

Záměrem je to, aby učitelé při tvorbě ŠVP vzájemně *spolupracovali, propojovali* vhodná témata společně jednotlivým vzdělávacím oborům a *posilovali nadpředmětový přístup ke vzdělávání*.

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Jazyk a jazyková komunikace** zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech **Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk**⁵⁰. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru **Český jazyk a literatura** jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci tohoto vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

V *Komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

V *Jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V *Literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *Dramatické výchovy*, zařazené v RVP ZV jako doplňující vzdělávací obor.

Cizí jazyk a Další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry, a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice.

⁵⁰ Další cizí jazyk je od školního roku 2013/2014 vymezen jako součást vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Škola zařazuje Další cizí jazyk podle svých možností nejpozději od 8. ročníku v minimální časové dotaci 6 hodin.

Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka⁵¹. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky)⁵².

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako nositele historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založeným na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání

Materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZV

Vzdělávání vycházející z RVP ZV by mělo být podpořeno odpovídajícími podmínkami. V souladu s koncepčními vzdělávacími dokumenty, obecně platnými předpisy a normami, vzdělávacími potřebami žáků a potřebami pro pedagogickou činnost učitelů jsou v RVP ZV vymezeny materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky.

⁵¹ V tomto období je důraz kladen na ústní komunikaci a vytváření základu (zejména ve fonetice a syntaxi) pro další osvojování jazyka. Cílem je rovněž rozvoj jazykového povědomí ve vztahu k mateřskému jazyku, případně dalším jazykům.

⁵² Společný evropský referenční rámec pro jazyky vymezuje kompetence komunikativní (lingvistické, sociolingvistické, pragmatické) a všeobecné (předpokládající znalost sociokulturního prostředí a reálií zemí, ve kterých se studovaným jazykem hovoří) jako cílové kompetence jazykové výuky.

Úroveň A2: Žák – rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho bezprostředně týkají (např. základní informace o něm a jeho rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Komunikuje prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Popíše jednoduchým způsobem svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho nejnaléhavějších potřeb.

Úroveň A1: Žák – rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a tyto výrazy a fráze používá. Představí sebe a ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky odpovídá. Jednoduchým způsobem se domluví, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.

Uvedené podmínky představují optimální stav, se kterým by se měly jednotlivé školy poměřovat a k němuž by se měly s podporou zřizovatele postupně přibližovat a dále jej rozvíjet.

Při vytváření podmínek na konkrétní škole je vhodné zvažovat:

- potřeby žáků a učitelů;
- kvalitu, funkčnost a estetičnost prostředí ve škole;
- optimalizaci sociálních vztahů;
- efektivitu vzdělávání žáků a dosahování osobního maxima každého žáka;
- realizaci zájmových činností;
- spolupráci se všemi účastníky a partnery vzdělávacího a výchovného procesu.

Prostorové a materiální podmínky:

- kmenové (univerzální) učebny vybavené víceúčelovým a funkčním zařízením a podle potřeby digitální technikou a připojením k internetu;
- speciální učebny a prostory (v souladu se vzdělávacím obsahem školy)
 - jazykové, infromatické, fyzikální, chemické, přírodopisné, zeměpisné, pro hudební a výtvarnou výchovu aj. vybavené speciálním nábytkem, (laboratorními) přístroji, nástroji, materiálem a pomůckami, multimediální technikou, podle potřeby digitální technikou a připojením k internetu,
 - tělovýchovné (i přírodní a pronajaté) vybavené bezpečným povrchem, náradím a náčiním,
 - pracovní (dílny, kuchyně, pozemky pro zahradnickou činnost) vybavené vhodnými přístroji, náradím atd.;
- prostorové uspořádání třídy a pracovního místa respektující nároky na žáka se speciálními vzdělávacími potřebami;
- prostory pro uložení pomůcek a přípravnou práci učitele (kabinety) vybavené odpovídajícím úložným nábytkem a pomůckami pro výuku v jednotlivých vzdělávacích oblastech, připojením k internetu a vhodným zařízením pro přípravu učitele a jeho odpočinek;
- studijní zóny pro aktivní využití volného času (další studium a sebevzdělávání žáků i učitelů) s připojením k internetu – knihovny a studovny, multimediální centra;
- pracovní a relaxační prostory, prostory pro nenáročnou pohybové aktivity – pro společné i individuální tvořivé činnosti a pro společnou či individuální relaxaci (pro žáky i učitele);
- prostory pro hromadné setkávání žáků celé školy či většího počtu tříd (sály, auly, výstavní prostory či jiné prostory tomu přizpůsobené);
- prostory pro zájmovou činnost po vyučování (družiny, kluby) vybavené pracovním a odpočinkovým nábytkem, pomůckami pro aktivní i pasivní relaxaci a pro učení;
- prostory pro odkládání oděvu a obuvi (šatny), včetně prostor pro převlékání žáků před tělesnou výchovou a po ní v počtu, který odpovídá počtu cvičišť, návaznému střídání žáků, oddělené činnosti chlapců a děvčat;
- prostory pro osobní hygienu žáků a učitelů – WC a umývárny vybavené dostatečným počtem hygienických zařízení odpovídajících fyziologickým potřebám daného věku a příslušným normám;
- prostory pro společné stravování k tomuto účelu náležitě vybavené a respektující hygienické normy a věkové zvláštnosti žáků;
- prostory určené k ošetření úrazu a ke krátkodobému pobytu zraněného, popřípadě k poskytnutí další pomoci při zdravotních problémech;
- prostory (pracovny) pro další pedagogické (ředitel, zástupce ředitele) a nepedagogické pracovníky školy (hospodárka, správce sítě aj.), vybavené účelným zařízením;
- učebnice, didaktické pomůcky, digitální technologie s připojením k internetu a další potřeby a pomůcky (např. pomůcky pro tělesnou výchovu, pracovní vyučování, hudební a výtvarnou výchovu) umožňující efektivní vyučování a podporující aktivitu a tvořivost žáků;
- speciální učebnice, kompenzační a jiné pomůcky, které jsou nezbytné pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných;

- další pomocné prostory pro zajištění chodu školy (sklady, prostory pro třídění odpadu aj.);
- prostory pro školní poradenské pracoviště.

Podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání a život školy:

- vhodná struktura pracovního a odpočinkového režimu žáků a učitelů s dostatkem relaxace a aktivního pohybu;
- vhodný režim vyučování respektující hygienu učení a věk žáků;
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků);
- zdravé prostředí učeben a ostatních prostorů školy – podle platných norem (odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, velikost sedacího a pracovního nábytku, hygienické vybavení prostorů);
- dodržování zákazu kouření, pití alkoholu a požívání jiných škodlivin v budově a areálu školy;
- ochrana žáků před úrazy;
- výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů; pravidelná kontrola zařízení z hlediska jejich bezpečnosti;
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost učitelů poskytovat první pomoc.

Psychosociální podmínky:

- vytváření přátelského prostředí, podmínek pro zdravé učení a otevřené partnerství jak mezi žáky a učiteli, tak mezi učiteli a vedením školy;
- vzdělávání propojené v přiměřené míře s každodenním životem;
- přiměřenost vzdělávání věku a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáků, hodnocení v souladu s jejich individuálními možnostmi a dosaženým pokrokem, dostatek zpětné vazby, tolerantnost k chybám;
- příznivé sociální klima – posilování vzájemné úcty, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost se třídou, školou;
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy;
- spoluúčast žáků na vzdělávání a životě školy, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce;
- včasná informovanost žáků a zákonných zástupců žáků o dění uvnitř školy i mimo ni.

Personální podmínky:

- pedagogičtí pracovníci splňující podmínky stanovené zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, schopní podílet se i na dalších činnostech ve škole;
- pedagogičtí pracovníci s potřebnými profesními dovednostmi – komunikativní ve směru k žákům, jejich zákonným zástupcům, ostatním pedagogům a odborníkům zajišťujícím pro školu speciální služby, schopní diagnostikovat žáky a motivovat je k další činnosti, udržet neformální kázeň, průběžně se vzdělávat, hodnotit a modifikovat svou činnost;
- nabídka odborné pomoci žákům a jejich zákonným zástupcům – speciální pedagog, psycholog, asistent pedagoga atd.;
- pedagogický sbor schopný týmové práce, vzájemně vstřícné komunikace a spolupráce;
- řídicí pracovníci s výraznými manažerskými, organizačními i pedagogickými schopnostmi, schopní vytvářet motivující a zároveň náročné profesionální klima, usilující o neustálý odborný a profesní růst svůj i svých podřízených, s koncepčním myšlením a stylem práce, schopní poradit, ale i zaštitit učitele vůči negativním vnějším vlivům.

Organizační podmínky:

- účast všech učitelů na přípravě a realizaci ŠVP ZV;

- základní pravidla života školy (pro žáky, učitele, jiné uživatele školy), způsoby projednávání problémů se žáky a jejich zákonnými zástupci;
- optimální režim výuky v souladu se vzdělávacími potřebami žáků, ve shodě s obsahem vzdělávání a vhodnými způsoby učení, s návazností povinného a nepovinného vzdělávání;
- optimální režim života školy v souladu s věkovými potřebami žáků a jejich bezpečností (režim odpočinku, pohybový režim, stravovací a pitný režim, dodržování hygieny, zájmová činnost, mimořádné situace).

Podmínky spolupráce školy a zákonných zástupců žáků:

- funkční a neustále aktualizovaný systém informací směrem k žákům, k učitelům, k vedení školy, k zákonným zástupcům žáků, partnerům školy a mezi jednotlivými aktéry vzdělávání navzájem;
- setkávání se zákonnými zástupci žáků a jinou veřejností (např. školskou radou) – seznamování se záměry školy, s cíli, způsoby výuky, hodnocením žáků, s pravidly života školy, vzájemné hledání řešení problémů žáků týkajících se jejich výchovy a vzdělávání;
- vzdělávací strategie otevřená vůči zákonným zástupcům žáků;
- prostor pro vznik a fungování samosprávného orgánu zákonných zástupců žáků;
- prostor pro setkávání učitelů se zákonnými zástupci žáků;
- školní poradenství pro zákonné zástupce žáků ve výchovných otázkách, otázkách učení žáků, včetně problematiky podpůrných opatření;
- informace o jednotlivých žácích potřebné pro individuální formy vzdělávání;
- možnost účasti zákonných zástupců žáků ve výuce a na výchovných a vzdělávacích činnostech organizovaných školou;
- vytváření společenských vztahů školy a veřejnosti.

Za zcela nezbytné materiální a prostorové podmínky je třeba považovat:

- kmenovou učebnu pro každou třídu vybavenou funkčním zařízením;
- speciální učebny a prostory nebo kmenové učebny upravené pro speciální výuku:
 - cizího jazyka, informatiky, přírodovědných a společenskovedních předmětů, pro výuku hudební výchovy, výtvarné výchovy a pracovní činnosti, prostory (vlastní či pronajaté) pro zajištění povinné TV;
- prostory pro poskytování školních poradenských služeb;
- prostory pro uložení pomůcek a přípravou práci učitele;
- prostory pro nenáročnou pohybovou aktivitu v průběhu vyučování a pro zájmovou činnost po vyučování;
- prostory pro hromadné setkávání žáků celé školy (vlastní či pronajaté);
- prostory pro odkládání oděvu a obuvi (šatny), včetně prostorů pro převlékání žáků před tělesnou výchovou a po ní v počtu, který odpovídá počtu cvičících žáků a oddělené činnosti chlapců a děvčat;
- prostory pro osobní hygienu žáků a učitelů – WC a umývárny vybavené dostatečným počtem hygienických zařízení odpovídajících příslušným normám;
- prostory pro společné stravování (ve vlastní nebo jiné blízké škole);
- prostory určené k ošetření úrazu a ke krátkodobému pobytu zraněného, popřípadě k poskytnutí další pomoci při zdravotních problémech;
- učebnice, didaktické pomůcky, digitální technologie, připojení k internetu a další potřeby a pomůcky umožňující efektivní vyučování a podporující aktivitu a tvořivost žáků.

Ostatní podmínky (organizační, personální, bezpečnostní) nevyžadují většinou specifické nároky na finanční zabezpečení a rozdíl mezi nezbytnou a optimální úrovní je spíše v kvalitě jejich naplňování.

Zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravy školního vzdělávacího programu

ŠVP je školský dokument, který v souladu se školským zákonem zpracovává podle RVP ZV každá škola realizující základní vzdělávání⁵³. ŠVP vychází z konkrétních vzdělávacích záměrů školy, zohledňuje potřeby a možnosti žáků, reálné podmínky a možnosti školy i oprávněné požadavky zákonných zástupců žáků. Má na zřeteli postavení školy v regionu i sociální prostředí, ve kterém bude vzdělávání probíhat. Vzdělávací proces na konkrétní škole se pak uskutečňuje podle ŠVP, který si škola vypracovala⁵⁴.

Ředitel školy odpovídá za zpracování ŠVP v souladu s RVP ZV, jeho vyhodnocování a případné úpravy. Koordinuje práci na tvorbě ŠVP nebo pověří funkci koordinátora svého zástupce nebo jiného člena pedagogického sboru. Samotná příprava ŠVP, jeho následné vyhodnocování a úpravy jsou výrazem pedagogické autonomie i odpovědnosti celé školy za způsob a výsledky vzdělávání. Proto je vhodné, aby se na zpracování ŠVP, na vyhodnocování jeho jednotlivých částí a případných úpravách podíleli všichni učitelé příslušné školy, kteří jsou spoluodpovědní za realizaci jednotlivých částí ŠVP v podmínkách dané školy. Vyhodnocováním ŠVP se rozumí:

- vyhodnocování souladu rozsahu a obsahu výuky s učebními osnovami v ŠVP;
- soulad formulovaných a využívaných výchovných a vzdělávacích strategií;
- vyhodnocování dosahovaných výsledků každého žáka ve vztahu k učebním osnovám.

ŠVP vydává ředitel školy. K návrhu ŠVP i k následnému uskutečňování vzdělávání podle tohoto programu se vyjadřuje školská rada. ŠVP je součástí povinné dokumentace školy, musí být zpřístupněn veřejnosti, aby se každý zájemce měl možnost seznámit s jeho obsahem, aby do něj mohl každý zájemce nahlížet a požít si z něj opisy a výpisy, popřípadě požádat o kopii⁵⁵.

Česká školní inspekce zjišťuje a hodnotí v rámci své inspekční činnosti naplnění ŠVP a jeho soulad s právními předpisy a RVP ZV⁵⁶.

Zásady stanovené pro zpracování školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program:

- je zpracováván v souladu s RVP ZV podle stanovené struktury pro celé období základního vzdělávání nebo pro jeho část, tj. pro ročníky, ve kterých daná škola realizuje základní vzdělávání;
- zajišťuje rovnoprávný přístup k základnímu vzdělávání pro všechny žáky s povinností školní docházky a přihlíží k jejich vzdělávacím potřebám a možnostem;
- umožňuje realizaci diferencovaného a individualizovaného vyučování pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (viz kapitola 8) i pro žáky nadané a mimořádně nadané (viz kapitola 9), pokud to vzdělávání těchto žáků vyžaduje;
- vytváří předpoklady pro realizaci vzdělávacího obsahu s ohledem na věkové zvláštnosti žáků a jejich individuální předpoklady, a tím pro postupné utváření a rozvíjení klíčových kompetencí;
- vede k naplňování cílů základního vzdělávání stanovením výchovných a vzdělávacích strategií na úrovni školy a k naplňování cílového zaměření vzdělávacích oblastí stanovením výchovných a vzdělávacích strategií na úrovni vyučovacích předmětů;
- je zpracován tak, aby umožňoval učitelům rozvíjet tvořivý styl práce a neomezoval je při uplatnění případných časových i metodických odlišností, které vycházejí z konkrétních potřeb žáků a ze zkušeností učitelů s efektivními způsoby výuky.

⁵³ Povinnost zpracovat ŠVP vychází z § 3 odst. 2 a § 5 odst. 3 školského zákona.

⁵⁴ ŠVP je povinným dokumentem pro realizaci vzdělávání na plně organizované základní škole, na základních školách pouze s prvním stupněm, na málotřídnicích školách jednotřídnicích i víceřídnicích. Víceleté střední školy vypracovávají svůj školní vzdělávací program pro ročníky odpovídající druhému stupni základního vzdělávání podle RVP ZV. Z identifikačních údajů ŠVP musí být zřejmé a kontrolovatelné, že byl vytvořen podle RVP ZV.

⁵⁵ Vychází z § 5 odst. 3 školského zákona.

⁵⁶ Hodnocení ŠVP Českou školní inspekcí vychází z § 174 odst. 2 písmeno b) a c) školského zákona.

Zásady tvorby školního vzdělávacího programu v základních školách při zdravotnických zařízeních, ve školách při dětských diagnostických ústavech a ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy

V případě tvorby ŠVP v základních školách při zdravotnických zařízeních, ve školách při dětských diagnostických ústavech a ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, která pečují o děti vyžadující léčebný režim v důsledku jejich neurologického poškození a psychického onemocnění – viz § 9 až 11 vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy nebo školského zařízení upravit ŠVP, případně organizaci vzdělávání obecně stanovenou v RVP ZV podle konkrétních podmínek, vzdělávacích potřeb a možností žáků.

Zásady stanovené pro úpravy a změny školního vzdělávacího programu

Úpravy a změny ŠVP mohou být:

- inovacemi ŠVP, které vycházejí ze zkušeností z realizace ŠVP nebo změn ve škole samotné (na základě hodnocení podmínek, průběhu a vzdělávání); takové změny škola obvykle provádí s účinností od 1. září nebo od 1. února. Podle upraveného nebo nového ŠVP se vzdělávají žáci ve všech ročnících daného stupně od účinnosti upraveného nebo nového ŠVP. Pokud by mohla nastat situace, že by žáci v důsledku změn neabsolvovali povinný vzdělávací obsah stanovený v RVP ZV, rozhodne ředitel školy o způsobu postupného náběhu tak, aby tato situace nenastala;
- změnami, které uvedou do souladu ŠVP s RVP ZV a s právními předpisy. Způsob zapracování změn do ŠVP a náběh vzdělávání v jednotlivých ročnících podle upraveného ŠVP stanoví MŠMT opatřením ministra;
- provedeny pouze jednoduchým způsobem (v zápisu po projednání pedagogickou radou, ve formě srovnávací tabulky apod.) v návaznosti na období vzdělávání distančním způsobem podle § 184a školského zákona, pokud vznikne potřeba upravit ŠVP i pro období po skončení vzdělávání distančním způsobem.

Forma vydání úprav a změn je v pravomoci ředitele školy, musí být zajištěna jednoznačnost a srozumitelnost upraveného ŠVP (úpravy lze například vydat v dodatku k ŠVP, nebo lze vydat upravený ŠVP se zapracovanými změnami, nebo vydat novou verzi ŠVP). Bez ohledu na formu vydání musí být zřejmé, odkdy jsou změny účinné a že změny vydal ředitel školy.

ŠVP i jeho úpravy se archivují ve shodě se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů.

Struktura ŠVP pro základní vzdělávání

Podle této struktury se vytváří ŠVP ve všech školách, které realizují základní vzdělávání, kromě nižšího stupně víceletých gymnázií. Struktura ŠVP pro nižší stupně víceletých gymnázií je uvedena dále (viz 11.2).

1. Identifikační údaje

- název ŠVP⁵⁷:
- údaje o škole:
 - název školy
 - adresa školy
 - jméno ředitele
 - kontakty
- zřizovatel:
 - název
 - adresa
 - kontakty
- platnost dokumentu od:
 - datum
 - podpis ředitele
 - razítko školy

Další doporučené údaje: motivační název ŠVP, číslo jednací, IČO, IZO, RED-IZO, jméno koordinátora tvorby ŠVP

2. Charakteristika školy

- úplnost a velikost školy
- charakteristika pedagogického sboru
- dlouhodobé projekty

Další doporučené údaje: umístění školy, charakteristika žáků, podmínky školy, mezinárodní spolupráce, vlastní hodnocení školy (oblasti, cíle, kritéria, nástroje, časové rozvržení), formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

3. Charakteristika ŠVP

- zaměření školy
- výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy na úrovni školy uplatňované ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků
- zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami; pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami
- zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných: pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka; pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP mimořádně nadaného žáka
- začlenění průřezových témat: výčet všech průřezových témat a jejich tematických okruhů; uvedení, v jakém ročníku, vyučovacím předmětu a jakou formou jsou tematické okruhy průřezových témat realizovány

⁵⁷ Z identifikačních údajů ŠVP musí být zřejmé a kontrolovatelné, že byl zpracován podle RVP ZV.

4. Učební plán

- tabulace učebního plánu: výrazné oddělení 1. a 2. stupně; výčet povinných vyučovacích předmětů s jejich časovými dotacemi pro jednotlivé ročníky; uvedení časových dotací pro volitelné předměty v jednotlivých ročnících; celkové počty hodin v jednotlivých ročnících a celkové počty hodin za 1. a 2. stupeň
- poznámky k učebnímu plánu: obsahové vymezení, organizační podmínky a jiná specifika realizace povinných a volitelných předmětů, pokud údaje nejsou zřejmé z tabulace učebního plánu (z jakého/jakých oboru/oborů, případně průřezových témat byl vyučovací předmět vytvořen, pokud nemá identický vzdělávací obsah i název jako příslušný vzdělávací obor v RVP ZV; uplatnění jiné organizační formy, než je vyučovací hodina atd.)

5. Učební osnovy

- název vyučovacího předmětu
- charakteristika vyučovacího předmětu:
 - obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu (specifické informace o předmětu důležité pro jeho realizaci, v případě integrace uvést, z jakých vzdělávacích oborů, jejich částí a průřezových témat je vzdělávací obsah předmětu vytvořen)
 - výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni vyučovacího předmětu, jimiž učitelé cíleně utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence žáků
- vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:
 - distribuce a rozpracování očekávaných výstupů z RVP ZV do ročníků, případně do delších časových úseků
 - rozpracování učiva z RVP ZV do ročníků, případně do delších časových úseků, ve vazbě na očekávané výstupy; výběr učiva (i rozšiřujícího učiva) a jeho zařazení do ročníků a tematických celků s přihlédnutím k hodinovým dotacím předmětů v učebním plánu
 - průřezová témata – výběr tematických okruhů s konkretizací námětů a činností v ročnících

Další doporučené údaje: mezipředmětové souvislosti, případně další poznámky upřesňující realizaci vzdělávacího obsahu

6. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

- pravidla pro hodnocení žáků:
 - způsoby hodnocení – klasifikací, slovně, kombinací obou způsobů
 - kritéria hodnocení

Struktura ŠVP pro základní vzdělávání na nižších stupních víceletých gymnázií

Podle této struktury se vytváří ŠVP pro nižší stupně víceletých gymnázií, struktura pro čtyřletá gymnázia a pro vyšší stupeň víceletých gymnázií je obsažena v RVP G. Víceletá gymnázia mají přitom možnost vytvářet jeden ŠVP pro celých šest nebo osm let vzdělávání nebo mohou vytvořit dva samostatné ŠVP – pro nižší a vyšší stupeň vzdělávání. ŠVP pro nižší stupně víceletých gymnázií (nebo příslušná část ŠVP) se vytváří podle RVP ZV, ŠVP pro čtyřletá gymnázia a pro vyšší stupeň víceletých gymnázií (nebo příslušná část ŠVP) se vytváří podle RVP G.

1. Identifikační údaje

- název ŠVP⁵⁸
- vzdělávací program⁵⁹
- studijní forma vzdělávání⁶⁰
- údaje o škole:
 - název školy
 - adresa školy
 - jméno ředitele
 - kontakty
- zřizovatel:
 - název
 - adresa
 - kontakty
- platnost dokumentu od:
 - datum
 - podpis ředitele
 - razítko školy

Další doporučené údaje: motivační název ŠVP, číslo jednací, IČO, IZO, RED-IZO, jméno koordinátora tvorby ŠVP

2. Charakteristika školy

- velikost školy
- charakteristika pedagogického sboru
- dlouhodobé projekty

Další doporučené údaje: umístění školy, charakteristika žáků, podmínky školy, mezinárodní spolupráce, vlastní hodnocení školy (oblasti, cíle, kritéria, nástroje, časové rozvržení), formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

3. Charakteristika ŠVP

- zaměření školy
- profil absolventa
- organizace přijímacího řízení
- organizace maturitní zkoušky
- výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy na úrovni školy uplatňované ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků
- zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami: pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami; pravidla

⁵⁸ Z identifikačních údajů ŠVP musí být zřejmé a kontrolovatelné, že byl zpracován podle RVP ZV (RVP G, RVP GSP).

⁵⁹ Čtyřletý, šestiletý nebo osmiletý vzdělávací program.

⁶⁰ Denní, večerní, dálková, distanční a kombinovaná forma vzdělávání.

a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

- zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných: pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka; pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP mimořádně nadaného žáka
- začlenění průřezových témat: výčet všech realizovaných průřezových témat a vybraných tematických okruhů; uvedení, v jakém ročníku, vyučovacím předmětu a jakou formou jsou tematické okruhy průřezových témat realizovány

4. Učební plán

- tabulace učebního plánu: výrazné oddělení nižšího a vyššího stupně gymnázia; výčet povinných vyučovacích předmětů s jejich časovými dotacemi pro jednotlivé ročníky; uvedení časových dotací pro volitelné předměty v jednotlivých ročnících; celkové počty hodin v jednotlivých ročnících a celkové počty hodin za nižší a vyšší stupeň
- poznámky k učebnímu plánu: obsahové vymezení, organizační podmínky a jiná specifika realizace povinných a volitelných předmětů, pokud údaje nejsou zřejmé z tabulace učebního plánu (z jakého/jakých oboru/oborů, případně průřezových témat byl vyučovací předmět vytvořen, pokud nemá identický vzdělávací obsah i název jako příslušný vzdělávací obor v RVP ZV; uplatnění jiné organizační formy, než je vyučovací hodina atd.)

5. Učební osnovy

- název vyučovacího předmětu
- charakteristika vyučovacího předmětu:
 - obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu (specifické informace o předmětu důležité pro jeho realizaci, v případě integrace uvést, z jakých vzdělávacích oborů, jejich částí a průřezových témat je vzdělávací obsah předmětu vytvořen)
 - výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni vyučovacího předmětu, jimiž učitelé cíleně utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence žáků
- vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:
 - distribuce a rozpracování očekávaných výstupů z RVP ZV do ročníků, případně do delších časových úseků
 - rozpracování učiva z RVP ZV do ročníků, případně do delších časových úseků, ve vazbě na očekávané výstupy; výběr učiva (i rozšiřujícího učiva) a jeho zařazení do ročníků a tematických celků s přihlédnutím k hodinovým dotacím předmětů v učebním plánu
 - průřezová témata – výběr tematických okruhů s konkretizací námětů a činností v ročnících

Další doporučené údaje: mezipředmětové souvislosti, další poznámky upřesňující realizaci vzdělávacího obsahu

6. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

- pravidla pro hodnocení žáků:
 - způsoby hodnocení – klasifikací, slovně, kombinací obou způsobů
 - kritéria hodnocení

SLOVNÍČEK POUŽITÝCH VÝRAZŮ

Slovníček uvádí pouze výrazy, které jsou použity v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Slovníček vysvětluje význam použitých výrazů v kontextu tohoto dokumentu. Je určen především ředitelům škol a učitelům, kteří budou vytvářet ŠVP.

augmentativní a alternativní komunikace

se pokouší přechodně nebo trvale kompenzovat projevy poruchy a postižení u osob se závažným postižením řeči, jazyka a psaní; augmentativní systémy komunikace mají podporovat již existující, ale pro běžné dorozumívání nedostatečné komunikační schopnosti; alternativní komunikační systémy se používají jako náhrada mluvené řeči

běžná škola, třída

škola, třída, která není samostatně zřízena podle § 16 odst. 9 → *školského zákona*

cíle základního vzdělávání

zaměření základního vzdělávání; v → *Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání* je vymezeno celkem devět cílů, jejichž postupné naplňování směřuje k utváření a rozvíjení → *klíčových kompetencí* žáků a vzdělavatel poskytující základní vzdělávání má k jejich dosahování vytvářet podmínky

cílové zaměření vzdělávací oblasti

součást → *vzdělávacích oblastí*, která propojuje → *vzdělávací obsah* s → *klíčovými kompetencemi*; je východiskem pro → *výchovné a vzdělávací strategie* na úrovni → *vyučovacího předmětu*, kterými škola směřuje k utváření a rozvíjení → *klíčových kompetencí* žáků

doplňující vzdělávací obor

vzdělávací obor, který doplňuje a rozšiřuje → *vzdělávací obsah* základního vzdělávání

doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

závazný dokument pro úpravu vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, na základě kterého škola pracuje s podpůrnými opatřeními a žádá o finanční prostředky

etapy vzdělávání

legislativně vymezené, obsahově stanovené a časově ohraničené úseky vzdělávání, které odpovídají vzdělávání podle daného → *rámcového vzdělávacího programu*

evaluační činnosti

veškeré plánované a cílené aktivity školy směřující k ověřování, měření, posuzování a hodnocení výsledků a změn dosažených ve všech činnostech školy vymezených ve → *školním vzdělávacím programu*

individuální vzdělávací plán

podpůrné opatření od druhého stupně podpory, závazný dokument napomáhající zajištění → *podpůrných opatření* u žáka; jeho obsah vychází ze → *školního vzdělávacího programu* a umožňuje úpravy → *vzdělávacího obsahu* podle možností žáka

integrace vzdělávacího obsahu

propojení → *vzdělávacího obsahu* na úrovni témat, tematických okruhů, případně → *vzdělávacích oborů/oblastí*, které umožňuje → *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*

integrace žáků

zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných do běžných tříd a jejich vzdělávání v souladu s individuálními vzdělávacími potřebami

přehled podpůrných opatření

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb. vymezující → *podpůrná opatření* pro první až pátý → *stupeň podpory*

klíčové kompetence

souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti; v → *Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání* jsou klíčové kompetence vymezeny na úrovni, které mají dosáhnout všichni žáci na konci základního vzdělávání; v etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní

kognitivní procesy

poznávací procesy tvořící podstatu učení; jsou součástí intelektuálního vývoje člověka, zahrnují smyslové poznávání, představy a obrazotvornost, myšlení, paměť, učení, někdy je k nim řazena i řeč a pozornost

kurikulární dokumenty

pedagogické dokumenty, které vymezují legislativní a obsahový rámec potřebný pro tvorbu → *školního vzdělávacího programu*; systém kurikulárních dokumentů je vytvářen a uplatňován na dvojí úrovni; státní úroveň tvoří → *rámcové vzdělávací programy*, školní úroveň tvoří → *školní vzdělávací programy*

lehká mentální retardace

→ *mentální postižení* (IQ 50–69) snížení rozumových schopností v důsledku organického postižení mozku; u žáků dochází k zaostávání duševního vývoje, i když většina z nich dosáhne úplné nezávislosti v osobní péči a domácích praktických dovednostech

Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání

metodický dokument, který je doporučen pro tvorbu → *školních vzdělávacích programů* v etapě základního vzdělávání; uvádí konkrétní postupy při tvorbě jednotlivých částí → *školního vzdělávacího programu* doplněného o příklady ze školní praxe

mentální postižení (mentální retardace)

snížení rozumových schopností vzniklé v důsledku organického poškození mozku nebo nedostatečnosti mozkových funkcí, projevuje se sníženou úrovní → *kognitivních procesů*, odlišným vývojem některých psychických funkcí a nižší sociální adaptabilitou; individuální modifikace uvedených příznaků závisí na hloubce a rozsahu mentálního postižení, na míře postižení jednotlivých funkcí a na úrovni psychického vývoje

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice

koncepční dokument české vzdělávací politiky označovaný jako Bílá kniha; obsahuje záměry rozvoje vzdělávání žáků od 3 do 19 let a návrhy i doporučení ekonomického, politického a pedagogického charakteru, které jsou postupně realizovány

období

pedagogicky a časově vymezený úsek vzdělávání v →*Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání* na 1. stupni; 1. období vzdělávání zahrnuje 1. až 3. ročník, 2. období 4. a 5. ročník

obor vzdělání základní škola

jeden z oborů soustavy oborů vzdělání, které stanoví vláda nařízením po projednání s příslušnými ústředními odborovými orgány a příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností; pro realizaci základního vzdělávání je v souladu se →*školským zákonem* vydán →*Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*

obor vzdělání základní škola speciální

jeden z oborů soustavy oborů vzdělání; jeho ukončením získá žák stupeň vzdělání základy vzdělání; pro realizaci oboru vzdělání základní škola speciální je v souladu se →*školským zákonem* vydán →*Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální*

očekávané výstupy

stěžejní část →*vzdělávacího obsahu* jednotlivých →*vzdělávacích oborů*; jsou ověřitelné, prakticky zaměřené, mají činnostní povahu a jsou využitelné v běžném životě; vymezují úroveň, které mají všichni žáci prostřednictvím →*učiva* dosáhnout; jsou stanoveny orientačně (nezávazně) na konci 3. ročníku (1. období) a závazně na konci 5. ročníku (2. období) a 9. ročníku

pedagogická intervence

vzdělávání uzpůsobené specifikům žáka s přiznanými podpůrnými opatřeními ve vyučovacích předmětech, v nichž je třeba zlepšit jeho výsledky učení, případně kompenzovat nedostatečnou domácí přípravu na výuku; je vymezena v →*individuálním vzdělávacím plánu*

plán pedagogické podpory

→*podpůrné opatření* pro první stupeň podpory, závazný dokument napomáhající zajištění →*podpůrných opatření* u žáka

podpůrná opatření

nezbytné úpravy organizace, obsahu, metod, forem, hodnocení a podmínek vzdělávání a školských služeb, které se člení do stupňů podle organizační a finanční náročnosti, odpovídají zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka; jsou vymezena v § 16 odst. 2 →*školského zákona*

průřezová témata

témata, která reprezentují v →*rámcovém vzdělávacím programu* aktuální okruhy problémů současného i budoucího světa a stávají se povinnou součástí základního vzdělávání; jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot; stávají se příležitostí pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci

předměty speciálně pedagogické péče

→*vyučovací předměty* pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod. Tyto předměty ustanovuje škola ve →*školním vzdělávacím programu*

rámcové vzdělávací programy

→*kurikulární dokumenty* státní úrovně, které normativně stanovují obecný rámec pro jednotlivé →*etapy vzdělávání* a jsou závazné pro tvorbu →*školních vzdělávacích programů*

rámcový učební plán pro základní vzdělávání

učební plán →*Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*, který vymezuje základní parametry organizace základního vzdělávání; závazně vymezuje: začlenění →*vzdělávacích oblastí* a →*vzdělávacích oborů* do základního vzdělávání na 1. a 2. stupni ZŠ, minimální časové dotace pro jejich realizaci, disponibilní časovou dotaci, celkovou povinnou časovou dotaci a poznámky k rámcovému učebnímu plánu

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální

→*kurikulární dokument* státní úrovně, který normativně stanoví obecný rámec pro vzdělávání v →*oboru vzdělání základní škola speciální*, kterým se dosahuje stupeň základy vzdělání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

→*kurikulární dokument* státní úrovně, který normativně stanoví obecný rámec pro vzdělávání v →*oboru vzdělání základní škola*, kterým se dosahuje stupně základní vzdělání

reedukace

speciálně pedagogické metody a postupy, kterými se zdokonaluje výkonnost v oblasti postižené funkce

speciálně pedagogická diagnostika

vědní disciplína zaměřená na zjišťování individuálních schopností a možností jedinců s postižením; účelem diagnostiky je určit možnosti vzdělávání těchto jedinců a prostředky pro speciální výchovu v rodině, škole a při mimoškolních aktivitách

speciálně pedagogická intervence

zajištění →*předmětů speciálně pedagogické péče* pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod.

speciálně pedagogické metody

metody zaměřující se na prevenci, překonávání nebo zmírnění důsledku postižení, mezi základní speciálně pedagogické metody patří *edukace, kompenzace, reedukace a rehabilitace*

Standardy pro základní vzdělávání

příloha →*Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*, standardy jsou tvořeny indikátory, které konkretizují očekávané výstupy

stupeň podpory

vyjádření míry organizační, pedagogické a finanční náročnosti →*podpůrného opatření*; podpůrná opatření se člení podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti do pěti stupňů

škola zřízená podle § 16, odst. 9 školského zákona

škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami uvedené v § 16 odst. 9 →*školského zákona*

školská rada

orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků a zletilým žákům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy; projednává návrh →*školního vzdělávacího programu*

školní vzdělávací programy

→*kurikulární dokumenty* školní úrovně; školní vzdělávací program pro základní vzdělávání zpracovává podle →*Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání* každý vzdělávatel poskytující základní vzdělávání

školní poradenské pracoviště

neúplné pracoviště tvořené školním metodikem prevence, výchovným poradcem a třídními učiteli, nebo úplné pracoviště rozšířené o služby školních psychologů a školních speciálních pedagogů; zajišťuje poradenskou podporu žákům a pedagogům

školské poradenské zařízení

zařízení vykonávající pedagogicko-psychologickou činnost ve školách a školských zařízeních (pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum)

školský zákon

zkrácený název pro zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

učební osnovy

část →*školního vzdělávacího programu*, ve které je →*vzdělávací obsah* jednotlivých →*vzdělávacích oborů* rozčleněn do →*vyučovacích předmětů* v jednotlivých ročnících 1. a 2. stupně základního vzdělávání

učební plán

část →*školního vzdělávacího programu* vymezující na základě →*rámcového učebního plánu* organizaci výuky na konkrétní škole; obsahuje tabulaci s výčtem povinných a volitelných →*vyučovacích předmětů* a poznámky k organizaci a realizaci jednotlivých →*vyučovacích předmětů*

učivo

část →*vzdělávacího obsahu* jednotlivých →*vzdělávacích oborů*, která je strukturována do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností); učivo je chápáno jako prostředek pro dosažení →*očekávaných výstupů*, tvoří nezbytnou součást vzdělávacího obsahu; na úrovni →*Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání* je učivo doporučeno k distribuci do →*školního vzdělávacího programu*; na úrovni →*školního vzdělávacího programu* je závazné

úrovně pro úpravy očekávaných výstupů v individuálním vzdělávacím plánu

úrovní pro úpravu →*očekávaných výstupů* podle § 16 odst. 2 písm. e) →*školského zákona* jsou pro žáky s příznými podpůrnými opatřeními od třetího stupně očekávané výstupy stanovené v →*Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání*

vlastní hodnocení školy (autoevaluace školy)

hodnocení sloužící k systematickému posuzování činnosti školy plánované ve →*školním vzdělávacím programu*; výsledky vlastního hodnocení školy slouží jako zpětná vazba ke korekci vlastní činnosti a jako východisko pro další práci školy; vlastní hodnocení školy provádějí účastníci vzdělávacího procesu – vedení školy, učitelé, žáci; vlastní hodnocení školy je

doporučená součást → *školního vzdělávacího programu*, ve které školy vymezují cíle, nástroje a kritéria vlastního hodnocení a časové rozvržení → *evaluačních činností*

vyučovací předmět

forma didaktického uspořádání → *vzdělávacího obsahu* a jeho organizačního zpracování ve → *školním vzdělávacím programu*; z jednoho → *vzdělávacího oboru* může být vytvořen jeden vyučovací předmět nebo více vyučovacích předmětů, případně může vzniknout integrací → *vzdělávacího obsahu* více → *vzdělávacích oborů* (integrováný vyučovací předmět); vyučovací předmět je i → *předmět speciálně pedagogické péče*

vzdělávací oblasti

orientačně vymezené celky → *vzdělávacího obsahu základního vzdělávání*; → *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* obsahuje devět vzdělávacích oblastí, které jsou tvořeny jedním → *vzdělávacím oborem* nebo více obsahově blízkými → *vzdělávacími obory*

vzdělávací obory

samostatné části → *vzdělávacích oblastí* v → *Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání*; vymezují → *vzdělávací obsah* (→ *očekávané výstupy* a → *učivo*)

vzdělávací obsah

vymezení → *očekávaných výstupů* a → *učiva* na úrovni → *vzdělávacích oborů*; je dále rozpracováván na úrovni → *školních vzdělávacích programů*

vzdělávací obsah základního vzdělávání

souhrn lidského poznání didakticky zpracovaný pro úroveň → *základního vzdělávání* poskytující žákům spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání

výchovné a vzdělávací strategie

promyšleně volené a řazené postupy, kterými chce škola cíleně směřovat k naplňování → *klíčových kompetencí*

základní škola

viz → *obor vzdělání základní škola*

Příloha č. 2

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM. Zdroj: Převzato z webových stránek ZŠ a MŠ Bez hranic (2019)

Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic

2.3 Charakteristika žáků Žáci obvykle docházejí z blízkého i vzdálenějšího okolí. Pro přepravu do školy nejčastěji cestují automobily rodičů, pěšky, veřejnou hromadnou dopravou. Školu navštěvuje 0 – 5 % žáků cizích státních příslušníků. Škola se nezabývá integrací žáků s tělesným handicapem. Škola se nezabývá integrací žáků s jiným než tělesným handicapem. **2.4** Podmínky školy Uspořádání - úplná škola. Škola má k dispozici školní družinu nebo školní klub. Žáci mají k dispozici zařízení školního stravování. Stravovací zařízení se nachází v blízkosti školy (do 200 m). Vyučování probíhá v následujících jazycích a jazykových kombinacích: český. Počet školních budov je 2 - 5 neprovázaných, ve venkovním areálu se nachází pěstitelský pozemek, zahrada/park. Bezbarierový přístup není zajištěn. Pro trávení volného času je k dispozici zahrada, školní dvůr, studovna. Žákům jsou k dispozici šatny. Škola disponuje následujícími odbornými učebnami: biologie, cizí jazyky, chemie, ICT, praktické vyučování, tělocvična. Dále škola poskytuje žákům možnost pro připojení k internetu využít 10 pracovních stanic, specializované učebny, bezdrátové připojení v celé škole. Učitelé mají k dispozici následující odborné kabinety: biologie, chemie, praktické vyučování, tělesná výchova. **6 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic** Škola v následujících oblastech úzce spolupracuje s externími specialisty. literatura a umění: Beseda se spisovateli - dle aktuální nabídky. profesní specialisté: Veletrh celoživotního vzdělávání. Nabídky SŠ a SOU ve škole - exkurzí. protidrogová prevence: Protidrogové programy (např.: Protidrogový autobus; Etické dílny...). zdravotní: V rámci Ochrany člověka za mimořádných událostí (spolupráce s ČČK, AČR, IZS SK...)

2.5 Vlastní hodnocení školy **2.5.1** Oblasti autoevaluace Oblasti autoevaluace školy: - školní dokumentace - práce pedagogických pracovníků školy - výsledky žáků - vzdělání pedagogických pracovníků - školní prostředí **2.5.2** Cíle a kritéria autoevaluace Podmínky ke vzdělání: obsah a průběh vzdělávání - plánování výuky, obsah a průběh vzdělávání - podpůrné výukové materiály, obsah a průběh vzdělávání - školní vzdělávací program, podmínky ke vzdělávání bezpečnostní a hygienické, podmínky ke vzdělávání ekonomické, podmínky ke vzdělávání personální, podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - spolupráce s odbornými institucemi a

zřizovatelem, podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - systém podpory žákům/dětem, podpora školy žákům/dětem, spolupráce s rodiči apod. - zohlednění individuálních potřeb žáků/děti, úroveň výsledků práce školy - kvalitativní analýza, úroveň výsledků práce školy - kvantitativní analýza, vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání ped. pracovníků - organizační 7 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic řízení školy, vedení a řízení školy, kvalita personální práce a dalšího vzdělávání ped. pracovníků - pedagogické řízení školy, výsledky vzdělávání žáků/děti - hodnocení výuky (interakce učitele a žáků/děti), výsledky vzdělávání žáků/děti - klíčové kompetence, výsledky vzdělávání žáků/děti - motivace (motivace žáků), výsledky vzdělávání žáků/děti - postoje (postoje žáků ke škole), výsledky vzdělávání žáků/děti - úspěšnost absolventů, výsledky vzdělávání žáků/děti - znalosti a dovednosti **2.5.3** Nástroje autoevaluační analýza školní dokumentace, anketa pro žáky/děti, hospitace vedením (ředitel, zástupce ředitele, zástupce předmětové komise apod.), sebehodnotící rámce (např. CAF - Common Assessment Framework, Model excellence apod.), vzájemné hospitace pedagogů, zjišťování a vyhodnocování výsledků vzdělávání žáků/děti **2.5.4** Časové rozvržení autoevaluačních činností Autoevaluační činnosti jsou prováděny průběžně - dle potřeby školy.

2.6 Spolupráce s dalšími institucemi Škola spolupracuje Městyssem Mšec, Obecními úřady - Tuřany, Srbeč...; PPP Kladno a Rakovník; SPC Kladno a Rakovník; SVP Slaný; ÚP, středními školami, Školskou radou apod.

2.7 Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery Společné akce žáků a rodičů: Školní akademie, konzultace dětí a rodičů s učiteli u daného předmětu, mimoškolní akce (výlety, exkurze), projektové dny, třídní schůzky. Pravidelné školní akce: Školní akademie, Den otevřených dveří, Velikonoční jarmark.

2.8 Charakteristika pedagogického sboru Na škole působí okolo 27 pedagogů, včetně ředitele školy a jeho zástupce. Kvalifikovanost učitelského sboru se pohybuje v oblasti 71 – 100 %. Jsou v něm jak mladí učitelé, tak zkušení pedagogové. Počet pedagogů na škole, po přepočtu na plný pracovní úvazek, je přibližně 22. 8 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – Školní vzdělávací program základního vzdělávání ZŠ Bez hranic

2.9 Dlouhodobé projekty Škola je zapojena dlouhodobě do projektu: Ovoce do škol.

2.10 Mezinárodní spolupráce Škola na mezinárodní úrovni spolupracuje: Škola dle zájmu žáků a možností pořádá pro žáky jazykový pobyt

Příloha č. 3

Dodatek ke školnímu řádu ZŠ a MŠ Bez hranic.

Zdroj: Převzato z webových stránek ZŠ a MŠ Bez hranic (2021)

**ZŠ a MŠ
BEZ HRANIC**

Dodatek ke školnímu řádu ZŠ a MŠ Bez hranic DISTANČNÍ VÝUKA
Příloha ke Školnímu řádu ze dne 1.2.2021 č.j.: ZŠ A MŠ BEZ HRANIC/27/2021/RED

Škola má povinnost ve vymezených mimořádných situacích zajistit vzdělávání distančním způsobem pro žáky a zároveň je stanovena povinnost žáků se tímto způsobem vzdělávat.

Škola má povinnost začít vzdělávat distančním způsobem, pokud z důvodu:

- a) krizových opatření vyhlášených podle krizového zákona, z důvodu nařízení mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví nebo KHS podle zákona o veřejném zdraví
- b) nařízení karantény

není možná osobní přítomnost většiny (více než 50%) žáků z nejméně jedné třídy ve škole. V tomto případě musí škola vzdělávat dotčené žáky distančním způsobem.

Škola nemá povinnost vzdělávat distančním způsobem v případě:

- > vyhlášení ředitelského volna
- > změny v organizaci školního roku (nutné MŠMT)
- > rozhodnutí ředitele školy o omezení nebo přerušení výuky
- > je žákům nařízena karanténa, ale nejde o většinu třídy
- > žáci jsou nepřítomni z jiného důvodu (např. nemoc)

Nepřítomným žákům je poskytována studijní podpora na dálku formou zaslání materiálů, úkolů.

PRAVIDLA A ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ V PRŮBĚHU DISTANČNÍ VÝUKY

1) Komunikace se zákonnými zástupci a žáky
Zákonní zástupci sdělí škole platnou e-mailovou adresu, na kterou jim budou zaslána důležitá sdělení. Informace rodičům budou zaslány dle potřeby. Každý žák od 5. do 9. třídy bude mít zřízenou platnou e-mailovou adresu, kterou budou pedagogové využívat pro komunikaci se žáky.

2) Způsob distanční výuky on-line
K distanční on-line výuce může být využíváno různých platformů Google, Microsoft.

On-line výuka bude dle aktuální situace probíhat:

- > **synchronně** (učitel je propojen s žáky prostřednictvím dané platformy v předem daném čase, skupina žáků ve stejný čas na stejném virtuálním místě pracuje na stejném úkolu). V tomto případě bude sestaven aktuální rozvrh hodin, který bude respektovat v přiměřené míře potřebu časové flexibility v hodinách.
- > **asynchronně** (žáci pracují v jimi zvoleném čase vlastním tempem na zadávaných úkolech a společně se v on-line prostoru nepotkávají). Pro tento druh práce může být využíváno zadání práce formou zaslání e-mailem, a to jak k samotnému vzdělávání, tak i k zadávání úkolů a poskytování zpětné vazby.

ZŠ a MŠ BEZ HRANIC

Využití obou forem se řídí aktuální situací a podmínkami školy. Tyto formy distanční výuky budou vhodně kombinovány.

Pravidla on-line výuky pro žáky:

- a) Připojují se včas, na hodinu jsou připraveni dle rozvrhu, záležitosti osobních potřeb řeší výhradně před začátkem hodiny.
- b) Během hodiny dodržují běžná pravidla slušného chování.
- c) Komunikují předem domluveným způsobem, hlásí se o slovo, neskáčí do hovoru ostatním, mikrofon mají zapnutý pouze, když jsou vyvoláni; po celou dobu mají (v rámci technických možností) zapnutou kameru, která dává vyučujícímu zpětnou vazbu o tom, jak žák pracuje.
- d) Komunikaci formou chatu využívají pouze pokud se vztahuje k výuce.

Vyučující má právo žáka z on-line hodiny odpojit, pokud výše uvedená pravidla významně nebo opakovaně nedodržuje; žákovi je toto odpojení evidováno ve ŠOL.

3) Způsob distanční výuky off-line

Tato výuka neprobíhá přes internet. Zadávání úkolů může probíhat písemně, případně osobně. Tato forma distančního vzdělávání je určena všem, zejména v případech, kdy podmínky žákovi neumožňují on-line výuku. Na tomto způsobu se zákonní zástupci předem domluví se školou. Žák má povinnost dodržovat termíny odevzdání zadané práce.

4) Konzultace

Žákům mohou být poskytovány konzultace formou telefonických hovorů, on-line chatu, e-mailů, ve specifických případech - předem domluvenou - osobní konzultací za dodržení všech hygienických pravidel a nařízených opatření.

5) Omlouvání neúčasti žáka na distančním vzdělávání

Při synchronní výuce je nepřipojení se k on-line přenosu považováno za absenci, která bude evidována ve ŠOL. Pro omlouvání této absence platí pravidla stanovená ve Školním řádu, a která se aplikují při běžné, prezenční výuce.

6) Hodnocení výsledků vzdělávání v rámci distanční výuky

Způsob hodnocení distančního způsobu vzdělávání přizpůsobí škola podmínkám žáka pro tento způsob vzdělávání.

Pro hodnocení distanční práce žáků je využíváno:

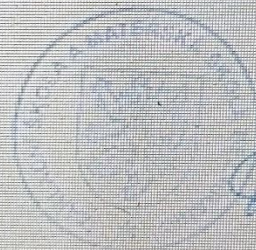
- **formativní hodnocení**, které dává žákovi zpětnou vazbu o tom, co ví, čemu rozumí, co dokáže a směřuje ho k naplnění stanoveného cíle. Umožňuje mu sledovat vlastní pokrok, vede ho k řízení svého učení a komplexně rozvíjet jeho osobnost.
- **sumativní hodnocení**, které informuje o tom, co žák zvládl na konci určitého období. Účelem je získat konečný přehled o dosahovaných výkonech a výsledcích. Výsledkem sumativního hodnocení je známka dle stupnice klasifikačního řádu.

ZŠ a MŠ BEZ HRANIC

- **sebehodnocení žáka** je důležitou součástí vzdělávání. Pro podporu sebehodnocení mohou být využívány různé platformy Google, Microsoft.
- **práce s chybou** je vnímána jako součást procesu učení, hledání řešení a osvojování si efektivních postupů. Chyba není vnímána jako selhání či důvod k trestu.

Při hodnocení v průběhu distančního vzdělávání škola dodržuje pravidla a kritéria hodnocení, která jsou součástí Školního řádu.

[Handwritten signature]

Příloha č. 4

DISTANČNÍ VÝUKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ METODICKÉ DOPORUČENÍ PRO ŠKOLY. Zdroj: Převzato z webových stránek MŠMT (2020)

Výuka na dálku je ve všech svých podobách náročná pro všechny zúčastněné. Velmi omezená je při ní sociální stránka vzdělávání a lidský kontakt, obtížně se realizuje i výchovný aspekt. V podmínkách odlišných od běžné situace se klíčovým slovem stává rovnováha. Ve výuce na dálku je jiná rovnováha času společně stráveného on-line, a proto nelze výuku na dálku úspěšně realizovat přenesením rozvrhu do on-line prostředí. Zásadní roli tak hrají samostatné aktivity žáků řízené na dálku učitelem. Pro všechny zúčastněné je důležité, aby společné i samostatné učební aktivity byly v rovnováze. V rovnováze by mělo být pokud možno také zapojení všech dětí a žáků do výuky -nikdo by neměl zůstat nezapojen. Aktuální situace více než kdy jindy ohrožuje duševní zdraví dětí. Vyvážení priorit mezi nároky na předávání znalostí i na duševní pohodu a zdraví dětí (rodičů a pedagogů) je životně důležité v době uzavření škol a bude nutné je brát v úvahu nadále i od první fáze návratu dětí a žáků do škol. Je naprosto klíčové hledat cesty, jak posilovat na dálku školní a třídní klima a podporovat pozitivní vztahy mezi žáky i mezi žáky a učiteli. Zpětná adaptace na školu tím bude výrazně usnadněna. Tento metodický materiál přináší základní informace a doporučení pro on-line výuku, individuální konzultace a péči o duševní zdraví. Najdete zde rovněž tipy, jak se připravit na návrat žáků do škol, nebo odkazy na materiály, které můžete doporučit rodičům vašich žáků. □ Informativní části (označené piktogramem I) – v těchto pasážích MŠMT informuje o některých zásadních skutečnostech, odkazuje na jiné zdroje informací, stanoviska jiných správních úřadů apod. □ Doporučující části (označené piktogramem D) – v těchto pasážích MŠMT metodicky podporuje školy.

SYNCHRONNÍ A ASYNCHRONNÍ VÝUKA

I Praxe uplynulých měsíců jasně potvrdila, že nadměrný rozsah synchronní on-line výuky představuje extrémní zátěž jak pro žáky, tak pedagogy a nepřináší potřebný efekt pro vzdělávací pokrok. Videokonferenční výuka je pro žáky mimořádně náročná. Nejen na udržení pozornosti a soustředění, ale také na potřebné digitální kompetence (zejména u mladších dětí) a zároveň na domácí zázemí. To kromě vybavení vyžaduje také v daný okamžik klidný koutek v domácnosti, nevyrušování od sourozenců atd. Naopak se osvědčily asynchronní metody on-line výuky, které mohou lépe reflektovat podmínky jednotlivých žáků a umožňují potřebnou individualizaci. Přestože někteří rodiče požadují od škol navýšení rozsahu synchronní výuky či dokonce kompletní převedení běžného rozvrhu do synchronních on-line hodin, MŠMT doporučuje školám zachovat vyvážený poměr mezi synchronní a asynchronní výukou. Větší část by měla zabírat výuka asynchronní. I Zmíněná nadměrná zátěž na žákovo rodinné prostředí může být však v některých případech naopak důvodem, proč rodiče požadují navýšení synchronní výuky. Paradoxně totiž mnohdy snížení rozsahu synchronní výuky vede, při pasivním přístupu učitele, k ještě větší zátěži žáků a jejich rodin, což zvyšuje riziko negativních dopadů na psychickou pohodu všech zapojených stran (a žáci nakonec u monitorů celé dny stejně stráví. Asynchronní výuka

má být vhodným způsobem učitelem aktivně řízena. Doporučujeme takovou formu organizace asynchronní výuky, když učitel pracuje v časovém rozmezí vymezeném učitelem, který je v této době k dispozici a žáci s ním mohou konzultovat postup své práce, výsledky i případné nejasnosti. Tento postup výuky je velmi vhodný na 1. i na 2. stupni. Při nedostatečném synchronním řízení ze strany učitele hrozí, že se aktivita žáka přesune do pozdního odpoledne, u starších žáků dokonce i večera. V takovém případě pak často odpovědnost za plnění úkolů přebírají rodiče, nebo naopak žáci pracují zcela neřízeně, bez opory učitele, ve stresu a neefektivně. Obojí je nežádoucí. Výhodou plně asynchronní výuky je mimo jiné možnost zorganizovat si čas a postupovat vlastním tempem. Je-li taková výuka kvalitně připravená (výkladová videa, odkazy na kvalitní zdroje, pojem žák, popř. dítě, je pro zjednodušení textu používán dle kontextu zástupně pro děti, žáky i studenty.

2srozumitelně definovaná zadání, možnost individualizace, formativní zpětná vazba), zákonné zástupce nezatěžuje, podobně jako například správně pojaté domácí úkoly. Synchronní výuka na 1. Stupni by měla být rozdělena do kratších bloků. V 1. až 3. ročníku by neměla trvat déle než 2x 30 minut za den. Ve 4. a 5. ročníku ne déle než 3 x 30 minut za den. V průběhu dne je možné zařadit i více synchronních setkání, pokud budou bloky kratší než 30minut. Vhodné je žáky rozdělit na menší skupiny a klást důraz na aktivní zapojení žáků. Mezi jednotlivými bloky je potřeba dostatečný prostor pro odpočinek, pohyb nebo odlišný typ vzdělávacích aktivit. Vhodné je střídát “on-line” hodiny se samostatnou prací či praktickými činnostmi a na konec vyučování zařadit opět společné on-line shrnutí. Synchronní výuka na 2. Stupni by měla být rozdělena do kratších bloků. Neměla by trvat déle než 3x45min nebo 4x 30 minut za jeden den. V průběhu dne je možné zařadit i více synchronních setkání, pokud budou bloky kratší než 30 minut. Vhodné je žáky rozdělit na menší skupiny a klást důraz na aktivní zapojení žáků a na spolupráci ve skupině. Po maximálně dvou vyučovacích jednotkách za sebou by měla následovat dostatečná přestávka na odpočinek. Zároveň je nezbytná mezipředmětová koordinace této výuky. Je třeba, aby učitelé vzájemně koordinovali své požadavky, nároky a očekávání, jež na žáky směřují – jednoduše aby věděli, kolik toho žáci „mají“ v ostatních předmětech a jsou-li všechny tyto požadavky zvládnutelné, a to nejen časově. MŠMT rovněž doporučuje školám obě tyto formy výuky doplňovat off-line aktivitami, a to v co nejširším spektru předmětů (například tvorba komentovaného videa na téma historie/památek vlastního města, měření výkonu při individuálních pohybových aktivitách prostřednictvím chytrých telefonů a následné porovnávání dat o výkonech za skupiny nebo týmy, fotografie fází klíčícího hráčku a tvorba časované prezentace z vlastních fotografií atd.). Pro takové aktivity musí být dostatečná opora ze strany učitele a zadání musí svojí náročností odpovídat možnostem a dovednostem žáků. V praxi často dochází k tomu, že žáci pro splnění úkolu potřebují ve značné míře asistenci rodičů (na splnění úkolu pracuje celá rodina...), zatímco učitel je pasivním příjemcem/hodnotitelem výstupu, namísto aktivním průvodcem jeho zpracováním. Jako funkční podpora ze strany učitele nestačí pouze výzva k žákům, že mohou například učiteli napsat mail. Zvláště v situaci, kdy žáci nebyli vedeni cíleně a efektivně k tomu, že chyba není problém a že může být naopak vítána. Individuální podpora je věnována i další podkapitola (Individuální konzultace). Je velmi důležité posilovat i na dálku školní klima a podporovat pozitivní vztahy mezi žáky i mezi žáky a pedagogy. Zajímejte se o to,

čím a jak žáci žijí a zda se necítí osamělí. Předcházejte psychickému strádání žáků. Minimalizujete tím riziko nežádoucích aktivit žáků. Žáci, kteří budou mít se svými pedagogy dobré vztahy, nebudou aktivně usilovat o narušování online výuky.

INDIVIDUÁLNÍ KONZULTACE

Ať již probíhá distanční způsob vzdělávání on-line, nebo off-line, za všech okolností je třeba, aby učitel monitoroval zapojování jednotlivých účastníků a poskytoval jim individuální konzultace a studijní podporu. Cílem je, aby nikdo nezůstal nezapojena každý pracoval přiměřeně svým možностям a podmínkám. Konzultace je třeba nabízet v takové formě, aby byly dostupné všem bez rozdílu a aby měly patřičný efekt –může se jednat o telefonické hovory, chat, e-maily či osobní konzultace v souladu s aktuálně platnými protiepidemickými nařízeními. I Současná krizová opatření umožňují konání individuálních konzultací v základních školách, dále na středních a vyšších odborných školách a na konzervatořích. Konzultace jsou určeny především pro žáky ohrožené školním neúspěchem, žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky, které se jen obtížně daří zapojovat do distančního vzdělávání. Konzultace vede pedagogický pracovník školy a kromě žáka může být přítomen i zákonný zástupce. V rámci individuálních konzultací může se žákem pracovat učitel, asistent pedagoga, vychovatel, speciální pedagog či školní psycholog. O konkrétním způsobu organizace konzultací rozhoduje ředitel školy. Individuální konzultace se žákem, případně žákem a jeho rodiči, představují zvláště při dlouhodobé distanční výuce účinnou podporu vzdělávacího pokroku i duševního zdraví a také podporu pracovních návyků či zapojení žáků z nepodnětného prostředí nebo žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Mohou být důležitým nástrojem, jak zapojit do vzdělávání žáky, se kterými jiné postupy nefungují a kterým lze jen takto nabídnout potřebné pedagogické vedení.

3I Formou individuální konzultace může být rovněž realizována pedagogická intervence a předmět speciálně pedagogické péče. A to jak prezenčně, tak on-line. Pokud se žák nezapojuje do distanční výuky, ale má potřebnou techniku, je třeba, aby ho škola aktivně kontaktovala jinak (telefonicky, zprávou) nebo kontaktovala rodiče, zjistila důvody absence a pomohla překážky odstranit. Pro komunikaci se zákonnými zástupci žáků, které je obtížné do distančního vzdělávání zapojit, doporučujeme využít také neziskové organizace zabývající se podporou socio-ekonomicky či kulturně znevýhodněných rodin nebo se obrátit na sociální odbor. Individuální konzultace realizované v souladu s aktuálními protiepidemickými předpisy školám naléhavě doporučujeme všude tam, kde je to v zájmu žáka. Konzultace však nejsou pro žáky povinné. Konzultace představují nástroj podpory a nemají primárně sloužit ke „zkoušení“ žáků ani ke sbírání podkladů pro celkové hodnocení na vysvědčení. □NPI ČR, Jak dnes učit off-line žáky: <http://t.ly/fdrk> □ČOSIV, Co můžeme udělat pro děti, které jsou off-line? <https://t.ly/xMIk> □ČOSIV, Distanční vzdělávání u žáků se sociálním znevýhodněním: <https://t.ly/FXqU>

PODPORA DUŠEVNÍHOZDRAVÍ

Duševní zdraví dětí. I Duševní zdraví dětí je aktuální situací ohroženo více než jindy. Obzvláště ohrožené jsou děti současně vystavené zátěži v rodinném prostředí (např. ohrožení násilím a konflikty v rodině, onemocnění člena rodiny, ztráta bydlení, existenční problémy rodičů). Pro tyto děti je školní prostředí často tím jediným, kde jsou naplňovány jejich základní potřeby (např. bezpečí, přijetí). Ztráta možnosti pravidelně docházet do školy u nich výrazně navyšuje čas, kdy jsou vystavené nadměrnému stresu

spojenému se situací v rodinném prostředí. I Dlouhodobý nadměrný stres negativně působí na dětské duševní zdraví a významným způsobem může přispět k rozvoji duševního onemocnění. I samotná pandemie a s ní spojená omezení působí nadměrný stres, který negativně doléhá na děti a může být spouštěčem psychických obtíží. U dětí se mohou objevovat pocity bezmoci, úzkosti či bezvýchodnosti, se kterými si neví rady a mohou se s nimi vyrovnávat nevhodnými způsoby (např. sebepoškozováním, kontrolou příjmu potravy, nadměrným hraním či trávením času na sociálních sítích apod.). Častou reakcí jsou také apatie a ztráta chuti do života. Děti mají na rozdíl od dospělých omezenější prostředky k vyrovnávání se s dlouhodobým stresem, který negativně působí na jejich stále ještě se vyvíjející centrální nervovou soustavu. Proto je zcela zásadní včasné zajištění potřebné podpory. DZ výše uvedených důvodů je velmi důležité vnímat signály značící ohrožení dítěte. Varovné signály, kterým je třeba věnovat pozornost, protože naznačují ohrožení dítěte:

- Není v kontaktu se školou déle než jeden týden.
- Pravidelně se nezapojuje do online výuky.
- Neodevzdává zadané úkoly.
- Zhoršuje se jeho prospěch.
- Zhoršuje se jeho chování (nepozornost, nízká motivace, zamlklost, agrese, opozice...).
- Často vyžaduje nadměrnou pozornost dospělé osoby.
- Reaguje neadekvátně na běžné podněty (pláč, agrese, dráždivost).
- Často si svévolně vypíná video/mikrofon.
- Často projevuje smutek, lítost, obavy.
- Ztrácí zájem o vzdělávání.
- Nemá dostatečnou podporu nebo dohled rodiny adekvátní svému věku.
- Často je nuceno převzít odpovědnost za péči o sourozence, která neodpovídá jeho věku.
- Zájem o výuku a aktivní zapojení při online vzdělávání klesá dva a více týdnů vkuse.
- Projevuje úzkostné reakce i v přítomnosti dalších osob.

4•Zvyšuje se nezájem o sociální interakci se spolužáky nebo učitelem.

- Dává najevo, že je „špatné“ nebo že zná určité tajemství.
- Má časté fyzické obtíže (např. bolesti břicha, hlavy, zvracení, nechutenství...).
- Projevuje sexuální chování, které není přiměřené jeho věku.

Při identifikaci ohrožení dítěte a hledání nejvhodnější podpory je užitečné spolupracovat s poskytovateli sociálních služeb zaměřených na děti, mladistvé a na jejich rodiny, případně i s OSPOD, a vycházet z již zpracovaných doporučení, nástrojů a metodik. DO projevech dítěte a jeho možném ohrožení je možné se anonymně zdarma poradit na lince psychologické pomoci NPI2nebo třeba na Lince bezpečí.

Dětem, u kterých pozorujeme výše uvedené projevy, je třeba nabídnout individualizovanou podporu, která může spočívat v následujících činnostech:

- nabídka individuální online podpory školním psychologem či poskytnutí kontaktu na poskytovatele psychosociálních služeb,
- zajištění individuální nebo skupinové vzdělávací podpory ve spolupráci se školním speciálním pedagogem, asistentem pedagoga či dobrovolníky,
- nabídka individuální podpory učitelem prezenční formou ve škole,
- pravidelný nácvik seberegulačních a relaxačních technik při on-line výuce (nácvik je vhodné provést v on-line třídnických hodinách, užívání technik je třeba průběžně připomínat, realizovat hromadně ve výuce),
- pravidelné informování ve výuce o rozpoznávání a zvládání krizových situací včetně poskytnutí informací o linkách důvěry a dalších formách pomoci,
- zařazení on-line komunitních kruhů,
- realizace pravidelných individuálních nebo skupinových setkávání dětí se školním psychologem, výchovným poradcem nebo metodikem prevence,
- nabídka pravidelných konzultací s učiteli i školními poradenskými pracovníky rodičům žáků,
- určení způsobu, kterým děti mohou upozornit na ohrožení svého fyzického nebo psychického zdraví (soukromá zpráva učiteli ve výuce, speciální emotikon, předem domluvená věta v chatu

apod.), •návrh různých forem pomoci včetně zprostředkování kontaktu s těmi, kdo dítěti mohou pomoci, •navázání komunikace s rodiči a zprostředkování kontaktu na podpůrné služby (pokud není dítě ohroženo přímo ze strany rodiny), •kontaktování místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí obce s rozšířenou působností při podezření na poškozování zájmu dítěte, a to ihned po zjištění skutečností, které tomu nasvědčují. Všechny děti by měly být průběžně seznamovány s možnostmi kontaktování školních poradenských pracovníků (výchovního poradce, metodika prevence, školního psychologa, školního speciálního pedagoga). Informace o možnosti využití poradenských služeb by měly být žákům průběžně připomínány jejich třídními učiteli i s ilustrativním popisem situací, ve kterých je vhodné se na poradenské pracovníky obrátit. Užitečné odkazy: □HZS ČR, Virtuální asistenční centrum: www.tvhasici.cz □ČOSIV, Uvolnění psychosomatického neklidu: <http://bit.ly/3l4VUps> □ČOSIV, Plakáty pro rozvoj emočních dovedností: <http://bit.ly/3vhRFvB> □Centrum LOCIKA, Autoregulace: <http://centrumlocika.cz/assets/user/Autoregulace.jpg> □Centrum LOCIKA, Pomoc pro děti ohrožené domácím násilím: <http://bit.ly/3t9S6WW> □Český mindfulness institut, Tipy na každý den: <http://bit.ly/30A09zS> □Go Noodle, Wake Up: <https://bit.ly/3qJmmq4> □Nevypust' duši: <https://nevypustdusi.cz/> □Nepanikař a nevypust' duši: <http://bit.ly/3v8Dbhk2> <https://koronavirus.edu.cz/psychologicka-pomoc> 5 Duševní zdraví pracovníků škol a školských zařízení I Pandemie COVID-19 a s ní spojená omezení negativně doléhají i na duševní zdraví pracovníků ve školách a školských zařízeních. Podpora duševního zdraví pracovníků ve školách je nezbytnou podmínkou podpory duševního zdraví žáků. Jsou-li pracovníci školy v psychické nepohodě, nemohou efektivně podporovat duševní zdraví žáků. Ze strany vedení škol je proto nezbytné zajistit pro pracovníky školy podporu v oblasti psychohygieny a zvyšování odolnosti v oblasti duševního zdraví. Je vhodné zprostředkovat nabídku vzdělávání zaměřeného na psychohygienu či prevenci syndromu vyhoření. Je vhodné vycházet vstříc potřebám zaměstnanců a sledovat míru zátěže, která je na jednotlivé pracovníky kladena. Obzvláště učitele vyčerpá v on-line výuce je třeba od břemenit od dalších (zejména administrativních) povinností. Je třeba pamatovat na to, že vnímání zátěže se může postupně stupňovat a tolerance vůči stresu naopak snižovat. Je vhodné pracovníkům školy zprostředkovat kontakty na psychosociální služby a zajistit informační zdroje k podpoře duševní hygieny. □Portál ministerstva zdravotnictví: www.opatruj.se □Psychologická pomoc NPI pro učitele: <https://koronavirus.edu.cz/psychologicka-pomoc> □HZS ČR, Virtuální asistenční centrum: www.tvhasici.cz Podpora rodičů. Situace spojená s distanční výukou je náročná i pro rodiče, kteří mají důležitou roli v prevenci rizikového chování u svých dětí. Rodiče často nemají dostatek informací, jak rizikové chování rozpoznat a jak se zachovat. Doporučujeme aktivně informovat rodiče o projevech rizikového chování. Důležité je, aby byly včas identifikovány případné problémy a škola mohla nabízet cesty k řešení. Užitečné odkazy: □HZS ČR, Virtuální asistenční centrum: www.tvhasici.cz □Tipy pro rodiče a učitele co vyzkoušet s dětmi, když jim není dobře □10 tipů pro rodiče do náročného období □Co dělat doma...–tipy na volnočasové aktivity □Prevence z obýváku–online seriál □Jak s dětmi mluvit o koronaviru □Pracovní listy zaměřené na rozvoj psychosociálních kompetencí □Jak mluvit s dětmi o kyberšikaně

□Lasagne–pracovní list zaměřený na možnosti aktivit v této omezené době, instrukce k vyplnění zde

REALIZACE PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ

V průběhu vzdělávání na dálku není z principu možné, aby školy zcela naplňovaly preventivní program školy v plném rozsahu, jako je tomu v době prezenční výuky. Doporučujeme proto realizaci programů primární prevence rizikového chování on-line formou s využitím zejména třídnických hodin dalších společných online setkání. Využít lze i online preventivní programy nabízené odborníky působícími v uvedené oblasti. Primární prevence je zásadně důležitá i během protiepidemických opatření. Velmi vhodné je do vzdělávání zařazovat obsahy zaměřené na zdravý životní styl, duševní zdraví a podporu odolnosti vůči stresu. Jsou pro žáky aktuálně potřebné. Důležité je evidovat neomluvené absence žáků a v případech nadměrného počtu zameškaných hodin kontaktovat zákonné zástupce, případně také školního metodika prevence. Doporučujeme školám věnovat pozornost posilování pozitivních a bezpečných vrstevnických kontaktů a režimových prvků během dne i týdne. Jako významné potencionální ohrožení žáků lze vnímat nadměrné a nebezpečné používání internetu (rizikové sdílení osobních dat v textové nebo obrazové podobě, komunikace s neznámými identitami na internetu, nevhodné sociální sítě a hry, nebezpečí kyberšikany a šikany, sexuálního predátorství atd.), proto je vhodné věnovat pozornost především prevenci těchto forem rizikového chování. Dostatečnou pozornost je třeba věnovat pravidlům bezpečného chování na internetu, a to jak v rámci výuky, tak v rámci volnočasových aktivit žáků. Správné zacházení s přístupovými údaji a dodržování hlavních bezpečnostních zásad pomáhá vytvářet prostředí, ve kterém se účastníci mohou cítit bezpečně. V případě zachycení neobvyklých výraznějších projevů rizikového chování u dětí je nutné konzultovat celou situaci se školním metodikem prevence a školním psychologem a rozhodnout o dalším postupu: •kontaktování rodiče s dotazem a upozorněním a nabídkou pomoci, •nabídka individuální podpory dítěte ze strany školního psychologa, výchovného poradce atp., •ověření přímo u dítěte, zda je v pořádku a nepotřebuje nějakou formu pomoci, •zapojení externích poradenských a podpůrných služeb, včetně služeb sociálních (např. školské poradenské zařízení, případně jiné organizace, s nimiž škola spolupracuje). Užitečné odkazy: □NÚKIB a rizikové chování na internetu: <https://osveta.nukib.cz/course/view.php?id=98> □SEPA, Systém evidence preventivních aktivit: <https://www.preventivni-aktivity.cz/> □Dítě v krizové situaci: <https://bit.ly/3bzMEXI> □Třídnická hodina on-line: <https://bit.ly/30FmZGd>

ADAPTACE ŽÁKŮ PO NÁVRATU DO ŠKOL

Přerušeni školní docházky je pro mnoho dětí velmi náročné. Je proto důležité myslet na to, že také návrat do škol po izolaci a nedostatku (v některých případech až absenci) vrstevnických vztahů může být velmi náročný. Považujeme za klíčové tuto fázi nepodcenit a věnovat v prvních týdnech a měsících pozornost nejen opakování a probírání nového učiva, ale i znovuobnovení bezpečného klimatu třídy a dynamice vrstevnických vztahů. Pro vytvoření bezpečného třídního klimatu je zásadní role pedagogů. Je proto důležité, aby i pedagogové měli v této situaci možnost využít metodickou podporu.

Příloha č. 5

Desatero pro efektivní výuku vydané ČŠI. Zdroj: Převzato z webových stránek ČŠI (2021)

1 Při realizaci distanční výuky klademe ještě větší důraz na řídicí a koordinační roli vedení školy. Vedení školy je s pedagogy v kontaktu prostřednictvím dohodnutých a ověřených komunikačních nástrojů, učitelé vědí, na koho z vedení školy se mají obracet, a vedení školy ví o svých učitelích. Komunikace s učiteli neprobíhá jen formou psaných zpráv, ale je pokud možno přímá, optimálně osobní nebo videokonferenční. **2** Při distanční výuce posilujeme roli týmu pedagogů a jejich vzájemnou podporu i koordinaci, včetně důrazu na zásadní roli třídních učitelů. Učitelé jsou vzájemně propojeni dohodnutými a ověřenými způsoby, jsou schopni a ochotni si poskytovat vzájemnou podporu a pomoc. Třídní učitelé zvládají svoji roli i v situaci distanční výuky a mají k tomu potřebné nástroje, kompetence a dovednosti. **3** Pro výuku je k dispozici jednoduchá evidence plánovaného rozložení vzdělávacího obsahu, která je sdílena s vedením školy a optimálně i s dalšími učiteli v pedagogickém sboru. Je dohodnut a ověřen způsob evidence, jako jsou např. tematické plány a další materiály pro organizování a realizaci distanční výuky, které je možné vzájemně snadno sdílet. **4** Škola využívá jednotnou komunikační platformu, se kterou umí všichni uživatelé zacházet. Učitelé i žáci mají potřebná zařízení, ze kterých se mohou připojovat ke zvolené komunikační platformě. Přístupové údaje a hesla jsou aktuální. Všichni vědí, jak postupovat při nefunkčnosti přístupových údajů, obnově hesla apod. Všichni vědí, na koho se obracet pro technickou podporu a pomoc. **5** Pro případ přechodu na distanční výuku je škola připravena vydat a sdílet jasný rozvrh synchronní a asynchronní distanční výuky. Učitelé i žáci (i rodiče) mají k dispozici rozvrh synchronní i asynchronní části výuky, termíny odevzdávání prací, dohodnutý systém podpory při potížích s připojením apod. **6** Při distanční výuce jsou učitelé pro své žáky vidět a slyšet. Učitel má při distanční výuce zapnutou videokameru a mikrofon, intenzivně komunikuje se žáky, podporuje jejich aktivní zapojení do synchronní a asynchronní výuky. Je pro žáky příkladem. **7** Učitelé vyžadují, aby žáci byli při distanční výuce aktivní, přinejmenším aby byli pro ostatní vidět a slyšet. Žáci mají v průběhu synchronní výuky zapnuté videokamery, často se zapojují do výuky svými vstupy. Reagují na pokyny učitele, který on-line výuku organizuje. **8** Jako součást synchronní výuky zařazují učitelé, s využitím zvolené komunikační platformy, také skupinovou práci žáků. Učitelé často vytváří v rámci synchronní výuky skupiny žáků. **9** Škola vydává jasná a prakticky uplatnitelná kritéria pro hodnocení distanční výuky, která srozumitelně komunikuje mezi učiteli navzájem, se žáky i jejich rodiči. I v distanční výuce je možné stanovit kritéria hodnocení průběhu a výsledků učení žáků, a to jak v synchronní, tak v asynchronní části. Hodnocení má smysl především tehdy, pokud podporuje učení žáků. **10** Škola důsledně a intenzivně komunikuje s rodiči žáků. V období distančního vzdělávání škola s rodiči žáků intenzivně komunikuje, tak, aby při vzdělávání mohli učitelé zohlednit odlišné rodinné zázemí a nestejně podmínky svých žáků pro vzdělávání. Při komunikaci s rodiči škola využívá takových postupů, které se jí v období dlouhotrvajícího distančního vzdělávání osvědčily.

Příloha č. 6

Ukázka tematických plánů z Německého jazyka. Zdroj: Vlastní tvorba

Učební plán

Školní rok: 2017/2018

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

7. ročník – Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Pozdravy: Hallo, Guten Tag. atd.. Představujeme se, Ich heiße. ich bin, Výslovnost německých jmen, intonace	Osobní zájmena. Ich, du. Přítomný čas sloves heißen a sein - 1. a 2. osoba i. č.. oznamovací věta. Tvorba věty tázací. Wer, Wie?	Představujeme se, dialogy, kvízy
Ríjen	Počítáme od 1-20 Zahlen. Poděkování, Wie alt bist du? Váš věk.	Osobní zájmena 1-3 osoba jednotného čísla. 1-3 os. Množného čísla. Přehled užití v oznamovacích větách.	Dialogov. komunikace ve skupině. naslouchání textů, doplňování gramatických kvízů
Listopad	Das ist meine familie. Das ist mein Vater und Mutter. Odkud pocházíte?	Přítomný čas slovesa heißen a sein - 3. osoba i. č. a mn. č. Tvorba jednoduchých vět tázací zájmeno WO?	Dialogov. jména rodičů. Komunikace ve skupině.
Prosinec	Das ist meine familie. Ostatní členové rodiny(dieOma, derOpa atd..) Jak se jmenují? Wie heißen Sie?	Určitý člen der. die. nhrál die. Předložka von. nřivlastňovací zájmena mein, meine, dein, deine.	Rodokmen. obrázky rodiny. komunikace ve skupině, dialogy

Leden	Máte sourozence? Jak se jmenují? Kolik jim je let? Mají děti? Sind sie verheiratet? Zahlen von 21-1000 Das Kalenderjahr	Přítomný čas slovesa haben: 1. a 2. osoba j. č. Zdvořilostní forma Sie. Zápor nein, nicht, kein.	Ponisy osob. formuláře, dialogy, skupinové komunikace.
Unor	Das Haus, Domov Wie viele seid ihr zu Hause? Wo wohnst du? Státy města.	Wo wohnt ihr? Přítomný čas sloves sein, wohnen, heissen. Tázací věty Wer? Wo?	Poslech, nřsaný text, kvízy, dialogy
Březen	Země kde se mluví německy, realie v daných zemích, důležité památky.	Tázací větv: Hast du ...? (Ja/nein - otázkv). Tázací zámeno Wo...? Předložky in, bei.	Manv státi, obrázky, čtení, kultura
Duben	Wie ist deine Adresse? Hast du auch e-mail Adresse?	Přítomný čas slovesa haben, 1-3 os. č.j a 1-3 os. č. množné	Procvičování adres, dialogov, komunikace ve skupině
Květen Červen	Wir trainieren. Interview. nředstavujeme se. nředstavujeme vlastní rodinu, známé osobnosti. minialogy s kartami	Slovesa: nřítomný čas, (spielen, machen...), osobní záimena, tvkání a vvkání, oznamovací věta, tázací větv, tázací záimeno wer, nředložkv in, bei, von, um, his, určitý člen, nřivlastňovací záimena, číslovkv, jednoduché časové údaie, rozdíl Stunde – Uhr, nříslovce gern, am liebsten	hören, lesen, schreiben, sprechen

Učební plán

Školní rok: **2019/2020**

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

8. ročník – Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Wir trainieren. Wie ist deine Adresse. Wo wohnst du? Zahlen. Wieviel kostet es? Das Haus – Die Zimmer	Přítomný čas slovesa haben,sein 1-3 os.čj 1-3 os č.mn.	Komunikace ve skupině. dialog. Doplňování, kvízy
Ríjen	Das Haus von Familie Weiß. Das Wohnzimmer, Die Küche. Das Schlafzimmer	Určitý a neurčitý člen er.die.das.die.ein,eine,ein. Zápor nich, kein	Ponis hvůti. komunikace ve skupině, poslech
Listopad	Das Arbeitszimmer, Der Garten. Der Abstellraum, Das Bad. Ponis a vvhavení jednotlivých pokojů, barvy	Tázací zájmeno Was?Ukazovací zájmeno Das..ist..	Ponis vvhavení pokojů. hra s harvami, dialog, křížovky
Prosinec	Weihnachtsfest, Weihnachtsferien. Svátky.Tradiční jídla v různých zemích o vánocích	Was essen sie? Was isst du?sloveso essen 1.3 os.č.j a 1-3 os.č.množné	Tematické obrázkv. fotografie. nonis, komunikace ve skupině
Leden	Ein Besuch. Wie gehts ihnen? Es geht mir. Was machst du? Der Beruf, das	Osobní zájmeno- mir.dir.ihnen 1-3 pád č.j i množného	Pozdravv. rozloučení. dialog, komunikace ve skupině.

	Wetter. Fragen und antworten		
Unor	Was mochten Sie trinken? Was trinkst du? Was mochten Sie trinken lieber? Eine Tasse Kaffe, oder eine Cola?	Tvarv slovesa mochten. Ich mochte lieber – raději. nejraději, lépe, nejlépe ..	Obrázkv. Názorné ukázkv. Testv, kvízy, dialogy
Březen	Mautzi unsere Katze. Haben Sie Haustiere? Jaká máte domácí zvířata – die Katze, Der Hund..	Přítomný čas slovesa mogen. Silná slovesa seznam. kolik jich je? Vysvětlení.	Hádankv. Interview. text v obrázcích. komunikace ve skupině.
Duben	Magst du Tiere? Meine Katze mag Milch.	Přítomný čas slovesa haben. 4 nád neurčitého členu, zápor neurčitého členu	Pohádka červená karkulka, dialogy, poslech
Květen	Die Nachbarn von Familie Weiß. Woher kommen Sie? Was spricht man in der Schweiz? Státy, jakým jazykem se zde hovoří?	Přítomný čas slovesa sprechen. Názvv států. názvv jazyků. Zájmenné příslovce Woher? Předložka aus/aus der	Ponís osobv. mapy států. obrázky. Tvorba vět, interview. komunikace ve skupině.
Červen	Die Schule Wir trainieren .Dva mladí lidé se představují. Představit se. nonsat vlastní dům a nokoj. Odkud pocházím. Máme nějaká zvířata?	Slovesa v přítomném čase. neosobní zájmeno man. Vazba wie gehts? Struktura vět. Určitý a neurčitý člen. Osobní zájmena. Tázací zájmena wer?was? Zájmené příslovce Woher a předložka aus.	Krátké dialogy ve dvojicích. Interview. Tvorba vět. Poslech

Učební plán

Školní rok: **2020/2021**

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

9. ročník - Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Was isst du und trinkst du in der Pause? Frühstück, Mittagessen. Abendessen.	Přítomný čas slovesa essen a nehmen ve všech osobách.	Donlňování a procvičování členů do textů. Dialogy ve dvojicích co máš dnes ke svačině?
Ríjen	Was isst du zum Mittagessen? Was isst du zum Abendessen? Wieviel kostet es? Haben Sie Hunger. oder Durst? Was nimmst du..	4. pád neurčitého členu. Zápor neurčitého členu.	Sestavení úředníčku. Menu v restauraci. práce se slovníkem. Rozhovor u stánku s rychlým občerstvením.
Listopad	Meine Schulsachen. Was hast du in deinem Mannchen? Brauchst du den Textmarker?	Přítomný čas slovesa brauchen a finden. 4 pád určitého členu.	Hra se členy. donlňování členů do textu. Dialog ve dvojicích
Prosinec	Was ist dein Lieblingsfach? Wie findest du Mathe? Was hast du am...?	Tvoření množného čísla. Předložky s časovým údajem. Am Montag.	Tvíři rozvrh hodin. Hra s nismenkou v textu. křížovky, Skupinová komunikace, poslech.
Leden	Was gibt es in fernsehen? Siehst du gern Fern? Wie viele Stunden pro Tag? Von	Přítomný čas slovesa sehen. Vazba es gibt+4.pád. Určování času.	Televizní program, známé televizní pořady. Popis a dialog.

	van bis van?		
Unor	Wan gibt es? Was ist deine lieblichsendung? Wie findest du den film? Ich finde ihn lustig.	Předložka s časovým údajem um 13:30 Uhr. Zájmenná příslovce Wann? Um wie viel Uhr? Skládání slov	Výběr televizních pořadů. Hledání přídavných jmen. Skládání slov. Práce se slovníkem.
Březen	Um wie viel Uhr stehst du auf? Wie viel Uhr ist es? Wie spat ist es?	Přítomný čas sloves fahren. Slovesa s odlučitelnou předponou. Zájmenné příslovce Wohin?	Tvůj příběh dne a týdenní plán. Popis, komunikace ve skupině
Duben	Um wie viel Uhr stehst du auf? Um halb acht. Wohin gehst du am Montag? Ich gehe im Schwimmbad. Was machst du am Sonntag?	Určování času neoficiálně. Předložky s časovým údajem am um. Zájmenná příslovce času Wan? Wie lange?	Týdenní plán spolužáka. Víkendový plán. Interview. Domňování předložek do textu.
Květen Červen	Menschlicher Körper, Die Mode Wir trainieren. Krátká interview – příběh dne. Tvorba Inzerátu. Odpověď na e-mail. Co nejrady sledujeme v televizi, sestav si vlastní televizní program.	Přítomný čas sloves. vazba es gibt. sloveso brauchen. Osobní zájmena. zápor nich/kein. množné číslo. zájmenná příslovce Wo? Wohin? a předložka in. Slovesa s odlučitelnou předponou. zájmenná příslovce času. Předložky s časovým údajem.	Komunikace ve skupině. poslech telefonního záznamníku, tvorba televizních programů. Interview.

Učební plán

Školní rok: **2020/2021**

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

7. ročník – Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Pozdravy: Hallo, Guten Tag. atd. Představujeme se, Ich heiße. ich bin, Výslovnost německých jmen, intonace. slovní zásoba lekce 1. Wie ist das? Wer hat?	Osobní zájmena Ich, du. Přítomný čas sloves heißen a sein - Podstatná jména s určitým a neurčitým členem v 1. pádě č.j. Podstatná jména s neurčitým členem ve 4. pádě. slovosled německých vět	Představujeme se, dialogy. kvízy, doplňujeme. zníváme, učíme se barvy
Ríjen	Meine Familie und ich. mein Freund. Co kdo má a co dělá? Slovní zásoba 2. lekce Počítáme od 1-20 zahlen. Poděkování, Wie alt bist du? Váš věk.	Osobní zájmena 1-3 osoba jednotného čísla. 1-3 os. Množného čísla. Přehled užití v oznamovacích větách. Mein. dein. kein v 1. a 4. pádě č.j	Dialogy. komunikace ve skupině. naslouchání textů, doplňování gramatických kvízů,
Listopad	Familie Hoffmann, Familienbaum. Odkud pocházíte?	Přítomný čas slovesa heißen a sein - osoba i. č. a mn. č. Tvorba jednoduchých vět tázací zájmena?	Dialogy. jména rodičů. Komunikace ve skupině. rodokmen, obrázky rodiny
Prosinec	Máte sourozence? Jak se jmenují? Kolik jim je let? Mají děti? Sind sie verheiratet? Zahlen von 21-1000 Das Kalenderjahr	Přítomný čas slovesa haben. Určitý člen der, die. plural die. Předložka von. Zdvornostní forma Sie. Zápor nein, nicht, kein	Ponisy osob. formuláře, dialogy, skupinové komunikace.
Leden	Meine Schule und ich. Hallo Roland! Slovní zásoba	Sloveso haben v jednotném čísle. pravidelná slovesa v	Hraíme scénky. doplňujeme. kvízy, pexeso, poslech

	3. lekce	jednotném čísle	
Unor	Was macht Gitti in der Schule? Arbeitet sie fleissig?	Přítomný čas sloves sein. wohnen. heissen. Tázací věty , zápor	Poslech. nšaný text, kvízv. dialogy, křížovky
Březen	Lisa in der Schule, Lisa spielt schule.	Předložkv in. bei Pravidelná slovesa v jednotném čísle	Překládáme. doplňujeme. posloucháme, zpíváme
Duben	Země kde se mluví německv. reálie v daných zemích. důležité památky.	Tázací větv: Hast du ...? (Ja/nein - otázkv). Tázací zájmeno Wo...? Fráze v němčině	Manv státi. obrázky, čtení , kultura
Květen	Heute haben wir Deutsch. Slovní zásoba 4. lekce.	Pravidelná slovesa v iednotném i množném čísle	Tvoříme věty ve skupinách. doplňujeme co chybí

Cerven	Wir trainieren. Interview. nředstavujeme se. nředstavujeme vlastní rodinu, známé osobnosti. nočítáme, opakujeme barvy	řednoduché časové řadaie. rozdíl Stunde – Uhr. nříslovce gern, am liebsten Slovesa: nřítomný čas, osobní zájmena, tvkání a vvkání. oznamovací věta. tázací větv. tázací zájmeno wer. nředložky in. bei. von. určitý člen a neurčitý, nřivlastňovací zájmena, číslovky,	Poslech, rozhovory ve dvojicích, minialogy, miniprojekty
--------	--	---	---

Školní rok: **2020/2021**

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

8. ročník – Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Heute haben wir Deutsch. Was sagt Dana? In der Schule	Podstatná jména s určitým členem ve 4. pádě č.j	Komunikace ve skupině. dialog. Doplňování. kvízy, tvůříme slova, zpíváme
Ríjen	Meine Woche. Slovní zásoba 5. lekce	Slovosled přímý a nepřímý	Dny v týdnu, měsíce. komunikace ve skupině, poslech
Listopad	Die Hausaufgabe für Montag, Onkel Gerd	Sloveso sein v řednotném i množném čísle	Týdenní plán. co děláme o víkend. rozhovory. dialogy ve skupinách,

			poslech. doplňujeme texty.
Prosinec	Weinachtsfest. Weinachtsferien. Svátky.Tradiční jídla v různých zemích o vánocích	Was essen sie? Was Isst du? sloveso essen 1.3 os.č.j a 1-3 os.č.množné	Tématické obrázky. fotografie. nonis, komunikace ve skupině
Leden	Telefoniert ihr gern? Milan und Hans warten auf Fritz.	Rozkazovací způsob ve 2. osobě jednotného a množného čísla. Určování času.	Pozdravy. rozloučení. dialog, komunikace ve skupině.
Unor	Telefoniert ihr gern? Wer bist du? Wie spät ist es?	Určování času.	Hodiny. dny, texty, obrázky
Březen	Der Beruf. das Wetter. Fragen und antworten	Tvar slovesa mochten. Ich mochte lieber – raději. nejraději, lépe, nejlépe ..	Obrázky. Názorné ukázkv. Testy, kvízy, dialogy
Duben	Geburtstag. Gitti hat Geburtstag. Slovní zásoba 7. lekce	Větv s výrazv ich möchte, du möchtest	Pozvánka na narozeniny, dialogv ve dvojicích, poslech
Květen	Geburtstag. Rate mal. Was bekommt Gitti zum Geburtstag. Opa hat Geburtstag.	Podstatná iména s určitým členem ve třetím nádem jednotného čísla. Podstatná iména v 1. a 4 pádě množného čísla	Tvorba vět, interview. komunikace ve skupině.
Červen	Die Schule Wir trainieren .Dva mladí lidé se představují. Představit se. nonisují co dělají v týdnu a o víkendv. Co dělají nejraději	Slovesa v přítomném čase. neosobní zájmeno man. Vazba wie gehts? Struktura vět. Určitý a neurčitý člen. Osobní zájmena. Tázací zájmena wer?was? Zájmené nříslovc Woher a předložka aus.	Krátké dialogy ve dvojicích. Interview. Tvorba vět. Poslech

Učební plán

Školní rok: **2021/2022**

Zpracováno dle ŠVP ZŠ a MŠ Bez hranic, pracoviště ZŠ Mšec

9. ročník - Německý jazyk

Bc. Bohuslava Widemannová

Měsíc	Učivo	Gramatika	poznámka
Září	Wer ist das? Das sind doch Dana, Milan, Gitti und Hans!	Neurčitý člen. koncovky množného čísla podstatné jmen, dativ, akusativ	Donlňování a procvičování členů do textů. Dialog ve dvojicích, životopis
Ríjen	Was kochen wir? Auf dem Markt.	Ustálené fráze. nominativ, dativ, akusativ zájmena wer	Sestavení úředníčku. práce se slovníkem. Rozhovor u stánku s rychlým občerstvením.
Listopad	Wir machen Obstsalat. Opa und Daniel machen Obstsalat.	Přítomný čas slovesa geben, nehmen, essen	Hra se členy. donlňování členů do textu. Dialog ve dvojicích nákup, vytvoř recept
Prosinec	Wir fahren zu Oma. Wann fahren wir zu Oma?	Přítomný čas slovesa fahren, können. Pořádek slov ve větě. Předložky se 3. pádem (bei, mit, zu)	Hra s nismenkou v textu. křížovky, Skupinová komunikace, poslech.
Leden	Bei Oma. Wo ist Lisa? Gitti und Lisa bei Oma	3. nád zájmen mein, dein. 1. 3 a 4 nád jednotného čísla podstatných jmen se členem určitým i neurčitým, mein, dein, kein	Donlňování členů. čtení textů. dialog ve dvojicích. Popis místa
Unor	Ist Frank krank? Menschlicher körper,	3. nád zájmena ich, du. Předložky se třetím pádem zu, bei.	Výběr televizních nořadů. Hledání nřídavných jmen. Skládání slov. Práce

			se slovníkem.
Březen	Haben wir schon einen Ball? Das Spiel, Sport	Předložky se 4. pádem wegen, ohne, für Přítomný čas slovesa laufen, bezspojkové věty	Tvoje hobby. Popis, komunikace ve skupině
Duben	Familie Hoffman wohnt jetzt in München.	1. 2. a 4. pád zájmen ich, du. Přítomný čas sloves müssen, lesen. 3 a 4. pád auf, in, unter	Interview. Doplňování předložek do textu. Dialogy ve skupině
Květen	Gitti fährt nach Prag Die Mode	Časové údaje, zápor nichts, fráze, příslovce místa	Komunikace ve skupině, naslech, Popis obrázků. doplňování do textu, práce se slovníkem
Červen	Lisa ist krank. Das Geschenk	3. a 4. pád zájmen er, sie, es. 1-4. pád zájmen v jednotném čísle	Wir trainieren. Krátká interview – příběh dne. Tvorba Inzerátu. Odpověď na e-mail. .

Reflexe

Diplomová práce se zabývá tématem výuky v době koronavirové krize. Koronavirus s sebou přinesl nejen onemocnění, ale i pandemii, která měla celosvětové následky pro obyvatelstvo. Lidé byli postiženi sociálními, ekonomickými, psychickými i fyzickými následky. Práce se zabývá pandemickým dopadem na školství a podobou vyučování v tomto období. Profesi učitele, která byla v jednom okamžiku přerušena a omezena. Učitelé byli postaveni před novou situací, kterou přineslo uzavření škol. Nemalý prostor je v práci věnován samotné výuce, především distanční a zmiňuje její pozitiva i negativa. Zajímavostí je i krátký průřez historií výuky a jejímu přerušení. Práce je rozdělena do dvou částí na teoretickou a praktickou.

Teoretická část je věnována důležitým pojmům, které se týkají koronavirového onemocnění, výskytu a vývoji samotné pandemie. Zabývá se i začátkem koronavirové krize v České republice a jaké dopady utrpělo české školství. Následně je vysvětlena podoba výuky před pandemií. Předkládá formu distanční výuky, která se stala jediným řešením v tomto období. Dále je zmíněna krátká historie výuky v Čechách, ale i kapitola, kde jsou zmíněny důvody uzavření škol či přerušení výuky v minulosti.

Praktická část je věnována empirickému šetření. Jsou tu popsány metody sběru dat, jímž byl polostrukturovaný rozhovor. Výběr respondentů a samotnou analýzu dat. Výzkumné otázky byly směřovány především na profesi učitele v období pandemie a formu výuky. Důležitým aspektem této části práce je i rozhovor s ředitelem školy, kde výzkum probíhal. V poslední řadě je zde zahrnuta i moje osobní zkušenost z pohledu pedagoga vyučujícího v době pandemie, ale i v roli studenta vysoké školy ve jmenovaném období.

Reflection

The diploma thesis deals with the topic of teaching during the coronavirus crisis. The coronavirus brought not only a disease, but also a pandemic which had global consequences for the population. People were affected by social, economic, psychological and physical consequences. This thesis deals with the impact of the pandemic on education and the form of teaching during this period. The teaching profession that was interrupted and limited at one point. Teachers were faced with a new situations brought by the closure of schools. A considerable amount of space is devoted to teaching itself, especially

distance learning and it mentions its positives and negatives. A short cross-section of the history of teaching and its interruption is also interesting. The thesis is divided into two parts: theoretical and practical.

The theoretical part is devoted to important concepts related to the coronavirus disease, the occurrence and development of the pandemic itself. It also deals with the beginning of the coronavirus crisis in the Czech Republic and what effects received Czech education. Then the form of teaching before the pandemic is explained. It presents a form of distance education which became the only solution in this time. A short history of education in the Czech Republic is also mentioned, as well as a chapter where are the reasons for closing schools or interrupting education in the past.

The practical part is devoted to empirical investigation where are described methods of data collection, which was a semi-structured interview. Selection of respondents and data analysis itself. The research questions were directed primarily at the teaching profession during the pandemic and the form of teaching. An important aspect of this part of this thesis is also the interview with the director of the school where the research took place. Last but not least is also included here my personal experience from the role of teacher during the pandemic but also in the role of an university student in the named period.